The Latvian Newspaper for Canada and U.S.A.

Published twice weekly by Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi", Inc.
— Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Telephone. EM 8-0792. Editor in U.S.A. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N.Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212.

AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA.

TUESDAY, NOVEMBER 18, 1958.

LATVIJA
AMERIKĀ

93./733. OTRDIEN, 1958. G. 18. NOVEMBRĪ 8. gads

Latvijas 40 g. jubilejas izdevums — 16 lpp.

Latviešu laikraksts Amerikā

iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi", inkorporēta. Redaktori: I. Vīksna, J. Vītols, A. Gailīte, Redakcija un kantoris: 123 Huron St., Toronto, Ontario, Canada. Tel. EM 8-0792. ASV red. — A. Zvēriņš, 63 - 43 Bunnecke Court, Ridgewood 27, N.Y., U.S.A. Tel. EV 1-5212. Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par 1 mēn. $1.50; 3 mēn. $4.50; 6 mēn. 8.50; par 1 gadu $16.00. Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $1.00, tekstā $3.20—$6.40 par vienu collas slejas telpu.

Leonīds Breikšs

Latvieša ticība

Daudz vētru mums reiz pāri gājis,
Un ja vēl daudz mums viņu būs,
Dievs aicinās, kā aicinājis,
Arvienu atkal saulē mūs.

Caur laiku laikiem Viņš pa pēdām
Tik tāpēc latvju tautai nāk,
Lai reiz pēc posta un pēc bēdām
Tā celtos spēkā varenā.

Lai tāpēc māte bērnam saka,
Lai dzird no tēva lūpām dēls:
No katras tumsas droša taka
Mūs pretī saulei vedīs vēl.

Mēs varam iet caur visām mokām,
Mēs varam ciest vēl briesmīgāk,
Jo pacels Dievs uz savām rokām
Mūs tad, kad mūsu diena nāks.

K. ZARIŅŠ, Latvijas pilnvarotais sūtnis Britu kopvalstī

SAVĀS DOMĀS VISI ESAM VIENOTI

Ja cilvēkam ir kas mīļš un dārgs, tad viņš to it kā kādu svētumu nemēdz ikdienišķi manifistēt citiem, bet patur dziļi sirdī ieslēgtu un par to runā tikai svinīgos, retos brīžos. Ja svece ir iededzināta, tad neviens to neliek zem pūra vai tumšā kaktā, bet gan iesprauž lukturī, lai draugs un svešinieks, kas nāk iekšā, redzētu tās gaismu.

Tāds svētums var būt atsevišķam cilvēkam, var būt kopējs daudziem, var arī būt kopējs visai tautai. Latvju tautas svētums ir 18. novembris.

Pēc Pirmā pasaules kara latviešu tautā atmodās brīvības gars. Tauta saprata un juta, ka viņas patstāvības stunda ir situsi. 1918. gadā 18. novembra drūmā pievakara stundā sanāca Nacionālā teātrī Rīgā tautas darbinieki, kam krūtis pukstēja latvju sirds, un proklamēja neatkarīgas Latvijas valsts nodibināšanos. Kopš šī brīža 18. novembris ir kļuvis par Latvijas neatkarības simbolu, un latvju tauta šo dienu ieslēgusi savā sirdī uz mūžīgiem laikiem. Tauta vienprātīgi nostājās zem sava sarkan-balt-sarkanā karoga.

Latvijas neatkarības laikā 18. novembris bija oficiāla svētku diena, un mēs to svinējām ne tikai oficiāli, bet arī ar lielu sirsnību un aizraušanos, jo sapratām šīs dienas nozīmi. Tagad brīvā pasaulē esošie latvieši atzīmē šo dienu lielā vienprātībā un sagaida un pavada ar dziļu saviļņojumu sirdī. Tiem tautiešiem, kas dzīvo Latvijā, un tāpat tiem, kas iet vergu gaitās Sibirijā, nav atļauts atcerēties 18. novembri. Viņi var vienīgi aiz noslēgtām durvīm piedomāt pie neatkarīgās Latvijas dibināšanas dienas, savā sirdī un klusībā noskaitīt mūsu tautas lūgšanu. Rietumu pasaulē, mēs kā brīva suverēna tauta, savus valsts svētkus netraucēti svinam un skaņi dziedam mūsu tautas lūgšanu zem mūsu brīvības simbola sarkan-balt-sarkanā karoga.

Šogad, kad paiet 40 gadu kopš Latvijas neatkarības nodibināšanas, mēs dziļāk piedomājam pie latvju tautas likteņgaitām. Latvju tautas vēstures pirmsākumi sniedzas sirmā senatnē, bet šais brīvības gados latvieši piedzīvojuši savas vēstures atdzimšanas skaistāko laikmetu, uz ko tauta var būt lepna un ko nekad nevarēsim aizmirst ne baltās, ne nebaltās dienās.

Ar lepnumu sirdī mēs atceramies, ar kādu sajūsmu, enerģiju un sirdsdegsmi pirms 40 gadiem latvieši ķērās pie savas neatkarīgas valsts izveidošanas. Mēs iesākām no nekā un īsā laikā izveidojām savu valsti skaistu un bagātu. Tagad ar skumjām un sāpēm sirdī, ar dziļu sašutumu mēs piedomājam pie latvju tautas pašreizējā traģiskā stāvokļa. Latvijā valda mums sveša un naidīga vara, sveša ideoloģija, bet dzimtenē palikušie vairs nejūtas kā savās mājās.

Visiem jādzīvo nabadzībā un beztiesībā, kas līdzinās verdzībai. Viena daļa latviešu nokļuvuši vedrzībā šī vārda vispilnīgākā nozīmē un izsūtīti vergu darbos uz Sibiriju. Brīvībā izkļuvušie izklīduši pa visu pasauli.

Šobrīd latviešus šķir tāles, okeani, dzelzs priekškars, bet savās domās mēs visi esam vienoti, un mērķis mums visiem ir viens — Latvijas brīvības atgūšana.

Netaisnība ar viltu un ar varu nekad nevar uzvarēt uz visiem laikiem. Pēc vistumšākās nakts vienmēr aust gaisma. Taisnība uzvar. Pirms 18 gadiem Krievija atkal no jauna okupēja Latviju, bet ar to neizbeigsies ne latvju tautas vēsture, ne Latvijas neatkarība. Mūsu ienaidnieks gan nav kļuvis vājāks, bet mūsu sabiedrotais šobrīd jau ir visa brīvā pasaule. Brīvā pasaule arvienu vairāk sāk saprast un apzināties, ka krievu komūnisms cenšas nopietni apdraudēt visu pasauli un ir kļuvis Rietumu demokrātijas un kristīgo tautu ienaidnieks.

Lūk, cīnīties pret šo briesmīgo agresijas pūķi ar garīgiem līdzekļiem ir mūsu pašreizējās dzīves jēga.

Dievs, svētī Latviju!

DR. A. SPEKKE, Latvijas sūtnis Savienotajās Valstīs

LATVIJAS 40 GADI

Cilvēka mūža četrdesmitie gadi nozīmē vislaimīgākos garīgā brieduma un radīšanas laikus. Domājot par mūsu brīvības laikiem, ko gan mēs savā brīvajā Latvijā jau nebūtu sasnieguši, ja launais liktenis un „lielie draudzīgie kaimiņi" mūs nebūtu „aplaimojuši" ar savu uzmācību un varmācību!

Bet viss tas, ko esam izcietuši, varbūt vairāk kā jebkura cita tauta pasaulē, nav vienīgi zaudējums. Mēs negantajā un nežēlīgajā dzīves skolā esam daudz ko mantojuši — kā visums, kā vienība, kā tauta — par spīti tam; cik mums katram rētu miesā un dvēselē.

Mēs esam auguši un ieaugu-ši lielajos pasaules sakaros, esam iemācījušies sevi vērtēt un svērt vispasaules vērtību svaros. Un tas nav maz. Mūsu rītdiena būs pavisam citāda, nekā bija mūsu vakardiena, jo cita ir mūsu vērtētāja mērauklā.

Un tie mūsu brāļi un māsas, kas reizēm jūt sevi it kā smokam nost dzimtās zemes postā un svešu primitīvi negantu valdnieku jūgā, — tie sevī glabā un glabās tos cilvēka dzīves augstāko vērtību dīgļus, kas reiz uzplauks krāšņāki nekā tie, kas veidojušies pārticības un viegļas dzīves notrulinātās sirdīs.

Lai ticam Latvijas saullēktam!

Ed. Dzeņa speciālzīmējums LA

LATVIJA

Draugi grib mūs asimilēt,
Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRĪNBERGS

DOMAS UN DARBUS NĀKOTNEI

ANGELIKA GAILĪTE

Ceredesmit gadu valsts dzīvē — mazs mirklis. Un mums, mūsu neatkarīgajai dzīvei savā valstī — tikai puse no tā.

Divi pirmie gadi bija vēl cīņu gadi. Mūsu neatkarību pasaulei pasludināja neliels pulciņš patriotu svešas varas okupētajā zemē. Tas pats par sevi zīmīgs notikums — lielas dzīvotgribas brīvībā un drosmes apliecinājums.

Ka tas tiešām tāds bijis, rāda cīņu panākumi pret divām, kaut toreiz pairušajām lielvalstīm — Pirmajā pasaules karā sakauto Vāciju un komūnistisko Krieviju.

Bet vēl vairāk to apstiprina neatkarīgās Latvijas valsts sasniegumi sekojošajos brīvības gados.

Latvija, svešu varu karā ierauta, bija izpostīta; tās jaunieši noasinojuši; liela daļa tautas izklīdināta bēgļu gaitās. Un šais 20 brīvības gados vispirms visu vajadzēja atjaunot pašu spēkiem un veidot jauno valsti. Pie tam, īstas pieredzes valsts dzīvē nemaz nebija, jo svešās varas, kas līdz Pirmajam pasaules karam Latvijā valdīja, latviešus nelaida valsts darbā. Tā kā latvieši jau toreiz, tikuši pie izglītības, uzrādīja lielas spējas, varēja būt valsts amatos — cik savādi tas arī liktos — gan cariskajā Krievijā, bet ne savā zemē, kur valdīja neierobežota pārkrievināšana, kurp tolaik sūtīja īstus rusifikātorus.

Par spīti visiem nelabvēlīgajiem priekšnoteikumiem jau brīvības cīņu laikā noorganizējās valsts iestādes un armija. Bēgļu lielākā daļa atgriezās. Viss sākās no jauna.

Ārkārtīga nozīme bija zemes reformai, ko izdarīja jau Satversmes sapulce, 1922. gada 15. februārī izdodot likumu par turpat četru piektdaļu muižu zemes atsavināšanu, pārējo atstājot agrākajiem muižniekiem, kas nebija piedalījušies karā pret Latvijas brīvvalsti. Atsavināto zemi, tāpat kā agrāko valsts (krievu) zemi sadalīja bezzemniekiem. Rādās pavisam jauns faktors valsts dzīvē — jaunsaimniecības. Daudzi desmiti tūkstoši latviešu varēja likt lietā savu mīlestību uz zemi, pēc kuras viņu senči bija ilgojušies gadu simteņiem.

Dažkārt jaunsaimnieki ar neatlaidīgu darbu izvirzījās pat visa pagasta priekšgalā. Bija izņemts ierocis no rokām arī komūnistiem un citiem aģitātoriem. Latvietis turējās pie savas zemes un to kopa.

Pamazām izveidojās arī karā izpostītā rūpniecība.

Īsajā neatkarības laikā latvieši ar savu neatlaidību un darba gribu bez lieliem kapitāliem sasniedza samērā augstu materiālo labklājību. Un uz šī saimnieciskā pamata, līdzīgi Renesanses laikmeta republikām Itālijā, veidojās Latvijā gara kultūra visās nozarēs. To īsti mēs varam aptvert tieši tagad, dzīvojot dažādās Rietumu zemēs, kur ir lielas dabas bagātība un nesamērīgi labāki apstākļi kultūrālajai attīstībai.

Mūsu pamat- un vidusskolas deva sistēmatisku izglītību, un mūsu universitāte ar 11 fakultātēm, sagatavoja labus speciālistus un jaunus zinātniekus. Bet augstākās mākslas iestādes — Latvijas konservātorija un Mākslas akadēmija audzināja jauniešus, kam daba piešķīrusi sevišķas spējas mākslās.

Mūsu Nacionālā opera un lielie teātri kā gaišas zvaigznes apmirdz brīvās Latvijas valsti, kas tos varēja uzturēt vai atbalstīt bez kurnēšanas par nodokļiem. Un visā mīlzu Kanadā nav nevienas pastāvīgas operas!

Bez kāda liekas iedomības mēs varam lepoties ar mūsu valsts sasniegumiem nedaudzos neatkarības gados. Notālēm — laika ziņā — tie ir vairāk saredzami un objektīvi vērtējami. Tas būtu jāsaprot ne vien vecākajai paaudzei, kas pati visu to pieredzējusi, bet arī jaunatnei.

Patiesi, mūsu tautā, arī dzīvojot sveštautiešu vidū, nedrīkstētu būt „kaunīgo latviešu", kas savu tautību noliedz.

Tieši mūsu tautas pārdzīvotās ciešanas līdz neatkarības izcīnīšanai, tās spožais uzplaukums īsajā brīvības laikmetā un sekojošā katastrofa, kuras ilgstošajā turpinājumā aizvien vēl neizsakāmi cieš tautas lielā daļa — no mums, brīvajā pasaulē esošajiem, visupirms prasa, lai mēs ne vien paši saglabātu latvisko pašapziņu, bet lai to ieaudzinātu arī tai paaudzei, kas Latviju pazīst tikai no attēliem un nostāstiem un kam kādreiz būs iespējams brīvajā Latvijā atgriezties; un, otrkārt, neļaut apsūnot savam garam.

Uz brīdi skatoties atpakaļ, mēs tomēr nevaram kavēties vienīgi pagātnē. Tikai tikmēr mēs būsim dzīvi kā tauta, kamēr mūsu skati un darbi būs vērsti uz cietējas tautas nākotni.

A. Svenne, LNAK valdes priekšsēdis.

PALIECIET POZICIJĀ!

Šī gada 18. novembris ir mūsu jubilejas diena. Šī ir četrdesmit gadu brīvas, neatkarīgas Latvijas valsts proklamēšanas dienas atcere. Patiesībā tā ir liela prieka un svinību diena, kā tas visur un vienmēr mēdz būt. Bet šodien mums arī ar dziļām skumjām un rūgtu nožēlu jākonstatē, ka gandrīz pusi no šī laika — 18 gadu — Latvija un latviešu tauta atradusies svešas varas jūgā.

Mēs esam zaudējuši daudz. Mēs esam zaudējuši savu zemi, brīvību un taisnību, bet mēs neesam pazaudējuši vēl visu. Ir palicis vēl kaut kas — kā svēts talismans, kas var nest vēlreiz brīvību un taisnību latviešu tautai un Latvijai. Tie ir simt tūkstoš latviešu, kas izkaisīti visā brīvajā pasaulē, un viņu organizācijas. Tās ir simt tūkstoš balsis, kas neatlaidīgi un droši diendienā prasa brīvību un neatkarību savai tautai. Un šīs balsis ir spiesti uzklausīt Rietumu lielajie, un tās laužas arī cauri dzelzs aizkaram.

Nav lielāka ienaidnieka komūnistu varai kā latviešu un citu tautu centrālās organizācijas. Tās ir vēl tās spirās pozicijas, kuras Padomju Savienībai nav izdevies iekarot. Bet nav šaubu, ka Padomju Savienība un tās aģenti vēlas iekarot un sagraut arī šīs pozicijas. Tādēļ tās mērķis ir sašķelt un iznīcināt latviešu un citu tautu centrālās organizācijas, to starpā arī Latviešu Nacionālo Apvienību Kanadā un nomelnot un iznīcināt tās vadītājus un darbiniekus.

Ja tas tā, tad nav cita uzdevuma mums šodien kā noturēt šīs pēdējās mūsu pozicijas. Mūsu visu uzdevums ir noturēt dzīvas un aktīvas mūsu sabiedriskās organizācijas, it īpaši mūsu centrālās organizācijas. Tikai tad mūsu centrālās organizācijas spēs godam veikt savus uzdevumus, ja viņām būs stipra pozicija. Tādēļ visu mūsu uzdevums ir palikt Latviešu Nacionālās Apvienības pozicijā par katru cenu, jo mēs nezinām, kas stāv aiz daudzajiem šīs organizācijas opozicionāriem.

Sirsnīgi sveicinu visus tautiešus Latvijas valsts neatkarības četrdesmit gadu jubilejās dienā un izsaku pateicību visiem tiem tautiešiem, kas balstījuši Latviešu Nacionālo Apvienību Kanadā daudzus grūtus gadus. Alcinu visus tautiešus, to organizācijas un draudzes palikt un nostāties neatlaidīgi un droši Latviešu Nacionālās Apvienības Kanadā pozicijā par godu Tēvzemei un Brīvībai.

Prof. Dr. T. Grīnbergs, Latvijas archibīskaps

TAS KUNGS IR MŪSU PATVĒRUMS UN STIPRUMS

Pieminot mūsu brīvās republikas 40 gadu dibināšanas dienu, mēs atsaucamies uz 46. psalma vārdiem: „Dievs Kungs ir mūsu patvērums un stiprums, īsti varens palīgs bēdu laikā. Tāpēc mēs nebīstamies, lai arī zeme pazūd un kalni nogrimst jūras dziļumā, lai viņas ūdeņi kauc un plosās, un lai no viņas greznošanās kalni dreb."

Par spīti visam postam, mēs tomēr jūtām Dieva vadību un svētības nodomu ar mūsu tautu. Dievs apbalvoja mūsu tautu ar tādu žēlastību un svētību, kādu ne sapņos nevarējām iedomāties — ne pirms kara, ne pēckara laikā. Izpostītai un decimētai tautai Dievs veidoja apstākļus tā, ka mūsu mazā tautiņa sanēma brīvību un patstāvību kā Dieva lielo dāvanu, un, mums to vērā nemot, jāliecina ar Vecās Derības dziesminieku: „Dievs Kungs ir mūsu patvērums un stiprums un varens palīgs bēdu dienās."

Dieva brīnišķo vadību un patvērumu mūsu tauta ir izjutusi visā vēstures gaitā. 18. g. s. sākumā Ziemeļu karš un mēris nolaupīja 2/3 no visiem Latvijas iedzīvotājiem. Lauki palika atmatā. Postījumi bija milzīgi lieli. Tauta stāvēja bezdibeņa malā. Bet ticība uz Dievu un nākotnei deva darba prieku un izturību. Un nedaudzos gadu desmitos Latvijas laukos līgojās lielie labības stiebri ar briestošām vārpām. Dievs neļāva tautai nogrimt bezdibenī.

Vēl lielāka bija Dieva žēlastība 19. g. s. un 20. g. s. sākumā. Dzimtniecība tapa atcelta, tautas apziņa modās, lielas slāpes pēc izglītības pārņēma tautu, un kad pienāca lielais brīvības rīts, tad beidzamos 50 gados bija tik daudz akadēmiski izglītotu speciālistu, kas varēja pārņemt valsts vadību un izveidošanu.

To visu pieminot, mēs nevaram citādi, kā līdz ar psalma vārdiem saukt un teikt: „Tas Kungs ir mūsu patvērums un stiprums, varens palīgs bēdu laikā."

Vairāk kā divus gadu desmitus mēs varējām brīvi veidot savu valsts dzīvi. Bet tad nāca 2. pasaules karš, un tas atnesa milzīgu postu ir laicīgā, ir garīgā dzīvē: zuda karstiem sviedriem iegūtie īpašumi, un to vietā stājās smags trūkums; zuda mums brīvība, un tās vietā stājās verdzība. Zuda iespēja kalpot Dievam vairāk nekā cilvēkiem. Nozuda konfirmandu mācība un ticības mācība skolās, un jaunatne atsvešinājās reliģijai.

Tiešām, tagad kur pieminam savu 40 gadējo dibināšanas dienu, mūsu tauta ir laicīgā, ir garīgā ziņā stāv zem krusta. Viena tautas daļa ir izsvaidīta visā pasaulē, otra daļa dzimtenē salkst un slāpst pēc brīvības. Kad taps šis smagais krusts mums noņemts, to mēs nezinām. Bet mēs zinām, ka Dievs gan nepiepilda visas mūsu vēlēšanās (tāpēc, ka bieži vien tās mums ir kaitīgas), bet viņš piepilda visus savus solījumus. Un tas dod mums arī tādā tumšā laikā, kādu pārdzīvojam, runāt un liecināt: „Tas Kungs ir mūsu patvērums un stiprums, varens palīgs bēdu laikā. Tāpēc nebīstamies, kaut zeme zustu un kalni nogrimtu jūras dziļumā." Mēs nebīstamies, bet stiprā ticībā lūkojamies nākotnei pretī.

Saliksim rokas un lūgsim, kā to darījām pirms 40 gadiem, lūgsim sirsnīgi un neatlaidīgi:

Dievs svētī Latviju,
Dārgo mums tēviju.
Svētī, ak svētī ji to,
Dod mums sirdi skaidrem būt,
Cīņās uzvaru gūt.
Par Tavu tautu kļūt,
Mums Latviju.

V. Janums, DV priekšnieks.

DAUGAVAS VANAGI SAUC UN AICINA

Ir pagājuši 40 gadi, kopš Tautas Padome proklamēja Latviju par brīvu un neatkarīgu valsti.

Ar šo proklamēšanas aktu bija gan izteiktas latvju tautas sen senās ilgas, bet tā bija vēl tikai deklarācija, ko vajadzēja dzīvē īstenot.

Jaunās valsts vidienē plata zemes josla bija karā izpostīta, ēkas nodedzinātas, dzīvais un nedzīvais inventārs iznīcināts, fabrikas evakuētas un daļa iedzīvotāju vēl arvien klīda kā bēgļi Krievijas plašumos. Tani pašā laikā no austurmiem sākās sarkanās armijas uzbrukums, un 1919. gada rudenī arī cīņas ar bermontiešiem Rīgas pievārtē. Jaunās valsts pārvaldes iestādes atradās veidošanās stāvoklī, un jaunās armijas kadri sāka tikai veidoties, kad tiem, vāji apbruņotiem un vēl trūcīgāk apģērbtiem, vajadzēja jau iesaistīties cīņā. Jau no paša sākuma Latvijas armija bija spiesta cīnīties divās frontēs. Taču ar krietnu vadību un latvju cīnītāju drosmi jau 1920. gada janvārī pēdējais sarkanarmietis no Latvijas territorijas bija padzīts, un ar 1. februāri tai pašā gadā frontē iestājās pamiers.

Kad 1920. gada 11. augustā ar Padomju Savienību parakstīja miera līgumu, sākās Latvijas armijas vienību pārvietošana uz miera laikam paredzētām mītnēm. Kaut arī, atgriežoties no karalauka, mūsu karavīriem vajadzēja braukt sarkanajos preču vagonos, viņi brauca ar dziesmām, jo atgriezās mājās kā uzvarētāji, savu tautiešu sumināti un sirsnīgi sveikti.

Pēc karavīru vienību novietošanās pa mītnēm sākās Atbrīvošanas cīņu dalībnieku atvaļināšana, un tie izklīda pa visu Latviju, lai kā brīvi vīri brīvajā Latvijā iekārtotu savu dzīvi un ar savu darbu celtu un nostiprinātu jaunās valsts saimnieciskos pamatus.

Par spīti visām grūtībām, ar kuģām bija jāsaduras jaunajai valstij, gadu no gada pieauga mūsu lauku ražība, attīstījās tirdzniecība un rūpniecība, un pamazām vairojās latvju tautas turība.

Bet tad nāca jaunas briesmas Latvijai — 1939. gada 23. augustā, noligstot slepeno līgumu, Hitleriskā Vācija un Padomju Savienība sadalīja Baltijas telpu savā starpā. Padomju Savienība, šādā veidā nodrošinājusi Vācijas neitrālitāti, iesniedza Baltijas valstīm prasību pēc militārām bāzēm.

Mūsu armija šai laikā atradās miera stāvoklī un, lai nedotu Padomju Savienībai ieganstu uzbrukumam, Latvijas valdība mobilizāciju neizsludināja, bet draudu ietekmē piekāpās un parakstīja tā saucamo savstarpējās palīdzības paktu ar Padomju Savienību.

Saskaņā ar šo līgumu Padomju Savienībai bija atļauts ierīkot flotes bāzes un novietot sauszemes karaspēku Liepājā un Ventspilī.

1940. gadā, kad vācu armijas bija saistītas Rietumu frontē, Padomju Savienība, laužot visus līgumus, 17. jūnijā ar lielem sarkanarmijas spēkiem Latviju okupēja.

Līdz ar šo okupāciju latvju tautai visā pilnībā nācās izbaudīt boļševiku tirannijas nežēlību. Vēlāk Padomju Savienības un Vācijas kara apstākļos varām mainoties un boļševikiem otrreiz okupējot Latviju, tuvu pie 200.000 latviešu bija spiesti doties trimdā, daudzi aizgāja mocekļu nāvē un ļoti daudzus tūkstošus deportēja uz Padomijas Sibirijas plašumiem, kur tie vēl tagad strādā Padomju Savienības vergu nometnēs. Daudzi no tiem ir jau aizgājuši mūžībā, neizturot necilvēciskos apstākļus, un lielākā daļa vēl dzīvo, kļuvuši par slimību sagrauztiem vrakiem, kam vairs nav nākotnes. Tikai retam izdevies

(Nobeigums 4. lpp.)

LATVIEŠU TAUTAI

SVEICIENS UN SVĒTĪBA JĒZŪ KRISTŪ

„Viņš ir uzlūkojis savas kalpones zemumu; lūk, no šī laika mani svētīgu teiks visas paaudzes." (Lk. 1, 48)

DĀRGIE BRĀĻI UN MĀSAS KRISTŪ!

Žēlīgā Debesu Tēva vadībā un Viņa pastāvīgā gādībā, nesdami savu trimdas krustu, kura smagumu ar katru gadu vairāk izjūtam, esam sagaidījuši mūsu mīļās mātes Latvijas neatkarības 40. gada dienu, kas mums visiem ir tik izcili, dārgi un mīļi nacionālie svētki.

Ar kādu spožumu, pacilātību un patiesu prieku mēs, kā brīva tauta, būtu svinējuši šo valsts neatkarības gada dienu savās mājās, visas savas tautas kopībā, brīvajā Latvijā! Bet šodien mūsu māti Latviju redzam vēl arvien važās kaltu, tās bērnus verdzībā vai trimdas gaitās un tās karogu, tītu sērās.

Mēs visi gribētu saskatīt kaut mazāko jaunā rīta ausmu, kas liktu cerēt, ka baigā, neziņas, tumsas un ciešanu pilnā nakts kā mūsu, tā citām apspiestajām tautām iet uz beigām.

Un tomēr tik grūti jaunas dienas ausmu saskatīt, vērojot pašreizējos pasaules notikumus.

Starptautiskais stāvoklis tā sarežģījies, un mūsu rītdiena tā aizplīvurota, ka cilvēka prāts ir pārāk nespēcīgs turpmāko notikumu paredzēšanā.

Tie var ņemt tādu virzienu, kas tautas pakāpeniski izved vai nu uz jauna brīvības ceļa, vai iegrūž visu cilvēci neaprakstāmā katastrofā ar nepārredzamām sekām, vai arī noved vēl neredzētas nebrīvības un tirannijas kalpībā.

Zinot, „cik neizprotami ir Dieva lēmumi un neizdibināmi Viņa ceļi" (Rom. 11, 33), nemēģināsim Dieva nodomus uzminēt. Vissvarīgākais ir, lai mēs vienmēr spētu padevīgi pakļauties Viņa svētajai gribai un tā sekmēt Dieva valstības nākšanu virs zemes. Bet tas, dārgie brāļi un māsas Kristū, ir tikai iespējams stiprinātiem Dieva žēlastībā. „Bez manis jūs nekā nespējat darīt" (Jo. 15, 5), saka Pestītājs.

Šinī sakarībā mēs, jūsu Augstie Dvēseļu Gani, gribētu jums atgādināt un jūsu uzmanību pievērst visu žēlastību Starpniecei un Mātei — Vissvētajai Jaunavai Marijai.

Latvijas katoļticīgā tauta svin šī gada 18. novembrī paiet 40 gadu kopš Latvijas neatkarības proklamēšanas. 18. novembris ir jēdziens ar dziļu saturu katram latvietim. Tā kā šoreiz gadu skaits kopš 1918. gada 18. novembra rēķināms apaļos gadu desmitos, un mēs esam pieraduši šādām jubilejām piešķirt īpašu nozīmi, šogad latvieši visā pasaulē pārdzīvos 18. novembra jēgu jo sevišķi dziļi un nopietni.

Bija laiks, kad 18. novembra svētki bija gavilju un liksmības svētki. Tas tā bija, kad Latvija bija neatkarīga un latvieši bija kungi savā zemē. Pēc brīvības pazaudēšanas 1940. gadā ar Padomju Savienības karaspēka iesoļošanu, 18. novembrim raduies sēriga pieskaņa: atceroties 18. novembri, nevar nedomāt par to, ka tas, kas šinī datumā bija iegūts, tagad ir pazaudēts.

Tomēr 18. novembra jēga ir vispārīgāka un tādēļ pārāka par šo traģisko pieskaņu, kuŗai ir vairāk laicīga, pārejoša nozīme. 18. novembris kā simbols satur sevi elementus, kas attaisno optimistiskāku skatu uz pašreizējo latvju tautas likteni, lai gan tas pirmajā acu uzmetienā izskatās kā visa tā sabrukums, ko 18. novembris reizi devis. 18. novembris nozīmē cerību piepildījumu un brīvību pēc 700 gadu ilgās gaidīšanas, pēc 700 gadu ilgās stiprāku kaimiņu valstu valdīšanas, pēc kariem, epidēmijām, kas postīja zemi un gandrīz iznīcināja tautu. 18. novembris ir pierādījums, ka tautiskums un īpatnējā tautas kultūra var tikt saglābti, pat neticamiem nelabvēlīgos apstākļos, ja tikai tautai ir griba pie tiem palikt. Ja 18. novembris ar visu to, ko tas latviešiem nesa, bija iespējams pēc 700 gadiem, nav pamata zaudēt cerības pēc pašreizējās 18 gadu ilgās nebrīvības.

Vienai atsevišķai personai, vienam atsevišķam latvietim visa tā sabrukums 1940. gadā ,ko bija atnesis 1918. gads, var nozīmēt absolūtu traģēdiju, pat visa beigas, tomēr no tautas, kā kultūrālas un nacionālas vienības, viedokļa šim zaudējumam nav absolūtā paliekošā rakstura. Vēstures skatījumā ir pamats novērtēt to, kas noticis 1940. gada jūnijā un kas vēl arvienu turpinās, kā vienu no traģiskiem epizodiem latvju tautas grūtajā liktenī, bet tomēr, tikai kā vienu no epizodiem un pat, varbūt, ne kā visu to traģiskāko. Lai tikai atceramies 13. gadu simteni, kad latvju ciltis viena pēc otras zaudēja savu līdz tam neskarto brīvību ,vai briesmīgo Ziemeļu karu ar tā postījumiem un mēri. Un tieši šinī sakarībā 18. novembrī notikušajam ir izšķirīga nozīme, kā lietiškam pierādījumam latviešu tautas dzīvajam spēkam un tās izturīgumam.

Šiem četrdesmit gadiem tomēr nevajadzētu būt par pamatu tikai filozofēšanai, nē, no tiem jāizloba arī praktiskas vadlīnijas ir tiem latviešiem, kas jooroiām dzīvo savā dzimtajā zemē, kaut arī zem svešās varas, ir latviešiem, kas ir izkaisīti plašajā pasaulē. Tas, ka no pagājušiem 40 gadiem brīvā Latvija pastāvēja tikai 22 gadus, mums atgādina, ka jau 18 gadi pagājuši kopš neatkarīgās Latvijas valsts iekārtas un latviskā dzīves veida bojā ejas. Šim nebrīvības un trimdas laikam ieilgstot, arvien vairāk jārēķinās ar to, ka apstākļi un dzīve mainās; ka cilvēki aiziet un jauni nāk to vietā; ka tas konkrētais, kas saistījies ar brīvās un neatkarīgās Latvijas laikmetu, pamazām attālinās un zaudē savu praktisko nozīmi un ka mūžīgās, nepārejošās īpašības un principi gūst svarīgumu. Šis paliekošais kodols ir latvju tautas īpatnējā kultūra un tautas brīvība. Piekeršanās pie tām un to sekmēšana un atbalstīšana izvirzās priekšplānā līdz ar možo garu un gribu tās atkal īstenot tanī konkrētā laikmetīgā ietvarā, kāds būs piemērots, kad likteņis latvju tautai atkal reizi uzsmaidīs.

Starptautiskie apstākļi ir mainīgi, tautas griba pastāvēt kā tautiskai vienībai ir tas pastāvīgais elements dzīves komplicētajā faktoru savirknējumā. Ja šī griba ir stipra, ja tauta izprot savas svarīgās pārlaicīgās īpatnības un pie tām turas, paceļoties pāri konkrētajiem dzīves apstākļiem, vēsture rāda, ka šāda tauta neiet bojā un tās cerības piepildās. Vēsture rāda, ka latvju tautai šīs īpašības piemīt.

1958. gada novembrī.

Prof. A. Dreimanis,
LNAK Padomes priekšsēdis.

PAGĀTNE UN TAGADNE

Pirms četrdesmit gadiem Latvija cīņās atguva savu neatkarību un pirms nepilniem divdesmit gadiem to atkal zaudēja varas pārspēkam. Tagad, gadu un attālumu perspektīvā redzam, ka nebijām vienīgās tautas, kas līdzīgos apstākļos ieguvām un zaudējām brīvību. Šīs pārmaiņas mūsu tautas vēsturē izauga no plašāka mēroga starptautiskajām pārvērtībām. Tomēr, lai iegūtu neatkarību, bija nepieciešama arī pašu aktivitāte, neatlaidība, varonība. — To tautu skaits, kas reizē ar mums atguva brīvību, bija mazāks nekā to, kas zaudēja tajā vēstures posmā, kad arī mēs bijām zaudētāji. Tātad divi faktori ir bijuši kā latvju, tā arī citu tautu sekmju un nesekmju pamatā: pašu aktivitāte un starptautiskā situācija.

Pašreizējais stāvoklis nav sevišķi iepriecinošs: tā vara, kas sagrāva Latvijas neatkarību, izplata savu ietekmi visādiem līdzekļiem, un pasaules politikas svaru kausi svārstās gan uz vienu, gan otru pusi. Atkal svaru kausā jāliek pašu aktivitāte, ja gribam reiz Latviju redzēt brīvu!

Redakcija patur tiesības manuskriptus saīsināt.

Neizlietotos manuskriptus neuzglabās, bet uz vēlēšanos sūtīs atpakaļ, ja būs pievienota pastmarka.

Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var arī neatbilst redakcijas viedoklim.

Otrdien, 1958. g. 18. novembrī, 93. n-rs.

V. Krāslavietis

TĀ NAV TIKAI ZEME

Nē —
tā nav tikai zeme;
tie nav tikai bērzi un ievas,
nav tikai putni un mežs,
kas kurlu un aklu dara
mani pret visu, kas svēts.

Vēl sastapšu bērzus un ievas,
bet neatradīšu vairs ielas,
kur kādreiz man ziedēja dārzs.

Nē —
tā nav tikai zeme;
tās nav tikai vasaras naktis,
nav tikai jūra un vējš,
kas atmiņas tirda un kūda
un vīnu ar vērmelēm jauc, —

tur pamestā meža būdā
mani zelta cauna vēl sauc...

Arnolds Aizsilnieks

NE VĀRDUS, BET DARBUS

Ir atkal pienācis 18. novembris — mūsu valsts, demokratiskās Latvijas, tapšanas četrdesmitā gada diena. Tas vairs nav latvietis un diezin vai vispār kādreiz ir tāds bijis, ja viņam šī diena nesaka nekā, un ja šai dienā viņa sirds nesit straujāk nekā citās dienās.

Un tomēr, domājot par šo dienu, kļūst bezgala skumji. Skumji kļūst jau tāpēc vien, ka mūsu tēvzeme Latvija ir nokļuvusi svešu iebrucēju varā.

Taču ne mazāk skumji kļūst arī tāpēc, ka pa brīvo pasauli šodien klīst apkārt tik daudz cilvēku, kas dēvē sevi par latviešiem, bet tanī pašā laikā ir pārliecināti, ka viņiem nekas nav darāms, lai mūsu tēvzeme reiz atkal kļūtu brīva.

Ir taisnība, latvieši visās trimdas zemēs atceras 18. novembri, bet vairāk kā 10 gados, kas pavadīti trimdā, mēs šinī dienā esam snieguši mūsu tēvzemes labā tikai — runas. Un prasījuši no citiem mūsu tautiešiem, lai viņi noklausās šīs runas. Nav šaubu, šīs runas mēdz būt gaŗas, bieži izjustas un nereti arī labi pārdomātas, taču tikai vārdi. Gan skanīgi, spēcīgi teikti un brīžam aizraujoši vārdi, un tomēr tikai vārdi, nevis darbi.

Bet tanī pašā laikā nedarīta darba šinī laukā ir tik daudz. Mūsu propagandas darbs, piemēram, ir gandrīz pilnīgi neorganizēts, gandrīz varētu teikt — novārtā pamests, pallcis uz ārkārtīgi zema, lai neteiktu — uz primitīva līmeņa, salīdzinot kaut ar komūnistu propagandu. Mēs tikpat kā neko neesam mācījušies no modernām atziņām, kas izkoptas tieši Amerikā, kā šis darbs padarāms efektīvāks un iedarbīgāks. Tas ir tikai viens no daudzajiem piemēriem, ko šeit varētu minēt.

Katrā vietā, kur šodien atrodas latvieši, taču ir arī kāda latviešu organizācija, kuŗas runas vīriem jābūt skaidrībā par to, kas konkrētajos vietējos apstākļos darāms vispirmā kārtā. Un ja pašiem nekas nav nedz izgudrojams, nedz atrodams, tad taču arvien atliek vēl iespēja gādāt līdzekļus tām latviešu trimdas organizācijām, kas uzņēmušās veikt cīņu par Latvijas atbrīvošanu, vai arī lai gādātu stipendijas jaunu lietpratīgāku propagandas darbinieku sagatavošanai no mūsu jaunatnes vidus.

Vai nav skumji redzēt, ka mums nav nevienas organizācijas, kas būtu iedomājusies aicināt latviešus 18. novembrī nevis klausīties savu runas vīru jau pagājušos gados dažādās variācijās dzirdēto runu atkārtojumos, bet gan iesaistīties vismaz uz dažām stundām aktīvā darbā par labu brīvai Latvijai, kaut vai lai nopelnītu dažus dolarus vairāk, ko nodot Latvijas atbrīvošanas darbam, ja pietrūkst citas izdomas?

Vai tiešām mēs vēl domājam, ka tie mūsu draugi un brāļi, kas reiz atgriezīsies no Sibirijas vergu nometnēm, mierīgi un priecīgi noraudzīsies mūsu televīzijas aparātos un automobiļos, kad paskaidrosim viņiem, ka dzimtenes atbrīvošanas nolūkos mēs 18. novembrī teicām tikai runas viens otram, un pasniegsim viņiem statistiku par šo runu gaŗumu jūdzēs, par izlieto asaru litriem šīs runas klausoties, bet nevarēsim uzrādīt ne mazāko darbu šim mērķim? . . .

Vai tiešām mums jau pagaisuši no atminas J. Raiņa pravietiskie vārdi:

Runas ir gaŗas,
Darbs ir īss.
No darba varas
Likteņs trīs.

Tāpēc, kaut arī pēc 40 gadiem, bet mācīsimies reiz ar darbiem un nevis ar vārdiem, rādīt, cik stingri mēs mīlam mūsu tēvzemi Latviju.

JĀNIS ČAKSTE
no 1922. g. 14.XI — 1927.

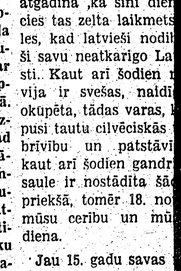

ĢEN. JĀNIS BAL
atbrīvošanas cīņu virsp
un ilggadīgais kaŗa

Z. Unāms

18. NOVE

Kad pirms 40

Kā sapni, tik nemanō
viegliem soļiem kā
bērna — tā visos pas
tmentos, kur mīt latv
dinieki, 18. novembrī
vija ienāk viņu sirdīs
un svētu atmirdzumu.
vajā pasaulē šodien l
klāti un ar lepnumu,
tenē ar klusu sirds
ar žēlām nopūtām pi
vijas valsts dibināšan
40. gadskārtu.

18. novembris ir mū
diena, jo tā visiem un
atgādina ,ka šinī dien
cies tas zelta laikmets
les, kad latvieši nodib
šī savu neatkarīgo La
sti. Kaut arī šodien
vija ir svešas, naidī
okupēta, tādas varas,
pusi tautu cilvēciskās
brīvību un patstāvi
kaut arī šodien gandr
saule ir nostādīta šā
priekšā, tomēr 18. no
mūsu ceribu un mū
diena.

Jau 15. gadu savas
valsts dibināšanas svē
mēs svinam ārpus sa
un ārpus savas valsts
Bet reizē ar mums šo
pašā liktenī dalās m
tauta lietuviešī un
bas draugi igauni, tāp
ļi, čechi, slovaki, u
daudzas citas nācijas
lajā un Viduseiropā
lajā Āzijā. Līdzās 120
šiem šodien pasaulē
60 miljonu tādu cilvē
dziti no savām mājā
kas no turienes izbē
glābtu savu brīvību
dzīvību. So 60 miljonu
bēgļu liktenkopība ir
cijas un mūsu valsts
nas dienas kāla, jo
dziesma pavasarī, tā
ionu balsis visai pasa
gi saka: „Tā tas nev
un tā tas nedrīkst tu
Tāpēc, kaut arī vēl lie
mēs tomēr varam jau
jaunu notikumu un
tuvošanās dimdigos so

Ielu notikumu ga
uz ko mēs ceram
laidīgi gaidām, parast
ar skaļumu un plašā
bas priekšā. Tāda nu
Dieva pasaules kārtīb
teņa tiesas dzirnavas
un klusi, bet neatva
bieži ir brīži ,kad viss
kas liekas bezcerīgs
tad, kauču aiz mūsu
vāršņa, gatavojas un
tas, kas mums atpes
glābiņu sola un nes.
mies 1941. g. 18. nove

V. Krāslavietis

TĀ NAV TIKAI ZEME

Nē —
tā nav tikai zeme;
šie nav tikai bērzi un ievas,
nav tikai putni un mežs,
kas kurlu un aklu dara
mani pret visu, kas svešs.
Vēl sastapšu bērzus un ievas,
bet neatradīšu vairs ielas,
kur kādreiz man ziedēja dārzs.
Nē —
tā nav tikai zeme;
tās nav tikai vasaras naktis,
nav tikai jūra un vējš,
kas atmiņas tirda un kūda
un vīnu ar vērmelēm jauc, —
tur pamestā meža būdā
mani zelta cauna vēl sauc...

Arnolds Aizsilnieks

NE VĀRDUS, BET DARBUS

Ir atkal pienācis 18. novembris — mūsu valsts, demokratiskās Latvijas, tapšanas četrdesmitā gada diena. Tas vairs nav latvietis un diezin vai vispār kādreiz ir tāds bijis, ja viņam šī diena nesaka nekā, un ja šai dienā viņa sirds nesit straujāk nekā citās dienās.

Un tomēr, domājot par šo dienu, kļūst bezgala skumji. Skumji kļūst jau tāpēc vien, ka mūsu tēvzeme Latvija ir nokļuvusi svešu iebrucēju varā.

Taču ne mazāk skumji kļūst arī tāpēc, ka pa brīvo pasauli šodien klīst apkārt tik daudz cilvēku, kas dēvē sevi par latviešiem, bet tanī pašā laikā ir pārliecināti, ka viņiem nekas nav darāms, lai mūsu tēvzeme reiz atkal kļūtu brīva.

Ir taisnība, latvieši visās trīsdas zemēs atceras 18. novembri, bet vairāk kā 10 gados, kas pavadīti trimdā, mēs šinī dienā esam snieguši mūsu tēvzemes labā tikai — runas. Un prasījuši no citiem mūsu tautiešiem, lai viņi noklausās šīs runas. Nav šaubu, šīs runas mēdz būt garas, bieži izjustas un nereti arī labi pārdomātas, taču tikai vārdi. Gan skanīgi, spēcīgi teikti un brīžam aizraujoši vārdi, un tomēr tikai vārdi, nevis darbi.

Bet tanī pašā laikā nedarīta darba šinī laukā ir tik daudz. Mūsu propagandas darbs, piemēram, ir gandrīz pilnīgi neorganizēts, gandrīz varētu teikt — novārtā pamests, palicis uz ārkārtīgi zema, lai neteiktu — uz primitīva līmeņa, salīdzinot kaut ar komūnistu propagandu. Mēs tikpat kā neko neesam mācījušies no modernām aziņām, kas izkoptas tieši Amerikā, kā šīs darbs padarāms efektīvāks un iedarbīgāks. Tas ir tikai viens no daudzajiem piemēriem, ko šeit varētu minēt.

Katrā vietā, kur šodien atrodas latvieši, taču ir arī kāda latviešu organizācija, kuras runas viriem jābūt skaidrībā par to, kas konkrētajos vietējos apstākļos darāms vispirmā kārtā. Un ja pašiem nekas nav nedz izgudrojams, nedz atrodams, tad taču arvien atliek vēl iespēja gādāt līdzekļus tām latviešu trimdas organizācijām, kas uzņēmušās veikt cīņu par Latvijas atbrīvošanu, vai arī lai gādātu stipendijas jaunu lietpratīgāku propagandas darbinieku sagatavošanai no mūsu jaunatnes vidus.

Vai nav skumji redzēt, ka mums nav nevienas organizācijas, kas būtu iedomājusies aicināt latviešus 18. novembrī nevis klausīties savu runas vīru jau pagājušos gados dažādās variācijās dzirdēto runu atkārtojumos, bet gan iesaistīties vismaz uz dažām stundām aktīvā darbā par labu brīvai Latvijai, kaut vai lai nopelnītu dažus dolarus vairāk, ko nodot Latvijas atbrīvošanas darbam, ja pietrūkst citas izdomas?

Vai tiešām mēs vēl domājam, ka tie mūsu draugi un brāļi, kas reiz atgriezīsies no Sibirijas vergu nometnēm, mierīgi un priecīgi noraudzīsies mūsu televīzijas aparātos un automobilos, kad paskaidrosim viniem, ka dzimtenes atbrīvošanas nolūkos mēs 18. novembrī teicām tikai runas viens otram, un pasniegsim viņiem statistiku par šo runu garumu jūdzēs, par izlieto asaru litriem šīs runas klausoties, bet nevarēsim uzrādīt ne mazāko darbu šim mērķim? . . .

Vai tiešām mums jau pagaisuši no atmiņas J. Raiņa pravietiskie vārdi:

Runas ir garas,
Darbs ir īss.
No darba varas
Liktens trīs.

Tāpēc, kaut arī pēc 40 gadiem, bet mācīsimies reiz ar darbiem un nevis ar vārdiem, rādīt, cik stingri mēs mīlam mūsu tēvzemi Latviju.

NEATKARĪGĀS LATVIJAS VALSTS PREZIDENTI

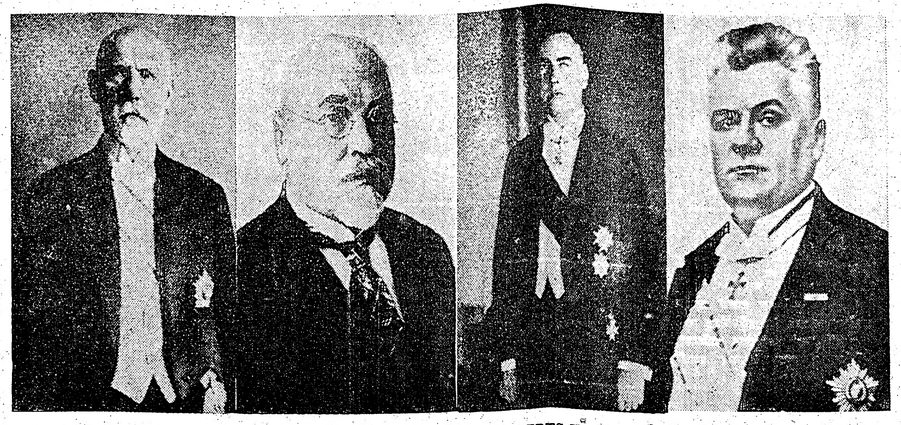

JĀNIS ČAKSTE, no 1922. g. 14.XI — 1927. g. 14 III

GUSTAVS ZEMGALS, no 1927. g. — 1930. g.

ALBERTS KVIESIS, no 1930. g. 11. IV — 1936. g. 11. IV

KĀRLIS ULMANIS, no 1936. g. 11. IV — 1940. g. 21. VII

ĢEN. JĀNIS BALODIS, atbrīvošanas cīņu virspavēlnieks un ilggadīgais kara ministrs.

Alberts Raidonis

AR REVOLŪCIJU PRET REVOLŪCIJU

KAS NETIC LATVIJAS BRĪVĪBAI, TAS NAV REĀLISTS

— Kristus virs ūdeņiem un smilšīm
Iet un negrimst tāpēc, ka
viņš tic sev,
Savam garam, darbam, ko
viņš dara.
—Ticiet jūs, un arī nenogrimsit . . .
„Mūžības skartie".

Cilvēces lielākā problēma

Otrā pasaules kara Rietumu sabiedrotie cīnījās par brīvību, tiesībām un pašnoteikšanos visām tautām un valstīm, lielām un mazām, kā tas ietverts Atlantijas chartā . . .

Bet vēl neviens karš nav atstājis tik daudz nenokārtotu problēmu kā 2. pasaules karš. Ar vienu zīmuļa vilcienu kartē tika dalītas zemes, pārnestas robežas, pārbīdītas valstis, nodotas verdzībā veselas tautas, nemaz neprasot, vai šim tautām tas patīk vai ne. Gadu simtos krievu cari bija veltīgi cīnījušies par Donavas telpu, Baltijas jūru, Dardaneļiem, bet Otrā pasaules kara noslēgums piepildīja šo viņu veco sapni, paplašinot krievu territoriju uz Eiropas lēses. Veltīgais Staļins bija piemuļķojis naivos rietumniekus, un kapitālisti paši izglāba karā novājināto komūnismu.

Pēckara konflikts starp komūnismu un brīvo pasauli kļuva par smagu problēmu ne tikai Londonai, Parīzei un Vašingtonai, bet visai pasaulei. Tā ir mūsu laika lielākā problēma, kas aizēno visu citu. Šodien cilvēkus satrauc, sasprindzina, nospiež draudīgais karš un komūnisms. **No šī konflikta iznākuma atkarājas visas cilvēces nākotne. Tā ir verdzības un brīvības likteņcīņa, kurā izšķirsies arī Latvijas likteņis.**

Brīvās pasaules kļūdas

Brīvā pasaule par savām politiskajām kļūdām, aklumu, muļķību, naivumu ir jau maksājusi ar savām asinīm, un ja Rietumi nemainīs savu taktiku, tad šī maksa var būt ļoti augsta un rezultāts ļoti bēdīgs.

1) **Sabiedroto „samierināšanas" politika pēc 2. pasaules kara cieta pilnīgu fiasko,** un šis eksperiments pierādīja, cik naivi un muļķīgi ir ticēt, ka ar draudzības un augstsirdības parādīšanu komūnisti var mainīties un kļūt labi Rietumu draugi. **Komūnismu nevar uzvarēt ar draudzības un uzticības žestu parādīšanu.**

2) **Pēc 2. pasaules kara Rietumu sabiedrotie mēģināja pirkt Maskavas draudzību,** upurējot komūnistiem Baltijas valstis, Dienvidslaviju, Albāniju, Rumāniju, Bulgāriju, Ungāriju, Poliju, Čehoslovakiju, Austrumvāciju un vēlāk arī Mandžūriju, Ķinu un Z-Koreju. Taisni netikami, ka 20. gadu simtenī komūnisms varēja pakļaut verdzībai gandrīz pusi pasaules, pie tam pilnīgi patstāvīgas un kultūrālā ziņā daudz pārākas tautas un valstis nekā pati Pad. Savienība. Bet arī tas komūnistu agresīvos nolūkus nemazināja.

3) **Pasaules problēmas ar komūnistiem nevar atrisināt ar līgumiem un diplomātiju.** Lai sakautu kapitālistus diplomātiskajā laukā, jau Ļenins savā laikā teica: „Mums jālieto viltība, meli, izmanība, nelikumīgas metodes, patiesības slēpšana un citi paņēmieni." To apstiprināja arī despots Staļins ar savu mulķīgo frazi: „Godīga diplomātija nav iespējama, tikpat kā sauss ūdens."

(Nobeigums 16. lpp.)

BALTIJAS JŪRĀ SARŪK MENCU DAUDZUMS

Pēc Maskavas radio ziņām Baltijas jūras ūdenim ar katru gadu samazinoties sāls saturs, kādēļ arī sarūkot mencu daudzums.

ZIGFRIDS MEIEROVICS, pirmais ārlietu ministrs, kas **daudz darījis Latvijas de jure atzīšanas panākšanai.**

NEPAGURT CĪNĪTIES!

Latvijas neatkarības četrdesmitā gada dienā vēlu tautiešiem Kanadā nepagurt cīnīties par Latvijas neatkarības atgūšanu. Latviešu tauta, kas savas vēstures gājumā ir pārdzīvojusi jau daudz smagu laikmetu, pārdzīvos arī šī gadu simteņa uzvelto vissmagāko laiku. Mūsu vēsture ir pilna ciņu un šķiņš cīņās latviešu tauta ir rūdīta un stiprināta. 1918. gadā latviešu strēlnieki izcīnīja Latvijas brīvību. Otrā pasaules karā mūsu leģionāri aizstāvēja tautas iegūto brīvību. Šos vēsturiskos notikumus neviens varmāka nav varējis iznīcināt, arī komūnistiem neizdosies iznīcināt Latvijas vēsturi, jo tā ir dziļi iesakņojusies katra latvieša dvēselē.

Notikumi latviešu tautas vēsturē, lai dod mums visiem spēkus neatlaidīgi turpināt cīņu par Latvijas brīvību.

Dievs, svētī Latviju!

V. Tomsons,
Latvijas konsuls Montreālā.

No. 1855-J

United States of America

DEPARTMENT OF STATE

To all to whom these presents shall come, Greeting:

I Certify That the incorporation of Latvia by the Union of Soviet Socialist Republics is not recognized by the Government of the United States of America.

In testimony whereof, I, JOHN FOSTER DULLES, Secretary of State, have hereunto caused the seal of the Department of State to be affixed and my name subscribed by the Authentication Officer of the said Department, at the city of Washington, in the District of Columbia, this twenty-ninth day of May 1952.

John Foster Dulles
Secretary of State.

Barbara Hartman
Authentication Officer, Department of State.

Page Fifty five

Savienoto Valstu ārlietu ministra Dž. F. Dallesa parakstīts dokuments, kurā apliecināts, ka ASV valdība neatzīst Latvijas iekļaušanu Padomju Savienībā.

Valters Nollendorfs

JAUNĀ PAAUDZE KLAUSĀS NĀKOTNES LATVIJAS SIRDSPUKSTOS

ČETRDESMIT GADI NĀKOTNES ZĪMĒ

Pēc tam, kad latviešu jaunatnes organizācijas brīvajā pasaulē bija deklarējušas 10 brīvās nākotnes Latvijas tezes, daži labs prātīgs cilvēks noteica: „Nekā jauna nav!" Taisnība — pašās tezēs nekā jauna nav ,un tomēr komūnistu varasvīri veltīja tām lielu uzmanību. Kāpēc?

Liekas, mūsu ienaidnieki ir labāk apzinājušies nekā dažreiz mēs, ka te nav tik svarīgas 10 tezes, kā tie, kas aiz šīm tezēm stāv — jaunie trimdas latvieši. Tāpēc komūnisti arī veltījuši daudz pūļu, lai atsvešinātu veco paaudzi no jaunās — pierakstot jaunajiem prokomūnistiskas nosliece — un jauno no vecās — apgalvojot, ka jaunatne ir tikai trimdas veco politiķu gribas izpildītāja.

Diemžēl, šie mēģinājumi ir raduši vietumis atbalsi, un jaunās paaudzes dabiskie centieni, domāt patstāvīgi, dabiskās tiesības — būt citādai, tiek vērotas ar neuzticību, pat naidu. Bet kur būs mūsu nākotne, ja nebūs jaunās paaudzes? Ja mēs paši šīs paaudzes vienu daļu aizmetīsim? Jaunās paaudzes 10 tezes ir apliecinājums, ka mums ir nākotne, kam var uzticēties.

Nākotnes zīmē būtu svinami Latvijas 40 gadi. Jo neapturami pienācis laiks, kad jāatzīst — tā Latvijas valsts, kas dzima 1918. gada 18. novembrī, vairs neatgriezīsies. Tā Latvijas valsts, kas celsies nākotnē, būs jauna. To cels jaunās paaudzes.

Par to nedrīkstam pārliecīgi noskumt; skumjas par aizgājušo laupa skaidrību tam, kas nāks. Mēs varam būt laimīgi, ka 22 gadus mums bija sava valsts. **Tā būs stūrakmens nākotnes celtnē. Viriem, kas Latviju cēla pirms 40 gadiem, nebija ir tā, bija — tikai nākotne. Tā bija viņu spēks un vājums, un viņi nebaidījās to satvert. Mums būtu daudz mazāk iemesla bailēm.**

Kopš 1940. gada ir pagājis laiks. Daudz kas ir mainījies pasaulē un cilvēkos. Ir izaugušas 2 jaunas paaudzes, veidojas trešā. Tie jaunie ļaudis, kas kādreiz piedalījās Latvijas valsts valdīnieki izcīnīja Latvijas brīvību. Otrā pasaules karā mūsu leģionāri aizstāvēja tautas iegūto brīvību. Šos vēsturiskos notikumus neviens varmāka nav varējis iznīcināt, arī komūnistiem neizdosies iznīcināt Latvijas vēsturi, jo tā ir dziļi iesakņojusies katra latvieša dvēselē.

Notikumi latviešu tautas vēsturē, lai dod mums visiem spēkus neatlaidīgi turpināt cīņu par Latvijas brīvību.

Dievs, svētī Latviju!

V. Tomsons,
Latvijas konsuls Montreālā.

Ir arī absurds domāt, ka trimdā dzīvo nākotnes Latvijas nepatsvešamā daļa, kas izšķirs Latvijas valsts nākotni ar savu atgriešanos vai neatgriešanos. Tomēr ar šādu uzskatu ir jāsastopas. Vēl nesen kāds latviešu trimdas sabiedrisks darbinieks izteicās: viņš cerot, ka Latvija atbrīvošoties nākošo 10 gadu laikā, jo pēc tam nebūtu lielas nozīmes — atgrieztos niecīgs skaits. Liekas, ka pat desmit gadi nebūtu jāgaida. Jau tagad trimdas latviešu vairums izšķirtos mājās nebrauktu, jo ir vai nu pārāk iedzīvojušies svešajā zemē, vai arī baidās grūtību, kas dzimtenē sagaidīs.

Tāpēc nākotnes zīmē šogad jāpiemin arī trimdas četrpadsmitais gads. Jo neapturami pagājis laiks, kad mūsu domas un darbus vadīja centrālā doma — atgriešanās.

Trimdas sākuma gados bija retais, kas nesapņoja par atgriešanos mājās un dzīves turpināšanu pa vecam. Mūsu trimdas ideoloģija bija izveidota ap šo centrālo domu: **saglabāsim sevi Latvijai.**

Tā nebija savtīga doma, jo toreiz mēs vēl bijām tuvi Latvijai un tautai dzimtenē. Bet, gadiem paejot, jaunām paaudzēm izaugot ir te, ir tur zūd šīs tiešais tuvums ar zemi un tautu. Atgriešanās un „sevis saglabāšanas" doma kļūst arvien savtīgāka, jo tā liek arvien vairāk domāt pašiem par savām problēmām, kuŗas taisni šajā plāksnē augtin aug. Šī doma kļūst nereālāka tādēļ, ka nezinām atgriešanās dienu, un tādēļ, ka tā ietver sevi sastingumu. Bet dzīve kā te, tā Latvijā iet uz priekšu. Dzīvi neviens nevar apturēt.

Tāpēc ir laiks domāt citādi, domāt nākotnes zīmē. Ir laiks m ū s u atgriešanās dienas vietā likt — v i ņ u brīvības dienu, s e v i s saglabāšanas vietā — kalpošanu latviešu t a u t a i. Tikko mēs atbrīvojamies no vienas nezināmas, bet mums nepieciešamas un noteiktas dienas, tikko mēs apzināmies, ka mūsu uzdevums nav palikt etnografiski pareiziem 1944. gada latviešiem, tikko mums skaidrs, ka mēs neesam ne tautas lielākā, ne arī neatsveramā daļa, mēs varam vērties daudz paļāvīgāk nākotnē. Pagaidām vēl nezināmajā.

Vispirms jau daudzas sirdsapziņas, kas izjutušas dzīves īstenības un pienākumu dilemmu, būs atbrīvotas no savas šķietamās bezizejas radošam darbam. Dažam labam jaunietim nebūs jāvairās latviešu sabiedrības tāpēc, ka viņš, lūk, nav 100% latvietis. Un daudziem radīsies rosme darboties Latvijas un latviešu labā bez mocošās „atlauzto zaru" sajūtas, ko ļoti aktīvi mēģina iepotēt komūnistu aģitātori.

Ar jauno ideoloģiju neviens nebūs kļuvis nodevējs, neviens lieks, ja viņš gribēs — kalpot. Tas, kas jutīs vajadzību, atgriezīsies, tas, kas būs iedzīvojies, paliks te un paliks arī latvietis. Ikviens brīvi varēs dot Latvijai labāko no sava guvuma svešajās zemēs. Mūsu uzticību Latvijai neizšķirs mājās braucēju skaits, saglabāto skaits, bet gan tas darbs, ko mēs Latvijai būsim devuši un dosim. Kad kuģis piestās Rīgas ostmalā un izkāps viens 1944. gada latvietis, viens puslidz pāramerikanizējies zellis, pēdējo sagaidīs ar lielāku cieņu, jo viņam būs līdz nākotne un ilgi zaudētā pasaule. **Nākotni un pasauli Latvijai brīvības dienā vajadzēs vairāk par atmiņām.**

Jaunajam latvietim trimdā bieži ir pārmests ,ka viņš neesot īsts latvietis. Jaunais latvietis daudzreiz ir aizbaidīts no trimdas sabiedrības ar to, ka viņš ienācis ar neparastām domām, kas apgūtas svešumā. Jaunajam latvietim, kam gluži dabiski svešā zeme ir tuvāka par vecāku

(Nobeigums 4. lpp.)

CEĻA VĀRDI

Arī latvju tautas garīgais sniegums negaisīs, tāpat kā negaisīs viņa pati, ja vien turēsies pie savu gudrību mantnīcām un nemitīgi atjaunos savas nosirmojušās paaudzes ar jaunām un zaļoksnām.

★

Svešinieku acīs šīs dainas būs tikai nieku, blēņu dziesmas, — izklaidēšanās un laika kavēklis, mums būs slepenā vieda un dievziņa, kas no aizmūžiem nākdama, satur tautu kopā, glabā tās dvēseli neskartu un nemaitātu.

Jānis Veselis

VACLOVAS SIDZIKAUSKAS,
Komitejas Lietuvas brīvībai priekšsēdis.

BRĀĻU TAUTAS LIKTEŅU KRUSTCEĻOS

1918. gads bija īsts tautu pavasaris. Tas bija vairāku tautu noteikšanās gavilu un neatkarīgās dzīves gads. Pirmā pasaule kara laikā sabruka divas imperijas — Habsburgu un Otomanu — un arī trešajai — Romanovu imperijai draudēja tāds pats liktenis. Vairāk konsolidētā Hohenzolernu valsts arī bija spiesta atteikties no saviem kara un politisko sazvērestību ieguvumiem rietumos un austrumos.

Līdz 918. gadam Krievijas pārvaldītajām Baltijas tautām — somiem, igauņiem, latviešiem, lietuvjiem un arī poļiem — brīvība un neatkarība nenāca pati no sevis.

Šo tautu kultūras līmenis un viņu vadošo slāņu politiskais nobriedums un prāts palīdzēja viņiem orientēties starptautiskajā stāvoklī un pieņemt vajadzīgos politiskos lēmumus, kā, piemēram, latvju tautas 1918. g. 18. novembra pasludināto lēmumu par Latvijas valsts neatkarību. Latvju tautas centieni izpaudās toreiz organizētā karaspēkā, kas ar savu varonību, asinīm un upuriem aizstāvēja un izcīnīja 1918. gada 18. novembrī proklamēto politisko brīvību.

22 neatkarības gadi Baltijas tautām bija īstie labklājības gadi. Šie gadi radīja nacionālās un vispārcilvēciskās vērtības; šie gadi pierādīja, ka šīs tautas bija spējīgas valstiski dzīvot un celt savu materiālo un garīgo līmeni.

Kļūdamas šai laikā brīvas no sveštautiešu jūga un saprazdamas savu interešu kopību un briesmas, kas tām draudēja, Baltijas valstis meklēja nodibināt tuvākas savstarpējas saistības.

Kā šodien jo dzīvi atceros Zviedrijas ministru prezidenta Helmara Brantinga žestu, kad viņš Ženēvā Tautu Savienības sesijas laikā ielūdza visus Baltijas jūru robežojošo valstu delegātus pie sevis domu izmaiņai. Mielasta galds šinī gadījumā simbolizēja Baltijas jūru, un mēs, delegāti, tikām novietoti pie galda tādā kārtībā, kā mūsu valstis grupējas ap Baltijas jūru. Vēlāk sekojošo notikumu attīstība piespieda Baltijas valstis ierobežot savu sadarbības apjomu ar Igauniju, Latviju un Lietuvu. Šai šaurāka apjoma Baltijas valstu savienībai, kas 1934. gadā ieguva savu formulējumu, tas deva iespēju progresēt. Taču zināms laiks bija nepieciešams, lai varētu izveidot tās Igaunijas, Latvijas un Lietuvas konfederāciju. Tomēr šajā laika sprīdī mēs paguvām izveidot jo ciešas kultūras saites. Ar lielām ilgām mēs šodien atceramies tādas kultūras un gara manifestācijas, kā, piemēram, lietuvju, latvju un visu trīju Baltijas tautu kongresus un tuvināšanās biedrību darbību.

Neatkarības laikmeta īsto vērtību un nozīmi, varbūt, tikai tagad trimdā mēs īsti apjaušam, kad mūsu valstis ir Padomijas okupētas. Neatkarības akti, kas tika proklamēti pirms četrdesmit gadiem, un mūsu tautu sasniegumi neatkarības laikmetā ir mūsu visasākie ieroči šodien cīņā par mūsu valstu neatkarību un brīvības atjaunošanu. Šie akti ir ceļa rādītāji mūsu tautām dzimtenē zem tagadējās okupācijas un ir arī vadošie faktori mūsu cīņai brīvajā pasaulē. Nekādi padomju apstrīdējumi nevar anullēt šo likumīgo aktu spēku.

Man ir liels prieks latviešu tautas dižajos svētkos konstatēt ļoti patīkamu faktu, ka mūsu tautu politiskajos iestādījumos darbojas līdz mūsu valstu diplomātiskie pārstāvji, kas cīnās par mūsu valstu suverēnitātes atgūšanu. Diemžēl, trimdā mūsu valstu pilsoņu kultūrālā kopdarbība paliek iepakaļ mūsu politiskai sadarbībai. Šo faktu mēs konstatējām Igaunijas, Latvijas un Lietuvas delegāciju kopējā šēdē, š. g. aprīļa mēnesī. Apspiesto Eiropas Tautu Asambleja sanāca Strasburgā, un mūsu delegāciju priekšsēžu konferencē ar Baltijas valstu diplomātiskajiem pārstāvjiem Londonā. Ceru, ka ar šo es ierosināšu ciešāki sadarboties mūs utautu kultūrālās organizācijas ASV, Kanadā un citās valstīs.

Tomēr, arī šodienu drūmajā starptautiskajā situācijā mēs jaušam dažus cerību starus, un tie mums rāda, ka vienotiem spēkiem, ar Brīvās pasaules palīdzību, mūsu tautas atgūs savu brīvību. Tāda ir starptautiskā progresa loģika, pret kuru dažkārt pat okupantu durkļi ir bezspēcīgi.

Latviešu tautas valsts svētkos es tai sirsnīgi novēlu nepagurt cīņā pret okupantiem, jo tā prasa daudz pacietības un izturības.

Jānis Veselis

DEGOŠAIS EZERS

**Dūmi kūp ezerā, —
Kas tos dūmus kūpināja?
Raudaviņa pirti kūra
Gaigališa dēliņam.**
Daina, 2513.

LATVJU TEIKSMA

Notika tai gadā, kad viss likās drūms ,necerīgs latvju tautai. Svešas varas valdīja zemi, sveši karavīri staigāja pa latvju mājām. Zemnieks, izstumats no savām istabām, mitinājās ratnīcās, klētīs, govjos, apsēja zemi ar rudziem, kad rudens pienāca, kad raudavas, dzērves, svētelī uz dienvidiem laidās. Rūsgans zelmenis drīz apklāja tumšo, noecēto tīrumu.

Vasarā jauns, nevienam nepazīstams dzejnieks rakstīja savu pirmo darbu, ierāvies klēts aizdurvē. Par galdu viņam bija velējamais sols, ko mātes rokas, velējot kreklus, bija noberzušas baltu, jo baltu. Tur Raudavs, pārnācis no lauka, nodevās savām iecerēm, saviem sapņiem. Viņš bija nesen atgriezies no lielā kara mājās, ievainots, iedragāts. Kaut gan nākotne vērās dzidra, tukša kā nebeidzama sveša telpa, viņam patika savos redzējumos vērt vārtus uz nākamību, skatīt laimīgus laudis, kuŗu vidū būtu arī viņš.

Reizēm attecēja no kaimiņiem tumšmatainā Māra, lielām dzelmainām acīm raudzījās, klausināja, kas jauns dzirdams par karu, par mieru, pati pastāstīja, ja kaut ko zināja. Viņa likās kā nupat no atora izkāpusi, plīvojošiem, valgiem matiem. Viņā dega nemiers kā visos cilvēkos šai gadā, šai vasarā, gaidas, ka slogs drīz novelsies, jauna dzīve sāksies, dzidrums būs ne vien dabā, bet arī dvēselēs, atjaunošanās par spīti postam, no kuŗa vēl neredzēja izeju. Raudavs viņu klusi mīlēja kopš gadiem, kopš šķiršanās, kad viņš bija aizgājis karā, bet nolēma tai nekā neteikt, jo tam nevarēja būt labs iznākums. Māras dzelmainās acīs paspīda valdzinoša dzirksts, tūliņ nodzisdama. Tā labāk, ka viņi bija draugi. Viņš gaidīja viņu ar sāpīgu ilgošanos. Diena, kad viņa neatnāca, bija izgaisusi no mūža. Taču viņa valoda bija stomīga, viņš centās runāt tikai par tālām lietām, par dzeju, par gara dziņām, vairījās pieminēt sevi, savus vēlējumus. Māra Raudavu aizmirsa biežāk, aizvien vairāk dodama viņam pazudušas dienas. — Tā laikam pazudīs man viss mūžs, — viņš reizēm domāja, rūdīdams sevi stipru vientulībai.

Kad rudens dienas tapa dzidri dzestras, viņš kādu rītu atstāja klētiņu, devās pa pazīstamiem ceļiem, kas ielocījās laukos, mežos, pakalnos, apmeklēt savas bērnības vietas. Šur tur redzamie svešinieki likās šodien savādi uztraukti. Māju pagalmos redzēja lielas kara ores piekraujam mantām, pa lielceļiem šraucās ziņneši.

Laistījās .Viņš zināja, ka tas ir tikai dvēseles blāzmojums, ka nakts tumša, klusa kā visas naktis šai laikā. Pārnācis savā klētiņā, viņš aizdedza sveci, pabeidza sākto darbu, kuŗā viņš aprakstīja saules kapsētu un saules augšāmcelšanos.

Trešā dienā attecēja no kaimiņiem Māra neparasti uzbudināta. Dzelmainās acis tumši raudzījās, kad viņa pastāstīja neparastu vēsti:

„Latvijas valsts ir nodibināta."

Zemgaliete

TUKSNESIS

ASTRACHAŅĀ, IZSŪTĪJUMĀ. 1955. GADA RUDENĪ.

**Tuksnesis vientulīgs aizvijas bezgala tālē,
Pelēkā smiltājā kaltusi zāle vientuļa bālē.
Saule tuksneša smilti degošām asarām slaka —
Kur gan slēpusies veldzi devēja dzīvības aka?
Upes kam neatnāk viesos, ezeri, kur gan tie slēpjas?
Tuksnesis sadrūmis tālē pelēks kā pavediens vērpjas.
Nedzird to jūra, grimusi kāpu smiltājā baltā —
Nemiera vētras auklējot dzelmes šūpuli saltā.
Vienīgi ērkšķainā kamieļu barība uzzied zilajiem ziediem
Bālajā, mirdzošā, zvaigžņainā gaišumā — pretim tuksneša biedriem.
Smaidus neredzēt sāpēs stingušam pelēkam tuksneša vaigam,
Cilvēks, cerības zaudējis, līdzīgs smilšainam tuksnesim baigam.**

JAUNĀ PAAUDZE KLAUSĀS . . .

(Pārnesums no 3. lpp.)

zemi, dažreiz liek izšķirties par vienu vai otru. Kāpēc? Ar varu par latvieti nevienu nepaturēsim, ar varu savai tautai kalpot nepiespiedīsim. Jaunais latvietis — mūsu nākotne — grib būt brīvs savā sirdī: brīvs justies šai zemē kā mājās, brīvs kalpot latviešu tautai. Un viņš to daris — brīvi — ja viņam būs dzīvs nākotnes mērķis un trimdas sabiedrība uzticēsies viņa citādumam.

Ir daudz darbu nākotnes zīmē. Daudz iesāktu, daudz plānotu, daudz neparedzētu.

Kultūrālajā plāksnē nacionālā jaunrade gluži dabiski sāks apsīkt. Jaunie varbūt rakstīs latviski, bet savas zemes un tautas tuvumu viņu darbos nekas neaizstās. Taču nākotnes Latvijai taisni trimda varēs atdot Rietumus, ko komūnistu vara atņēmusi. Un Rietumi Latvijā varēs iekļūt gan ar jauno latviešu rakstiem, gan tulkotajām grāmatām, gan vienkārši — ar grāmatām.

Sabiedriskajā un audzināšanas plāksnē ir svarīgi turpināt trimdā iesākto darbu, kaut arī ar laiku būtu arvien vairāk jāuzsver latviskā ievirze un apziņa pie arvien koncentrētāka satura.

Bet tas nav viss — kā būs Latvija? Jaunajai Latvijai trūks sagatavotu skolotāju un piemēroto mācības grāmatu, trūks brīva sabiedriska darba pieredzes. To visu varēs iegūt tikai Rietumos un no Rietumiem, no mums un ar mūsu palīdzību pašā sākumā. Vai mums būs nauda stipendijām Rietumu universitātēs? Vai mēs spēsim savākt jaunākās grāmatas visās zinātņu un kultūras nozarēs Latvijas universitātei? Vai?

Trimdas politiskajām partijām ir nozīme tikai par tik, par cik tās ar savu eksistenci var cīnīties Latvijas atbrīvošanas labā un par cik tās varētu kādreiz būt spējīgas Latvijai sniegt jaunākās atziņas par demokrātisku valsts iekārtu. Latvijas politiskā dzīve jāveido tiem, kas veidos nākotnes Latviju. Mums vēl vairāk jāizmanto tie līdzekļi, ko dod mūsu jaunās apmešanās zemes un to politiskā dzīve. **Mēs nedrīkstam savā cīņā pret komūnismu cīnīties ar 1940. gada ieročiem un municiju, mums jācīnās ar visjaunākajiem: tie jāiegūst un mūžīgi jāmodernizē. Kad Latvija kļūs brīva, mums būs jākļūst tās pirmajiem Meierovičiem, mums būs jāpalīdz tai veidoties politiski stiprai iekšējā iekārtā un citu tautu vidū, dodot no savas brīvībā apgūtās politiskās pieredzes.**

Atzīsimies — mēs nekad nevarēsim būt 100% tīri latvieši. Bet tie no mums ,kas garā palīks latviski un sevi atzīs par latviešiem, būs vēl ilgi savas tautas aizmugure un balss sveša. Kad pienāks Latvijas lielā diena, viņi izšķirs, vai Latvijai ilgi būs jāpūlas atgūt komūnistu varas laikā zaudēto un nokavēto, vai arī tā drīz varēs lepni pacelt galvu kā līdzīga starp citām brīvām zemēm. Viņu nacionālisms nebūs skaļš, tam trūks šovinisma, bet tas iezīmēsies sirsnīgā ticībā latviešu tautas labākajiem spēkiem un — kalpošanā. Lai šo tautu un tās labākos spēkus pazītu, viņi nepārtrauks klausities tās balsi cauri apspiedēja propagandas trokšņiem. Savas tautas sirdspukstus viņi sajutīs tagad un nākotnē, tie palīdzēs viņiem palikt uzticīgiem un stipriem.

Tāda izskatās nākotne Latvijas 40 gadu dienā. Tai ir piepildītāji trimdā, kas savās 10 tezēs ir izteikuši ticību Latvijas valstij. Un tai ir piepildītāji Latvijā, kas Latvijas valsti īstenos, Latviešu tauta ir dzīva. Iesim nākotnē! Latvija būs.

Vecāku pilnsapulce

Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību Vecāku padomes pilnsapulce notiks svētdien, 23. novembrī, plkst. 12.30 Sv. Andreja baznīcā — gaidu mītnē. Darba kārtība: padomes ziņojums par pag. darbības gadu, gaidu un skautu vienību pārskati, revizijas komisijas ziņojums, padomes un revizijas komisijas vēlēšanas, dažādi jautājumi un ierosinājumi.

ARTURS VOITKUS

TIKAI MĪLESTĪBA

Tā nu paliek šīs trīs: ticība, cerība, mīlestība; bet lielākā no tām ir mīlestība.
Apustulis Pāvils

Lai kāda būtu divdesmitā gadu simteņa slava vai neslava nākamo paaudžu vērtējumā, neviens nevarēs apstrīdēt, ka mūsu gadsimta cilvēkam izdevies atraisīt dabas spēkus vēl nebijušā varenībā un izveidot ieroci, ar kuŗa palīdzību viņš spējīgs dažās sekundēs nogalināt simtiem tūkstošus. Divdesmito gadu simteni neapšaubāmi raksturo nepieredzēta un, diemžēl, veiksmīga sacensība stiprākā un iedarbīgākā ieroča izgudrošanā.

Tiem, kas savai tirannijai pakļāvuši puspasaules, tas vajadzīgs laupījuma apsargāšanai; pagaidām vēl brīvās tautas ar to cer nosargāt savu brīvību.

Bet visa pasaule šodien dreb neslēptās bailēs šī ieroča priekšā.

Un tikai tas, kam vairs nekā nav, ko zaudēt, viņa nebīstas, jo savā nabadzībā atklājis, ka stiprāks un iedarbīgāks par varenajām atombumbām ir kāds cits ierocis; ierocis, kas ir tikpat vecs kā cilvēce, un kuŗa spēks izpaužas ne dīšanā, bet veidošanā.

Šis ierocis ir — dzimtenes mīlestība.

Mēs šodien pieminam četrdesmito gadu dienu tam notikumam, kas ļāva piepildīties latviešu cildenākajam un lielākajam sapnim. Mēs svinam mūsu valsts neatkarības pasludināšanas četrdesmitos gada svētkus, un to darām ar skaudru smeldzi krūtīs, jo zinām, ka tā zeme, kuŗai pieder mūsu ilgas un mīlestība, šodien ir apspiesta, apsmieta un verdzināta; tā tauta, kuŗas daļa mēs esam, un kuŗas dēlu asinis ir slacījušas mūsu robežas, šodien ir izkaisīta visos pasaules vējos, jo bija spiesta izvēlēties vai nu brīvību svešā zemē, vai tēvu zemi un — verdzību.

Bet — lai cik ļoti ienaidnieks to vēlētos — ne Sibirijā, ne svešā tālumā, ne dzimtenē nīkstošais latvietis neaizmirst ne savu brīvību, ne tautu, ne zemi. Ja viņš to — mīl.

Un tic, ka reiz viņa apsmietā, nonicinātā un verdzinātā mīlestība pacelsies jaunā spēkā un varenībā.

Tas šodien var šķist tikai sapnis; cerība bez reāla pamata. Bet arī tiem, kas 1918. gada 18. novembrī izrunāja drošo — dažiem pat šķita, ka pārdrošo — vārdu: Latvija ir neatkarīga, brīva valsts, nebija cita pamata kā ticība un cita ieroča kā — mīlestība.

Ticībai nevajaga pierādījuma; ticībai nevajaga atļaujas un citu piekrišanas. Ticība dara un runā, ko sirds — mīlošā sirds — pavēl. Kaut arī prāts teiktu, ka cīņa zaudēta, ka nav vairs vērts, un ka pareizākais un drošākais ir necīnīties — ticība, cerība un mīlestība nepazīst zaudētas cīņas, nepazīst padošanās, nepazīst jēdziena — kapitulācija.

Un tāpēc varam teikt, ka nav stiprāka, bīstamāka un neuzvaramāka ieroča par mīlestību.

To zina mūsu ienaidnieki un dara visu, lai dzimtenē jaunās paaudzes sirdīs to izdzēstu tās vietā potējot naidu, ļaunumu un neiecietību pret visu lielo, skaisto un cildeno mūsu vēsturē, nonievājot mūsu varoņus, nopelot un apmelojot mūsu valstsvīrus un ņirgājoties par to, kas mums svēts — Dievs, dvēseles skaidrība un ģimene. Bet zinot, ka jaunība bez mīlestības nevar dzīvot, viņi to māca mīlēt — mūsu tautas miesas un dvēseles slepkavas.

Un cer, ka drīzi pienāks laiks, kad arī trimdā dzīvojošie aizmirsīs mīlēt.

Šajās dienās mēs pulcēsimies zem sarkan-balt-sarkanā karoga un pieminēsim mūsu valsts un tautas gaišāko stundu — brīvības dzimšanu. Svinīgajos aktos runātāji vērtēs pasaules politisko situāciju, svērs mūsu draugu nostāju un militāro spēku, pētīs mūsu nākotnes izredzes, un svētku jūsmā mēs atjaunosim senos solījumus un dosim jaunus.

Tas viss ir pareizi un labi, jo nav un nevar būt cita veida, kā pieminēt šo dienu.

Bet pāri visam lai mūs šai dienā vieno doma: neļausim izdzist mīlestībai! Kamēr būs, kas Latviju mīl, netrūks arī to, kas tās nākotnes un brīvības labā gatavi ziedot visu — arī paši sevi.

Jaunatnes dvēsele ir sidraba kokle, kas gaida, lai kāds aizkar tās stīgas. Ir mūsu uzdevums gādāt par to, lai tās ieskanas dzimtenes mīlestībā — un tad viņas dziesma būs par tautas rītdienu, par upuriem un karstās sirds asinīm.

Un nav tāda spēka, kas šo dziesmu spētu apslāpēt.

Tikai mīlestība uz savu Kungu bija tā, kas kristiešiem deva spēku kailām rokām pastāvēt un uzvarēt gadu simteņu cīņās pret zobenu, uguni un plēsīgiem zvēriem.

Un — tikai mīlestība būs tā, kas reiz liks pacelties arī mūsu karogam brīvam un lepnam.

Jo nav varenāka ieroča par karsto, jauno sirdzu mīlestību.

Tāpēc lūgsim to ,kas pats ir Mīlestība:

Dievs, svētī Latviju!

NO SENATNES LĪDZ MŪSU DIENĀM

Latvijas chronika, 67. num. 1928. g. 18. novembris — Latvijas brīvvalsts svin 10 gadu jubileju ar cieņu un lepnumu par sasniegumiem tautas un valsts dzīvē. Visu ministriju pārskati par pirmo 10 gadu darbu liecina, ka Latvija kļuvusi par ziedošu labklājības valsti: veikti lieli valsts atbrīvošanas, jaunradīšanas, reformēšanas un stabilizēšanas darbi.

Pirmajos 10 valsts pastāvēšanas gados Latvijai bijuši 2 valsts prezidenti, 3 Saeimas un 13 ministru kabineti. Caurmērā katrs kabinets pastāvējis 9 mēnešus. Desmit gados bijuši 8 ministru prezidenti, 87 ministri, 11 ministru biedri un 3 valsts kontrolieri. No 87 ministriem ir bijuši ārlietu ministri — 6, finanču — 10, iekšlietu — 8, izglītības — 11, kara — 10, satiksmes — 6, tieslietu — 9, tautas labklājības — 8, zemkopības — 11, apgādības — 3 un tirdzniecības un rūpniecības — 5. Visilgāk amatos sabijuši Z. A. Meierovics — ārlietu ministrs — 5 gadus, 10 mēn. un 13 dienas (8 kabinetos), J. Pauļuks — satiksmes ministrs — 4 gadus, 6 mēn. un 5 dienas (5 kabinetos).

No kabineta locekļiem miruši 7: kara ministrs J. Zālītis un J. Ducens, tirdzniecības un rūpniecības — K. Buss un J. Zēbergs, ministru prezidents un ārlietu ministrs — Z. A. Meierovics, zemkopības — E. Bauers un ministra biedrs — F. Trasuns.

Līdz 1928. g. 1. jūlijam notikušas 1177 kabineta sēdes, kuŗās pieņemti 715 dažādi noteikumi ar likuma spēku. Tautas padomei, Satversmes sapulcei un Saeimai iesniegti 670 likumprojekti. Nolīgti ar ārvalstīm 237 līgumi, visvairāk ar Igauniju (42) un Lietuvu (26), parakstītas 45 starptautiskas konvencijas. Latvijai ir 12 sūtniecību (Tautu Savienībā, Berlīnē, Briselē, Helsinkos, Kauņā, Londonā, Maskavā, Parīzē, Romā, Stokholmā, Tallinā un Varšavā), 5 ģenerālkonsulāti, 7 konsulāti un 164 goda ģenerālkonsuli, konsuli un vicekonsuli. Visvairāk goda pārstāvību Latvijai ir Lielbritanijā un dominijās, tad Vācijā, Amerikā u. c. Latvijā darbojas 21 ārvalsts sūtniecība un 45 konsulārās pārstāvības. Izdotas 155 grāmatas vai periodiski izdevumi par Latviju svešvalodās, visvairāk franču, angļu un vācu valodā.

Apgrozībā tautā 38 miljoni latu papīra un 35,2 milj. sudraba, nikeļa un bronzas naudā, bet zelta fondā 15,3 milj latu. Valsts budžets — 163,5 milj. latu.

Daugavas Vanagi . . .

(Pārnesums no 2. lpp.)

atgriezties dzimtenē un vēl retākiem brīvajā pasaulē.

Bet par spīti visam šim terroram un varmācībām — brīvības ideju latvju tautā komūnistu varmākām nav izdevies vēl šodien salauzt.

Par Latvijas atbrīvošanu cīnās kā trimdinieks brīvajā pasaulē, tā arī mūsu tautas brāļi Latvijā un tālajā Sibirijā. Šī cīņa nebeigsies, jo 20 brīvības gadi ir iespiedušies tautas atmiņā kā gaiša un dzīva liesma, ko komūnistu okupanti, nedz arī kādam citam, nav izdevies un neizdosies nekad izdzēst.

Mēs, Daugavas Vanagi, kas cīnījāmies nesenā pagātnē kaujas laukos un, kaut arī citiem ieročiem, cīnāmies vēl šodien — mūsu uzdevums ir šo cīņu neatlaidīgi turpināt arī nākotnē.

Nelūgties, bet saukt un aicināt visus, kas cēlušies no latvju cilts koka, uz cīņu par brīvu un neatkarīgu Latviju.

Daugavas Vanagi, sasauksimies!

Jānis Cīrulis

JĀZEPS VĪTOLS KATEDRĀ

NO ATMIŅU KRĀJUMA „MŪ

Par pārāk samocītām un meklētām harmonijām profesors izsaka savu nepatiku: „Jūs meklējat origiallus, originellus, bet atnesat man gluži originullus akordus!"

Erika Freimane ar patiku atceras gadījumu ar savu prelidi, kur profesors piekēries pārāk strauji un pēkšņi kāpinātai melodiskai līnijai, sacīdams: „Ja nu jūs katrā ziņā gribat lēkt uz mēnesi, tad dariet to vismaz ar grāciju!"

Līdzīgas sentences un atjautības Vītols kaisīja gandrīz vai katrā stundā, un nav dzirdēts, ka viņš kādreiz būtu atkārtojies. Tās viņš prata lieliski pateikt ar viņam raksturīgo balss intonāciju, kas nevienu neapvainoja.

Stundas parasti noritēja labā saticībā un draudzīgā noskaņā, jo vairāk tāpēc, ka meistars gandrīz vienmēr bija labā omā. Augu dienu aizņemts sēdēs, administrātīvo lietu kārtošanā, māt, ka grābstās pē dažreiz pat pusdienas maltīti neēdis, profesors pieņēma savus skolniekus redzami noguris. Taču savu patieso garastāvokli un nogurumu viņš vienmēr prata veikli slēpt un dienas nepatikšanas nekad nekrita uz kāda „kolēģas" galvas pat tad, ja ar pavirši izstrādātu darbu viņš to būtu pelnījis. Lai padzitu no sirds un sejas noguruma mākoņi, profesoram pietika ar pāris malkiem stipras tējas un smaržīgu paresnu papirosu. Tie viņam bija allaž labā krājumā, tiklab etvijā, kā oriģinālkārbā uz galda, un tos — 250 nedēļā — pēc speciāla pasūtinājuma apgādāja Jaunzeme firma. Savu speciālmarku profesors dažkārt piedāvāja ar mums. Nebija, protams, neviena smēķētāja, kas atteiktos no labā dūma, bet neatceros gadījuma, kad kāds no mums meistara klātienē šo papirosu būtu aizdedzinājis. Steigšus piedāvājām uguni, bet paši, kamēr profesors skatīja kādu nesmēķētāja darbu, gājām priekštelpā nopīpoties.

Vītolu visbiežāk varēja uztraukt, taču ne sakaitināt, neveikli formulēts jautājums, vai acīmredzama un nediskutējama neldzība, ja skolni vēl centās to aizstā šādos gadījumos vi valdīties un novirzī citu pusi. Tā reiz, l audzēkņa neveikli korāli, profesors u spalgi nocērtāja tr lidzteku kvintu gāj dams: „Vai dzirdat? — „Nu, tad ejiet, Dancigera!" (t. i. tīritavu, lai izmazgā

Bet kad grēkāzis rādīt, ka kvintas sakot, „labas balsvir tols komiskā izmisu galvu, nespēkā no un, šķietami sabru ne vārda. Arī mēs k mādami, ka nupat Jānis Kalniņš jau la divus pirkstus ,b Profesors mierīgi p paskatījās uz vainin šā laikā abām ro damies pa kabatām. māt, ka grābstās pē bet atrada sudraba viju. „Kurš smēķē, dzu!" Ar divu pir viņš aizvēra kvinta cas vāku un bez k pasniedza autoram.

Taču ne vienmēr laipnie brīži. Bija g profesora omu nesp ne tēja, ne cigārs, u sirds un sejas noguruma mākoņi, profesoram pietika ar pāris malkiem stipras tējas un smaržīgu paresnu papirosu. Tie viņam bija allaž labā krājumā, tiklab etvijā, kā oriģinālkārbā uz galda, un tos — 250 nedēļā — pēc speciāla pasūtinājuma apgādāja Jaunzeme firma. Savu speciālmarku profesors dažkārt piedāvāja ar mums. Nebija, protams, neviena smēķētāja, kas atteiktos no labā dūma, bet neatceros gadījuma, kad kāds no mums meistara klātienē šo papirosu būtu aizdedzinājis. Steigšus piedāvājām uguni, bet paši, kamēr profesors skatīja kādu nesmēķētāja darbu, gājām priekštelpā nopīpoties.

Vītolu visbiežāk varēja uztraukt, taču ne sakaitināt, neveikli formulēts jautājums, vai acīmredzama un nediskutējama

GIRTS SALNAIS

175. turpinājums

Tēvs pievērsa paskābu vaigu; meitas skūpsts nosk nēja priecīgi. Mets devās uz āru. Suņi sāka ārditi Viņš ļoti uzmanīgi turējās taciņas vidū. Tici ārā bīstamās joslas, viņš nejuta, ka solis kļūst lēnāks. P steidza tāda sāja sajūta, it kā tomēr būtu izdevusies tā savāda uzvara. Kaut kas neapmierināja; kaut kas ķējās sirdsapziņā.

TRISDESMIT DEVĪTĀ NODAĻA

Kā melna glūniga kaķe nakts ielida Dūņupes iele un apgulās. Rudens drēgnums sijājās gaisā, kāpdar no upes muklainiem sēkļiem . Gaisā vēl sumēja kā mirt aizkavējies ods. Pūce uzkliedza, gaŗi nopūzdamā pavilkdama kā vaidu vienu un to pašu noti.

Gerriku farmas pusē, krūmainās, stāvās nogāzes p kājē kā blīvu ēnu kaudze, rēgojās vecs, rēti lietāts pi niku palievenis, ar pavarda galā iebūvētu vienīgo sie Tur jau pa gabalu mirdzēja ugunskurs — kā zelta m daļa nakts melnajā tērpā; un viena sveces liesmiņa, l zeltīta putnu mēle. Dziļajā gravā valdīja miers. R dens naktis te vairs nemēdza blandīties makšķerniek

Virs pavarda dzelzs režģiem, liesmu galotņu a skriets, kā liela sidraba klimpa — gaŗu, melnu iesm gareniski caurdurts, tā galiem iekārtiem metālla sta lēs — karājās, alumīnija papirā ievīstīts sainis. G pavardu locijās sludinātājs Tenesijs, sarkaniem matie mētājoties ap pieri, liesmām rotājot seju asām svaid gām ēnām tumsas un gaismas ciņā pārvēršot Tenesi no izdarīga virēja baiga izskata alķīmiķī. Aiz sidraba nā papīra plānās, piekļāvīgās sienas sainī kaut kas jau ri sprakstēja, ķurkstēja, iespindzējās, nošļakstējās, i purkšķējās, kā tālumā žvakstinot un trokšņojot dže bundziniekam.

...LESTĪBA

...stīgas. Ir mūsu uzdevums ...dāt par to, lai tās ieskanas ...zimtenes mīlestībā — un tad ...ņas dziesma būs par tautas ...dienu, par upuriem un kar... sirds asinīm.

...Un nav tāda spēka, kas šo ...esmu spētu apslāpēt.

...Tikai mīlestība uz savu Kun... bija tā, kas kristiešiem deva ...ēku kailām rokām pastāvēt ...uzvarēt gadu simteņu cīņās ...zobenu, uguni un plēsīgiem ...rēm.

...Un — tikai mīlestība būs tā, ...s reiz liks pacelties arī mūsu ...rogam brīvam un lepnam.

...Jo nav varenāka ieroča par ...rsto, jauno siržu mīlestību.

...Tāpēc lūgsim to, kas pats ir ...lestība:

...Dievs, svētī Latviju!

...NO SENATNES LĪDZ MŪSU DIENĀM

...Latvijas chronika, 67. num.

...928. g. 18. novembris — ...latvijas brīvvalsts svin 10 gadu ...bileju ar cieņu un lepnumu ... sasniegumiem tautas un ...ts dzīvē. Visu ministriju pār... par pirmo 10 gadu darbu ...a, ka Latvija kļuvusi par ...ošu labklājības valsti: veik... valsts atbrīvošanas, jaun...šanas, reformēšanas un sta...zēšanas darbi.

...Pirmajos 10 valsts pastāvēša... gados Latvijai bijuši 2 ...ts prezidenti, 3 Saeimas un ...ministru kabineti. Caurmērā ...s kabinets pastāvējis 9 mē... Desmit gados bijuši 8 ...istru prezidenti, 87 ministri, ...ministru biedri un 3 valsts ...trolieri. No 87 ministriem ir ... ārlietu ministri — 6, fi...ču — 10, iekšlietu — 8, iz...bas — 11, kaṛa — 10, satik... — 6, tieslietu — 9, tautas ...klājības — 8, zemkopības — ...apgādības — 3 un tirdznie... un rūpniecības — 5. Visil... amatos sabijuši Z. A. Meie... — ārlietu ministrs — 5 ...s, 10 mēn. un 13 dienas (8 ...netos), J. Pauļuks — satik... ministrs — 4 gadus, 6 mēn. ... dienas (5 kabinetos).

...kabineta locekļiem miruši 7: ... ministrs J. Zālītis un J. ...ns, tirdzniecības un rūp...bas — K. Bušs un J. Zē... ministru prezidents un ...tu ministrs — Z. A. Meiero... zemkopības — E. Bauers ...ministra biedrs — F. Tra...

...dz 1928. g. 1. jūlijam noti...s 1177 kabineta sēdes, ku... pieņemti 715 dažādi noteiku... ar likuma spēku. Tautas pa...mei, Satversmes sapulcei un ...mai iesniegti 670 likumpro... Noslēgti ar ārvalstīm 237 ...umi, visvairāk ar Igauniju ...) un Lietuvu (26), parakstī... 45 starptautiskas konvenci... Latvijai ir 12 sūtniecību ...tu Savienībā, Berlīnē, Bri..., Helsinkos, Kauņā, Londo... Maskavā, Parīzē, Romā, ...kholmā, Tallinā un Varša..., 5 ģenerālkonsulāti, 7 konsu... un 164 goda ģenerālkonsuli, ...nsuli un vicekonsuli. Visvai... goda pārstāvību Latvijai ir ...lbritanijā un dominijās, tad ...cijā, Amerikā u. c. Latvijā ...rbojas 21 ārvalsts sūtniecība ... 45 konsulārās pārstāvības. Iz...otas 155 grāmatas vai periodis... izdevumi par Latviju svešva...dās, visvairāk franču, angļu ... vācu valodā.

...Apgrozībā tautā 38 miljoni ...tu papīra un 35,2 milj. sudra..., niķeļa un bronzas naudā, bet ...lta fondā 15,3 milj latu. Valsts ...udžets — 163,5 milj. latu.

...Daugavas Vanagi . . .

...(Pārnesums no 2. lpp.)

...griezties dzimtenē un vēl re...iem brīvajā pasaulē.

...Bet par spīti visam šim terro... un varmācībām — brīvības ...deju latvju tautā komūnistu ...rmākām nav izdevies vēl šo... salauzt.

...Par Latvijas atbrīvošanu cī...s kā trimdinieks brīvajā pa...ulē, tā arī mūsu tautas brāļi ...atvijā un tālajā Sibirijā. Šī cī... nebeigsies, jo 20 brīvības ga... ir iespiedušies tautas atmi... kā gaiša un dzīva liesma, ko ...omūnistu okupantiem, nedz arī ...adam citam, nav izdevies un ...izdosies nekad izdzēst.

...Mēs, Daugavas Vanagi, kas cī...ājamies nesenā pagātnē kau... laukos un, kaut arī citiem ...ročiem, cīnāmies vēl šodien — ...mūsu uzdevums ir šo cīņu neat...dīgi turpināt arī nākotnē.

...Nelūgties, bet saukt un aici... visus, kas cēlušies no latvju ...s koka, uz cīņu par brīvu un ...atkarīgu Latviju.

...Daugavas Vanagi, sasauksimies!

Jānis Cīrulis

JĀZEPS VĪTOLS KATEDRĀ, DZĪVĒ UN MŪZIKĀ

NO ATMIŅU KRĀJUMA „MŪZIKANTA PIEZĪMES"

Par pārāk samocītām un meklētām harmonijām profesors izsaka savu nepatiku: „Jūs meklējat origiallus, originellus, bet atnesat man gluži originullus akordus!"

Erika Freimane ar patiku atceras gadījumu ar savu prelīdi, kur profesors pieķēries pārāk strauji un pēkšņi kāpinātai melodiskai līnijai, sacīdams: „Ja nu jūs katrā ziņā gribat lēkt uz mēnesi, tad dariet to vismaz ar grāciju!"

Līdzīgas sentences un atjautības Vītols kaisīja gandrīz vai katrā stundā, un nav dzirdēts, ka viņš kādreiz būtu atkārtojies. Tās viņš prata lieliski pateikt ar viņam raksturīgo balss intonāciju, kas nevienu neapvainoja.

Stundas parasti noritēja labā saticībā un draudzīgā noskaņā, jo vairāk tāpēc, ka meistars gandrīz vienmēr bija labā omā. Augu dienu aizņemts sēdēs, administrātīvo lietu kārtošanā, dažreiz pat pusdienas maltīti neēdis, profesors pieņēma savus skolniekus redzami noguris. Taču savu patieso garastāvokli un nogurumu viņš vienmēr prata veikli slēpt un dienas nepatikšanas nekad nekrita uz kāda „kollēgas" galvas pat tad, ja ar pavirši izstrādātu darbu viņš to būtu pelnījis. Lai padzītu no sirds un sejas noguruma mākoni, profesoram pietika ar pāris malkiem stipras tējas un smaržīgu paresnu papirosu. Tie viņam bija allaž labā krājumā, tiklab etvijā, kā oriģinālkārbā uz galda, un tos — 250 nedēļā — pēc speciāla pasūtinājuma apgādāja Jaunzema firma. Savu speciālmarku profesors dažkārt piedāvāja ar mums. Nebija, protams, neviena smēķētāja, kas atteiktos no labā dūma, bet neatceros gadījuma, kad kāds no mums meistara klātienē šo papirosu būtu aizdedzinājis. Steigšus piedāvājām uguni, bet paši, kamēr profesors skatīja kādu nesmēķētāja darbu, gājām priekštelpā nopīpoties.

Vītolu visbiežāk varēja uztraukt, taču ne sakaitināt, neveikli formulēts jautājums, vai acīmredzama un nediskutējama neldzība, ja skolnieks turklāt vēl centās to aizstāvēt. Bet arī šādos gadījumos viņš prata savaldīties un novirzīt sarunu uz citu pusi. Tā reiz, labojot kāda audzēkņa neveikli harmonizētu korāli, profesors uz klavierēm spalgi nocērtāja trīs neatļautu līdzteku kvintu gājienu, jautādams: „Vai dzirdat?" . . . „Nē!" — „Nu, tad ejiet, kungs pie Dancigera!" (t. i. uz ķīmisko tīrītavu, lai izmazgā ausis).

Bet kad grēkāzis centās pierādīt, ka kvintas rakstītas, tā sakot, „labas balsvirzes" dēļ, Vītols komiskā izmisumā nolieca galvu, nespēkā nolaida rokas un, šķietami sabrucis, neteica ne vārda. Arī mēs klusējām, domādami, ka nupat būs negaiss. Jānis Kalniņš jau zīmīgi pacēla divus pirkstus, bet nekā . . . Profesors mierīgi pacēla galvu, paskatījās uz vaininieku, tai pašā laikā abām rokām meklēdamies pa kabatām. Varētu domāt, ka grābstās pēc revolveṛa, bet atrada sudraba papirosu etviju. „Kurš smēķē, kungi? Lūdzu!" Ar divu pirkstu galiem viņš aizvēra kvintainās burtnīcas vāku un bez komentāriem pasniedza autoram.

Taču ne vienmēr bija tikai laipnie brīži. Bija gadījumi, kad profesora omu nespēja uzlabot ne tēja, ne cigārs, un uz jokiem prāts nenesās nevienam. Tādās reizēs profesoram neviens pa prātam uzrakstījis nebija. Vainas atradās harmonijā, neskaidrajā rakstā, aizmirstajā diēsā. Tādās reizēs kaut arī īsti nesapratām, kur tā vaina slēpjas, neviens nekā netaujāja, bet pacietīgi nesa savu grēku nastu. Kad pēdējais manuskripts bija novērtēts, bija atplaucis smaidā arī profesora vaigs, un šķīrāmies kā draugi.

No audzēkņiem Vītols prasīja nopietnu un sistēmatisku darbu, jo lai pats varētu ko darīt un radīt, vispirms bija jāiemācās amats, jāapgūst technika, mūzikas etimoloģija un sintakse. Ja gribēja visu kārtīgi paveikt, darba bija diezgan. Grūtāk ar visu klājās tiem, kas dienu aizņemti skolotāja vai ierēdņa darbā, un no maniem kursa biedriem tādu bijām vairāki. Ja vien nenodevās „elegantākam" dzīves veidam, darbus tomēr paveikt varēja. Profesors jau arī itin labi zināja, kas kuṛam ārpus konservātorijas darāms, un arī mazāk padarītā saskatīja autora labo gribu un censanos. Ja nu viņš manīja, ka vainojama tīša nolaidība un paviršība, „nepabeigtās simfonijas" autors saņēma labi tēmētu dūrienu pašā vārīgākā vietā, protams, tikai ar vārdiem. Taču dažreiz viņa vienaldzīgā klusēšana bija asāka par ilenu.

(Turpinājums sekos)

Jāzeps Vītols ar dzīves biedri Anniju savā dzīvoklī Rīgā, 1938. g.

Arnolds Apse

NOVEMBRIS 1918

Bij asni, ko veltīgi skauda
Tai rudenī novembra sals,
Jo cīruļi vasaru pauda,
Un atsaucās dzīvības balss.

Kā pasakā — pamāja roku
Pār kapenēm radītājs gars,
Un izauga mirklī par koku
Jau gadsimtiem mīdītais zars.

— — —

Ai, nesūdzi kurlajiem sāpes,
Ja viesulī nolūzi, koks:
Jau sen tavas dzīvības slāpes
Zin zeme un debesu loks!

Kaut kapu tev aizbērtu cieti,
Tu celsies, jo cīruļi sauks,
No saknēm caur zemi dīgs dzieti
Un varenai augšanai plauks.

Zenta Mauriņa

KATRA SIRDS SKAŅA RADA ATBALSI

VĒSTULE „LATVIJAS AMERIKĀ" LASĪTĀJIEM

Mīļie draugi Kanadā,

pateicos jums visiem un katram atsevišķi par man rakstītām vēstulēm un man veltītām gaišām domām. Piedodiet, ka neesmu varējusi tā atbildēt, kā jūs esat gaidījuši, bet varbūt pa daļai esmu to darījusi savās grāmatās: katra tīra sirds skaņa rada atbalsi.

Zenta Mauriņa ar Zinaīdas Lazdas urnu Upsalā 1958. g. 13. jūnija naktī. Blakus K. Raudive un A. Ozoliņa.

Kā sveicienu un paldies jums šoreiz pavēstīšu par diviem pēdējā laika priekiem. Vakardienas pasts man atnesa sainīti no Vācijas, sūtītājs nebija minēts. Vērtīga Budas biografija, pazīstamā franču rakstnieka M. Peršrona (Maurice Percheron) sacerēta. Grāmatā atrodu divas aploksnes. Vienā man veltīta vēstule, kur rakstītājs pateicas par „Iedrīkstēties ir skaisti" un saka, ka viņš kā paldies man grib aizsūtīt kādu no visdārgākajām zaudētās dzimtenes piemiņām. Vēstules beigās rakstītājs nemin savu vārdu, bet no pavēstītā varu spriest, ka viņš ir Baltijas vācietis, kas cieši saistīts ar mūsu zemi un tās likteni. Otrā aploksnē atrodu piecdesmit latu zīmi, gluži jaunu, ar Ulmaņa attēlu. Tā rūpīgi glabāta nesalocītā veidā. Sudraba pieclatus pati esmu paņēmusi līdz, bet mūsu papīra naudu kādus gadus divpadsmit jau neesmu redzējusi. Skatos šai apdrukātā papīrā, un atmiņas ceļas aumaļām.

Pirmā svētdienā novembrī manā dzimtenē bija skaista svētku un grūta darba diena. Ar šo datumu sākās Mūrmuižas tautas universitātes īsais darba gads. Bija laiks, kad likās, ka šī „Gaismas pils" nogrimusi pagātnes pagrabā, un durvis uz visiem laikiem aizcirstas ciet. Bet vēstules, ko esmu saņēmusi no latviešiem brīvajā un nebrīvajā pasaulē, liecina, ka gaismu gan var apslāpēt uz īsāku vai ilgāku laiku, bet nevar to izdzēst pilnīgi.

Liels, priecīgs pārsteigums man bija, ka šai vasarā Vācijā, sastopot sirmo Baltās grāmatas autoru, no viņa rokām kā dārgu dāvanu saņēmu dažas aprakstītas lapas, kur viņš apbrīnojami skaidri skicē tautas universitātes nepieciešamību, tās uzdevumus un mērķus. Jānis Jaunsudrabiņš man atļāva šo Mūrmuižas tautas universitātei veltīto rakstu ievīt manā atmiņu grāmatā „Iedrīkstēties ir skaisti." Bet izrādījās, ka manuskripts pa daļai jau iespiests un pievienot vairs nekā nevarēja. Tādēļ nododu to iespiešanai „Latvijai Amerikā" kā sveicienu visiem mūsu tautas universitātes klausītājiem un labvēļiem, kā arī visiem, kas tic, ka katrai būtei un katrai tautai, vienalga, vai tā ir liela vai maza, slavena vai „pelēka", ir savs vienreizīgs uzdevums.

J. Jaunsudrabiņš raksta:

„Latviešu jaunatnes nacionālā biedrība" savā laikā Rīgā nodibināja Tautas universitāti, pēc dāņu parauga, ar vairākām nodaļām uz laukiem. No pēdējām šobrīd atlikusies vienīgi Mūrmuižas nodaļa. Tā šogad var jau atskatīties uz astoņiem svētīga darba gadiem tautas izglītības laukā. Pa šiem gadiem šo rindu rakstītājam ir bijusi laime un prieks Mūrmuižā lasīt trīs reizes savus darbus un pabūt skaistās jaunatnes un tās cildeno audzinātāju vidū. Ja visur citur Tautas universitātes savu darbību drīz vien izbeigušas, tad Mūrmuižā tā kļuvusi par sabiedrības neatņemamu daļu. Vispār te valda tāds uzskats, ka bez Tautas universitātes visam plašam apvidum ap divdesmit kilometru radiusā, nebūtu tās garīgās rosmes, kāda tur tagad. To atzīst jau pati sabiedrība, un tā ir nodaļas pastāvēšanas drošākā garantija.

Tautas universitātes mērķis ir — modināt un izveidot cilvēka garīgos spēkus, lai viņš varētu aptvert savu lomu pasaulē, lai mācētu dzīvot skaistu kultūras cilvēka cienīgu dzīvi. Tāpēc visu zināšanu pamatos likta latviešu literātūra, tālāk ētika, vēsture.

Bet runājot par Mūrmuižu, jāsaka, ka šo vienīgo Tautas universitātes nodaļu Latvijā uz laukiem līdz šai dienai dzīvu uzturējušas ne tik daudz tiešās vērtības, ko šī iestāde klausītājiem sniedz, kā vadošo personu dzīvā priekšzīme. Bez tās varbūt arī šī nodaļa būtu izbeigusies līdz ar citām. Jo no centra var nākt tikai rīkojumi, bet darba spraigumam jātop uz vietas. Un ka šis spraigums un sajūsma universitātes saimē nav gājis mazumā, bet gan pieņēmies, tur galvenie nopelni direktoram Pētersona kungam, kas audzēkņu saimes priekšgalā stāv kā gaišs paraugs, **kuṛā apvienota reālās dzīves izpratne ar censanos pēc ideāliem.** Viņa skaistā māja ar kuplajiem tīrumiem var priecināt katru aci. Viņš var būt padomdevējs visos agronomiskajos jautājumos. Bet viņš var arī, kā viens no Emīļa Dārziņa apdāvinātākiem skolniekiem, būt labs pianists un sanāksmes uzsākt un nobeigt ar pilnskanīgu tautas dziesmu uz klavierēm, kas tiek kopīgi nodziedāta. — Tālāk Mūrmuižas sanāksmju dvēsele ir Zenta Mauriņa. Ar savām zināšanām un runas dāvanām viņa apbur klausītājus un **dara saprotamu un tuvu mūsu literātūras labāko daļu.** Šovasar bez tam ir izņemts arī somu eposs „Kalevala", lai pamestu skatu šīs īpatnējās ziemeļtautas dvēselē. Reizē ar to klausītāji iemācījušies veselas nodaļas šī skaistā dzejojuma no galvas.

Tautas universitātes Mūrmuižas nodaļas klausītāju saime nav sevišķi liela, bet uzticīga un uzcītīga. Pietiks minēt, ka **attālumi,** kas veicami ierodoties sanāksmēs, **caurmērā skaitāmi uz desmit kilometru, lai mums būtu skaidrs, kādus upuṛus laika un pūļu ziņā nes ikviens,** kas alkst piepildīt savu iekšējo cilvēku. Sevišķi ja iedomājamies ziemas dziļos sniegus un dubļus rudeņos un pavasaṛos. Klausītāji ir ar dažādām priekšzināšanām. Ir daži ar augstskolas, daži ar vidusskolas izglītību, bet ir

(Nobeigums 8. lpp.)

GIRTS SALNAIS

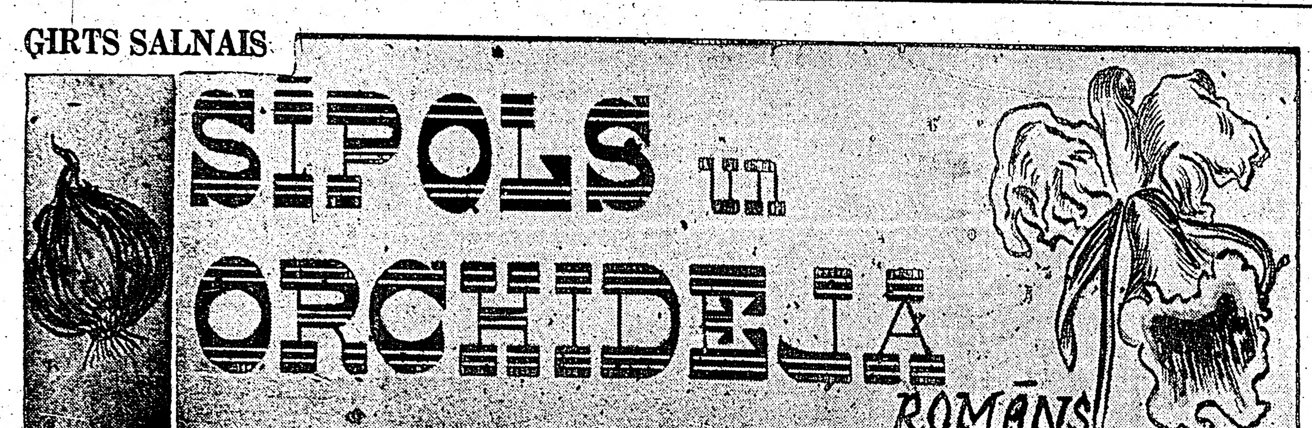

175. turpinājums

Tēvs pievērsa paskābu vaigu; meitas skūpsts noskanēja priecīgi. Mets devās uz āru. Suņi sāka ārdīties. Viņš ļoti uzmanīgi turējās taciņas vidū. Tici- ārā no bīstamās joslas, viņš nejuta, ka solis kļūst lēnāks. Pārsteidza tāda sāja sajūta, it kā tomēr būtu izdevusies tāda savāda uzvara. Kaut kas neapmierināja; kaut kas urķējās sirdsapziņā.

TRISDESMIT DEVĪTĀ NODAĻA

Kā melna glūnīga kaķe nakts ielīda Dūņupes ielejā un apgulās. Rudens drēgnums sijājās gaisā, kāpdams no upes muklainiem sēkļiem . Gaisā vēl sumēja kāds mirt aizkavējies ods. Pūce uzkliedza, gaŗi nopūzdamās, pavilkdama kā vaidu vienu un to pašu noti.

Gerriku farmas pusē, krūmainās, stāvās nogāzes pakājē kā blīvu ēnu kaudze, rēgojās vecs, reti lietāts pikniku palievenis, ar pavarda galā iebūvētu vienīgo sienu. Tur jau pa gabalu mirdzēja ugunskurs — kā zelta medaļa nakts melnajā tērpā; un viena sveces liesmiņa, kā zeltīta putnu mēle. Dziļajā gravā valdīja miers. Rudens naktīs te vairs nemēdza blandīties makšķernieki.

Virs pavarda dzelzs režģiem, liesmu galotņu apskriets, kā liela sidraba klimpa — gaŗu, melnu iesmu, gareniski caurdurts, tā galiem iekārtiem metalla staklēs — karājās, alumīnija papīrā ievīstīts sainis. Gar pavardu locījās sludinātājs Tenesijs, sarkaniem matiem mētājoties ap pieri, liesmām rotājot seju asām svaidīgām ēnām tumsas un gaismas cīņā pārvēršot Tenesiju no izdarīga virēja baiga izskata alķīmiķī. Aiz sidrabainā papīra plānās, piekļāvīgās sienas sainī kaut kas jautri sprakstēja, čurkstēja, iespindzējās, nošļakstējās, iepurkšķējās, kā tālumā žvakstinot un trokšņojot džesa bundziniekam.

Piemetusies piknika galda sola galā, kā bezveida čupiņa, sakritusi pa pusei kamolā, kverņēja putnu Besija. Sejiņa gaismas maiņās šķita bāla un nožēlojama, kā Dieva un cilvēku žēlastību zaudējušai uz nāvi notiesātai. Brīžiem viņas virslūpa liecās raudām, bet allaž pametusi mirkli Tenesijā, meiča savaldījās.

Tenesijs, iebēris vecā sautēšanas pannā sašķēlētus, eļļā vārītus tupeņus, sparīgi noslaucīja rokas spodrā priekšautā, kas bija viņa paša izgudrojums — balts vīriešu virskrekls, piedurknēm apsiets ap jozmeni. Viņš bargi pievērsās Besijai.

„Ķirsi," tēvišķi draudot, uzbrēca, „ko es tev pēdējo reiz mācīju no Mozus pirmās grāmatas divdesmit septītās nodaļas?"

„Mm," meiča nopūtās; galva noliecās vēl zemāk. „Aizmirsās. Svētais Patriks to zina — man viss aizmirstas."

Vīrs saviebās lielā derdzībā.

„Es tev liku paturēt līdz mūža galam svētus un varenus vārdus, kā prātīgs līgavainis līgavai, kā stiprs vīrs savai paredzamai sievai: — „Atnesi man kādu medījumu un sataisi gardumu ko ēst, tad es tevi svētīšu tā Kunga priekšā!"

Besijas virslūpa iedrebējās tik vāri, ka likās trīsam pašas par sevi tikai maigās, tikko jaušamās spalviņas virs tās.

„Es atnesu, Tenesij. Es izdarīju. Bet — bet lieli un mazi vārdi — tie vienmēr jūk un aizmirstas."

„Tu atnesi! Tu izdarīji!" viņš sausi pamēdīja. „Jā, tu atnesi. Medījumu tu atnesi, jā. Augu taukus — jā! Bet kur te ņemt gardumu? Kur ir cūkas taukuma šķēle putna krūts apsegšanai? Kur kastaņi pildījumam? Kur olas oderēšanai? Kur sviests brūnināšanai? Kur cukurs? Kur muskatrieksti? Kur pētersīļu lapiņas? Kur? — es tev prasu — kur viss labais gardums?"

„Tas viss zogams, Tenesij," gaudeni pavilkdama, klusi vaidēja meitene.

„Tā nav zagšana, ja tu ņemi no traukiem, kam labumi krīt pāri malām, nevīžu kāju mīdīšanai," Tenesijs nerimās bardzībā.

„Ai, ai, ai," Besija dīvaini šķobīja muguru un neveikli grozīja vidukli, skumjā bezcerībā čukstēdama: „Nedari to, ko tu labi neproti!" Man māte sizdama to iedauzīja„ pirms laida darbā pie Gerrika kundzes."

Nežēlīgais līgavainis rupji pasmējās.

„To gan tu atceries, — a?"

„Nē, — svētais Patriks ir mans liecinieks — nē. Es — nē, Tenesij. Tie ir mani sāpošie krusti un . . . un — sēdvieta. Un — nu tiem ticis vēl vairāk," paslēpusi seju delnās, meitene žēli šņukstēja. „Nu, jau vairākas dienas, man ir nelabi, — ļoti, ļoti nelabi, Tenesij."

Tenesijs drusku satrūkās, neērti pagrozījās, neapzinīgi ar elkoņiem pavilkdams augšup bikses. Uzgriezis balstu aizdomīgu aci un pievērsies pavardam, ar karoti sāka jaukties pa pannu. Teica, nikni rūcot:

„Būsi kaut ko nelabu ieēdusi."

„Ai, nē, ai nē . . . Tas nav tas, Tenesij," viņai pēkšņi paspruka pilnā spēkā ilgi aizturētais raudiens. „Ja tu man teici taisnību, ka es tev esmu pirmā . . . Un — es tev zvēru pie svētā Patrika, tu man esi. Tad tas ir tas." Viņas izmisīgie šņuksti uz mirkli aizžņaudza elpu. „Tas ir tas . . . Mēs būsim darījuši, ko labi neprotam."

„Klusē!" nezvērīgi iebrēcās Tenesijs, zibenīgi apmeties pret viņu un paceldams kā sišanai dūri ar sažņaugtu karoti. „Kā tev, jaunai meitenei, nav kauna runāt par tādām lietām?"

Besijas vaidi nošļupstēja un pamazām apsika. Tenesijs pagrābstīja un paspaidīja ādamābolu; nobrauca ar dilbu pār muti; saviebās un pagorīja plecus; mirkli aizmirsa savādu, aukstu, neizprotamu skatienu pie liela gaļas griežamā ģelža uz pavarda malas; tiktik pakratīja galvu un iemeta karoti pannā; ieņēmis apakšlūpas malu zobos, apsēdās blakus meitenei. Brīsniņu sevī pagudroja; aplika maigi roku ap viņas pleciem.

„Ķirsi," teica liktenim padevīgā grēcinieka balsī, bet neiedragātā pašapziņā, „viss notiek ar tā Kunga ziņu. Tam velti pretoties. Bet dažreiz kļūst nelabi no garžīgākā kumosa, pie kāda neesi pieradis. Un tas ir tā Kunga brīdinātājs pirksts, kas iedzen aizdomās un bailēs, lai mūs pārbaudītu un stiprinātu mūsu tikumus un zināšanas. Nedomā par to, Ķirsi."

„Es nedomāju, es — jūtu," šļupstēja meitene. Tenesija roka sildīja plecus un kaklu, sāns — sānu. Kļuva labāk.

„Jūtas maldina," jau mierīgi iegalvoja Tenesijs. „Tagad atgriezīsimies pie galvenā, no kā atkarājas mūsu laime. Atkārtosim visu, kā tas bija un norisinājās?"

„Ai, nē, nē," viņa nobijusies histeriski drebinājās un kunkstēja. „Man kļūst pavisam nelabi."

„Nav jākļūst nelabi, ja runā par lepnu sievu, kas pret savu vīru ir auksta — kā nekurināta plīts."

„Bet viņa ir laba pret mani un visiem tādiem kā es."

„Pasaulīgas labdarības neizpērk viņas dvēseles grēkus . . . , " Tenesijs neatlaidās. „Tagad atceries visu punktu pa punktam, kā tev nāksies atcerēties pastarās tiesas priekšā."

„Ū . . . , " meičai pārskrēja drebuļi, bet otrs turpināja:

„Nu, vai tas bija tā? — Tu slēpies krūmu un sienas starpā."

„J-jā, varu apzvērēt."

„Un tur bija šķirba, plata diezgan, lai tu varētu visu pārskatīt."

„Jā. Tāda, ka tītars varētu izbāzt galvu ar visu seksti."

„Un tad profesors aizgāja, un viņi palika divātā."

„Jā, tas puisis, kas ar grāvju rokamo mašīnu . . . "

„Un tad viņi skūpstījās?"

„Vienu reizi," Besija skaļi uzsvēra.

„Nav svarīgi, cik reizes. Skūpstus neskaita . . . Un tad viņa palika kopā ar elļas karali?"

„Laikam," Besija teica ļoti nedroši.

„Un tad viņa teica „mīļais"?"

„Un tad man kļuva ļoti, ļoti nelabi."

„Vienalga. Ar to mums pietiek. Šausmas!" viņš saņēmā rokas lūgšanai, bet pēkšņi sarāva degunu un vienā lēcienā bija klāt pie pavarda, noraudams no uguns pannu. „Tu nejūti, ka deg!" uzsauca meitenei un nolika pie malas kartupeļus. Meiča salikusi gaidīja kā sitienu, bet Tenesija labākās jūtas bija saviļņotas. Atkal saņēmis rokas, viņš pacēla acis uz lieveņa pažobeli: „Ak, Kungs, ak, Kungs! . . . No Ciānas meitas nozudis viss jaukums. Viņas lielkungs ir kā stirna, kas neatrod ganību un grozās bez spēka vajātāju vidū."

Besija, pati nemanot, arī bija salikusi rokas lūgšanai. Viņa kustināja lūpas bez skaņas:

— Ak, svētais Patrik, vai tikai nupat kundzei nenodarīju par daudz pāri? . . . Vai tikai esmu to redzējusi? Man bija tik ļoti, ļoti nelabi . . .

(Turpinājums sekos)

VALSTS SVĒTKOS SVEIC:

ILMĀRA ANDREJSONA

APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRA

TORONTO

LATVIEŠU PUĶU SALONS

CALLA

727 Danforth Ave., pie Pape,

tel. HO 6-9911, Toronto.

A. FLAUMS

PULKSTEŅU, ZELTA UN SUDRABLIETU VEIKALS-DARBNĪCA,

88 Richmond St., W., Toronto

OLGA INTS

DĀMU FRIZIERSALONS,

820 Danforth Ave., Toronto

DĀMU FRIZIERSALONS,

OLGA SVETULEVICS,

2331 Dundas St., W., Toronto

TILLINGS

WINDOWS LTD.

126 Sinnott Road, Scarborough, Ontario

ED. TILMANIS

BROADVIEW BAKERY

731 Broadview Ave., Toronto

ULTRALINE

26 SABLE ST., TORONTO, CH 4-5702

E. KUBIS Ū. ĀBOLIŅŠ

Prezidents priekšpēdējā Latvija: brīvvalsts gadā, priecājoties par labo ražu.

Lija Kronberga

MŪSU VALSTS

Dažam tu esi burti un vārds,
Kādi sējumi plauktā.
Dažam skaitļi un aprēķini,
Uzplaukums, panīkums.
Dažam cīņa un zaudējums.
Nākotnes vīzija raķetes zīmē.
Mums laukā, te laukā
Vieniem esi apraudama,
Katram savādāk ilgojama
Savējā sapnī.

Starp daudzām vakardienām,
Starp daudzām rītdienām,
Tu tumsā lēni topi
No pametuma un ieguvuma,
No niknas panesības,
No dumpja un ikdienības.
Tavs veidols ir slepens
Un neatklājas.
Kā jaunai zvaigznei.
Kā zvaigznei aiz devītām debesīm,
Ko Dieva roka vēl tur
Sažņaugtā dūrē.

Sastapšanās ar kādu triumvirātu ‚Elles ķēķī'

Drausmīgais apzīmējums, kas zaudējis nelāgo slavu . . .

Ko gan daudz nezinātājam var izteikt vārdi „Elles ķēķī"? Ja vēlamies to uzzināt, mums gribot negribot jāparaugās vēstures maģiskajā lodē, kas rāda vienmēr tikai pagātni, bet ļauj arī secināt nākotnes minējumus.

Parunājiet vien ar vecāku gadu gājumu ņujorkiešiem, kas te dzimuši un auguši, un jūs iegūsiet labu pūru ziņu, ja vien stāstītājs būs kaut cik runātnīgu ļaužu!

Kur Ņujorkas Grīnvičas ciema territorijas robežu nospraušanas jautājumā, piemēram, autoritāšu domas skaldās maz, tur Elles ķēķa apjomi ir radījuši un vēl arvien rada nevienprātību. Jā, sākotnēji, — tad viss bijis skaidri un vienkārši: virtuvīte atradusies Manhetenas vakaru pusē 39. ielā, starp 10. un 11. aveniju. Toreiz, ap pagājušā gadsimta vidu, kad nākuši Eiropas emigrantu lielie uzplūdi, Manhetenā jo sevišķi saplūduši īru un vācu tautības emigranti. Vairums bijuši strādīgi, veselīgi un vērtīgi ļaudis, tak laika ilgotnē viena daļa nav vairs spējusi vai gribējusi cīnīties ar dzīves grūtībām. Īsumā sakot, sācis izveidoties tāds kā dzīves pabērnu (sīvs morālists varbūt teiks „pa-laidņu" labāk nekā „pa-bērnu"!) kvartāls. Atbraucējiem pievienojušies iedzimtie, tā kā trūcīgo un likuma spītētāju skaits audzis augumā. Lielāka tapusi arī apdzīvotā territorija.

Teodors Dreizers savā „The Color of a Great City" par „Elles ķēķi" dēvē rajonu starp 36. un 41. ielu, Loids Morris savā „Incredible New York" tās dienvidu robežas ieskata pie 23. un ziemeļu pie 40. ielas, īru izcelsmes Ričards O'Konnors pat paplešas vēl tālāk — starp 14. un 52. ielu. Par nosaukuma izcelšanos vēsta divas galvenās versijas. Reiz 39. ielas vakardaļā uz kāda stūra stāvējuši divi policisti — viens veterāns, otrs jauniesācējs. Jaunais teicis: „Šī vieta ir pati elle . . ." Vecākais atbildējis: „Ellē ir maigs klimats. Šeit ir pats elles ķēķis, ne mazāk . . ."

Otro iespēju vēsturnieki izskaidrojot, ka nosaukums varētu būt ievests no Anglijas, jo Londonā jau sen agrāk zināms kāds ar savu nekārtību un noziegumiem pazīstams kvartāls „Hell's Kitchen", un pirmo emigrantu vidū Manhetenā bijis prāvs procents anglu.

Tā nu agrākās idilliskās, klusās dzīves vietā radusies milzu rosība: auguši simtiem tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu, noliktavu, biroju, krogu, banku, spēļu ellu un izpriecu māju. Līdzi audzis arī mazais ķēķītis, kas ar saviem „gengiem" (kaušu, dauzoņu grupām) drīz vien izvērtis policijas darbu par mazliet vairāk kā nedrošu. Gangsteri pilnīgi pārvaldījuši pusi pilsētas: ja nelīdzējis brutālais spēks, tad vietā bijusi kukuļošana. Ilgu, varonīgu ciņu pret vispārējo korupciju un kukuļošanu sācis protestantu mācītājs Parkhersts, kam beigās sekmējies paņākt milzu pagriezienu. Mācītājs cīnījies tieši pret vaininiekiem, pat tiesas prāvās, ne tik daudz ar vispārējiem teorētiskiem sludinājumiem. Katolu mācītājs Bergers savukārt vakaros izgājis ielās regulāri pēc pulksten deviņiem un visvairāk skatījies, vai kur namu pievārtēs un kāpņu telpās nemilinās pāriši. Tos viņš bez žēlastības slānījis ar vāļiņas sēdēja Teodors Zeltiņš un — pūta stabuli, ar tādu veigli faunisku vaibstu, bet vairāk gan viņa seja atstaroja liriski pastorālas pārdomas.

Ne sevišķi smalkjūtīgi iejautājos: „Vai par čūsku dīdītāju esi kļuvis?" Teodors lietiški paskaidroja, ka stabule esot Tauna īpašums, augstvērtīga inku stabule, kas Taunam atsūtīta no Venecuēlas. Pie sienas karājās Mudītes Austriņas atsūtītās peruāņu melni-baltās zeķes . . . Kamēr Linards virtuvītē darbojās gar uzkožamo sagatavošanu, es mēģināju izprovocēt Zeltiņu tīri dzejiskām pārrunām un man laimīgā kārtā daudz nemaz nevadzēja pūlēties. Bet tēmas sākums bija mazliet nepasrast . . „Būs kaŗš . . .", iesāka Zeltiņš.

„Kaŗš? Kāpēc tad?" nevarēju saprast, kāda te sakariba.

„Nu, latviešu dzejā beidzies sieviešu laikments. Kad sieviete dominē — kaŗa nav. Vienīgi Velta Sniķere no jaunajām iesprukusi vīru pulkā. Saliņš, Tauns, Stumbrs, Mierkalns, Sodums . . ."

Ar interesi gaidīsim Linarda Tauna pirmo dzeju grāmatu — „Mūžīgais mākonis", kas tautā parādīšoties ap Ziemassvētku laiku vai nazliet agrāk. Zeltiņš, savukārt, cer līdz Lieldienām reprezentēties ar savas romānu trioloģijas 3. daļu — „Pazudušā paradīze". Darbs, vēl cik nopratu, „in status nascendi". Runājām vēl šo to, vairāk vai mazāk dzildomīgu, plēsām šādus un tādus kalamburus, tad vienojāmies iet „leiā" pie Fridricha Milta. Redzētais nekādu vilšanos neradīja, drīzāk gan patīkami pārsteidza, jo — latviešu gleznotājs vispār, esmu drošs — pratīs iekārtoties pat pašā elles ķēķa pagrabā un iztiks bez tradicionālajiām bēniņu telpām . . . Nuiā, vienu jauku gaisīgu „augsti stāvošu" studiju telpu meistars jau nu gan laikam nenopeltu? Meistars Fridrichs Milts nav liels runātājs. Vismaz man tā likās. No Latvijas laika darbiem Miltam nekā līdzi nava. Kara laikā Meklenburgā gadījies, ka, tuvojoties krievu karaspēkam, drūzmā steidzoties, no ratiniem izkritusi Oskara Norīša viens cieminš priekšā. Uz šo illustrētā „Pika Dāma." četru meistaru grupa — Augusts Anuss, Fridrichs Milts, Mārtiņš Krūmiņš un Jānis Gailis — rādis novembŗa valsts svētku ietvaros savu gleznu klāstu vispirms Čikāgā, tad Kanadas pilsētās. Rodas jauni darbi. Milts, starp citu, strādājot gar sava paliela formāta plikni ar kaķi. Glezna saucas „Kaķis ar rožainām ausīm." Nemaz neprasīju meistaram paskaidrojumus, bet savā iedomā iztēlojos, ka gulētājas kājgali sēdošā kaķe varētu būt sieviškīgā kaķīguma un kaķīgās sieviškības simbols.

Ja reiz biologiem jautā neatbildamo „vienkāršo" jautājumu: „Kas ir dzīvība?", tad tik pat labi var jautāt: „Kas ir māksla?" Un tālāk turpināt urbties: „Kas ir forma, saturs, stils?"

Mācību grāmatās un lekcijās noformulēti cieti, skaidri vārdi, kas itin kā dod neapšaubāmas atbildes. Varbūt vārda mākslā vārds var palīdzēt, bet ko līdz teorijas radošam mūziķim, gleznotājam, vai skulptoram?

Ar šādām domām cīnīdamies gan automatiski noprasu Taunam: „Pasaki, kas ir forma?", bet atbildi īstenībā nemaz negaidu.

Runas pēkšņi novirzījās uz Dienvidjūŗas salām, jo aktivākais debatētājs Zeltiņš uzmanību pievērš vairākiem kuģu modeļiem, kas te, pagrabā, kā pats mājas tēvs saka, jau atrodoties kopš diezin kādiem laikiem. Sapņainā noskaņa nevelkas ilgi, jo Zeltiņa zobgaļa mute ar Sirāno Beržerakam mazliet līdzīgo degunu savelkas jaunam asprātības šāviņam . . . Kad viņš, mums atvadoties, uzliek galvā savu franču stila bereti, tad efekts ir oriģināls: savā ziņā atgādina tādu kā dumpinieku, bet sejas izteiksme un visa stāja kļuvusi ‚teiksim, pilsoniskāka un solidāka. Tā jau tas īsteni ģimenes tēvam piederētos!

Tie visi, zināms, ir tikai tādi ārēji sīkumi. Pats radošākais kodols mūsu mākslinieciem palicis pietiekami spēcīgs.

„Un petit chez soi vaut mieux qu'un grand chez les autres" („Mazumiņš sava paša ir vairāk, kā citiem piederošs milzums") — teicis kāds francūzis.

Jānis Pamiljens.

SVEICAM TAUTIEŠUS

LATVIJAS 40 GADU JUBILEJĀ

KANADAS LATVIEŠU JAUNATNES APVIENĪBA

Vai Tu jau atkal sapnis — Tu Latvija brīvā?
Tu, kas tā lauzies būt brīva, būt brīva.
Vai Tu asinīs mazgāta necelsies reiz
Brīnišķi skaista un cēla kā piepildīts sapnis?

VALDEMĀRS BEBRIS -

APDROŠINĀŠANAS SPECIĀLISTS

41 Pitcairn Cresc., Toronto PL 9-0266

FIRMU

V. PALMA

33 Fair

Arnolda Bērziņa – nek

Arnolda Bērziņa – apc

Arnolda Bērziņa – not

316 HARBORD ST

OSKA

REAL E

ILMĀRS JA

REAL E

K. KĀR

pārstāvis pie UNO M

VOLDEMĀRS

FARLINGER AND LANGER R

MANN & MARTE

PĀRSTĀ

Bruno PURIŅŠ

MAYFAIR OFFSET PLAT

A

Lija Kronberga

MŪSU VALSTS

Dažam tu esi burti un vārds,
Kādi sējumi plauktā.
Dažam skaitļi un aprēķini,
Uzplaukums, panīkums.
Dažam cīņa un zaudējums.
Nākotnes vīzija raķetes zīmē.
Mums laukā, te laukā
Vieniem esi apraudama,
Katram savādāk ilgojama
Savējā sapnī.

Starp daudzām vakardienām,
Starp daudzām rītdienām,
Tu tumsā lēni topi
No pamatuma un ieguvuma,
No niknas panesības,
No dumpja un ikdienības.
Tavs veidols ir slepens
Un neatklājas.
Kā jaunai zvaigznei.
Kā zvaigznei aiz devītām debesīm,
Ko Dieva roka vēl tur
Sažņaugtā dūrē.

...s ķēķī"

...avu...

...Zeltiņš ...ru meistaru grupa — Augusts ...vieg- Anuss, Fridrichs Milts, Mārtiņš ...ārak Krūmiņš un Jānis Gailis — rā- ...iski dīs novembŗa valsts svētku ie- ...tvaros savu gleznu klāstu vis- ...pirms Čikāgā, tad Kanadas pil- ...sētās. Rodas jauni darbi. Milts, ...tarp citu, strādājot gar sava ...paliela formāta plikni ar kaķi. ...Gleznā saucas „Kaķis ar rožai- ...nām ausīm." Nemaz neprasiju ...meistaram paskaidrojumus, bet ...savā iedomā iztēlojos, ka gulē- ...tājas kājgali sēdošā kaķe varē- ...tu būt sievišķīgā kaķīguma un ...kaķīgās sievišķības simbols.

Ja reiz biologiem jautā neat- bildamo „vienkāršo" jautājumu: „Kas ir dzīvība?", tad tik pat labi var jautāt: „Kas ir māk- slas?" Un tālāk turpināt urbties: „Kas ir forma, saturs, stils?"

Mācību grāmatās un lekcijās noformulēti cieti, skaidri vārdi, kas itin kā dod neapšaubāmas atbildes. Varbūt vārda mākslā vārds var palīdzēt, bet ko līdz teorijas radošam mūziķim, glez- notājam, vai skulptoram?

Ar šādām domām cīnīdamies gan automatiski noprasu Tau- nam: „Pasaki, kas ir forma?", bet atbildi īstenībā nemaz ne- gaidu.

Runas pēkšņi novirzījās uz Dienvidjūras salām, jo aktīvā- kais debatētājs Zeltiņš uzmanī- bu pievērš vairākiem kuģu mo- deļiem, kas te, pagrabā, kā pats mājas tēvs saka, jau atrodoties kopš diezin kādiem laikiem. Sapņainā noskaņa nevelkas ilgi, jo Zeltiņa zobgaļa mute ar Sirāno Beržerakam mazliet lī- dzīgo degunu savelkas jaunam asprātības šāviņam . . . Kad viņš, mums atvadoties, uzliek galvā savu franču stila bereti, tad efekts ir oriģināls: savā zi- ņā atgādina tādu kā dumpinie- ku, bet sejas izteiksme un visa stāja kļuvusi ,teiksim, pilsonis- kāka un solidāka. Tā jau tas īs- teni ģimenes tēvam piederētos!

Tie visi, zināms, ir tikai tādi ārēji sīkumi. Pats radošākais ko- dols mūsu mākslinieciem palicis pietiekami spēcīgs.

„Un petit chez soi vaut mieux qu'un grand chez les autres" („Mazumiņš sava paša ir vairāk, kā citiem piederošs milzums") — teicis kāds francūzis.

Jānis Pamiljens.

...LATVIEŠU
...S APVIENĪBA

...va?

...mis?

...RS BEBRIS -
...S SPECIALISTS

PL 9-0266

FIRMU UN PERSONU

V. PALMA

33 Fairview Blvd., Toronto

Arnolda Bērziņa – nekustamu īpašumu birojs
Arnolda Bērziņa – apdrošināšanas aģentūra
Arnolda Bērziņa – notāriāta birojs

316 HARBORD ST., TORONTO

OSKARS PERRO

REAL ESTATE

ILMĀRS JANKOVSKIS

REAL ESTATE

K. KĀRKLIŅŠ

pārstāvis pie UNO MANKIN Real Estate

VOLDEMĀRS KĻAVIŅŠ

FARLINGER AND LANGER REAL ESTATE PĀRSTĀVIS

MANN & MARTEL Realtors Ltd.

PĀRSTĀVJI:

Bruno PURIŅŠ Ansis KAMPE

MAYFAIR OFFSET PLATEMAKING

ALBERTS LIEPIŅŠ

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

22. novembrī, pl. 8 v. Latvijas 40 gadu svētku akts un koncerts baptistu baznīcas telpās. Wal- mer Road.
29. novembrī, plkst. 7,30 Toron- to latviešu b-bas 10 g. atceres vakars biedrības telpās.
29. novembrī, pl. 8 vak. Sv. An- dreja baznīcas zālē Smilšu torņa atkārtojums.
29. novembrī, no plkst. 11 rītā līdz 7 vak., Sv. Trīsvienības baznīcā, 617 Sherbourne ielā, tradicionālais Ziemassvētku tir- dziņš.
No 30. novembŗa līdz 14. decem- brim O. Grebžes gleznu izstā- de, 198 Osler ielā.
6. decembrī, pl. 6.30 vak. Mai- gas Jēkabsones - Dežardēnas koncerts Casa Loma zālē.
13. decembrī, plkst. 7,00 Sv. An- dreja baznīcas zālē gaidu un skautu sglīte.
23. decembrī Latviešu YMCA's un Lāpas tradicionālais egli- tes vakars Centrālās YMCA sarīkojumu zālē.
10. janvārī — LMM kluba sarī- kojums.
27. janvārī 1959. g. — Preses ba- le Kolumba zālē.
7. februārī — tradicionālais kar- nevāls Palace Pier telpās. DV Toronto nodaļa.
27. februārī — Poļu zālē KLMA karnevāls.

HAMILTONĀ

22. novembrī — Latvijas valsts dibināšanas atcere.
29. novembrī — DV Hamiltonas nodaļas biedru vakars.
6. decembrī — DV Hamiltonas nod. Sporta kopas „Sparta" balle.

ST. KATARINĒS

29. novembrī Daugavas Vanadžu kopas gadskārtējais sarī- kojums Atlanta klubā.

APKĀRT ZEMES LODEI

● Rīgas uteņa radiniekam — Parīzes blusu tirgum, kas ie- ņem 52 ha platību, draud izni- cināšana, jo attiecīgās franču iestādes tieši šajā vietā starp „Porte de St. Ouen" un „Porte de Clignancurt" vēlas celt mo- dernas dzīvokļu mājas. Parīzes blusu tirgus cēlies pag. gadsimta vidū, kad nabadzīgi ļaudis tur ar visām blusām pārdevuši ne vien gultas, bet arī citas man- tas. Vēlāk blusu tirgus izveido- jies par tirdzniecības vietu vi- sām iedomājām un neiedoma- jamām mantām, kur bieži īstas vērtības pārdotas par smiekla cenu vai arī otrādi. Vē pagāju šajā gadā Parīzes blusu tirgū apgrozība esot bijusi trīs miljar- di franku.

● Arī piedzīvojušiem muitnie- kiem un kontrabandistu apka- ŗotājiem nākās piedzīvot pār- steigumus. Kad kādā Alžīrijas lidlaukā (Oran-La Senia) divi pasažieŗi nodevuši transportam vairākas kastes ar 73 vistām, muitniekiem aizdomīgs licies vi- stu lielais kopsvars. Smagās vi- stas pārbaudot, atklājies, ka tās bijušas „baŗotas" ar tīru zeltu. No vistām muitnieki izlasījuši apmēram 2.000 dažādus zelta ga- balus, kas domāti izvešanai uz ārzemēm nelegālā ceļā.

Pudiņu un cepumu pulveŗi tikai no

LABĀKĀS ZIVIS DABŪSIT PIE HIGHLINER

FILEJAS
ZIVIS AR KARTUPEĻIEM
ZIVIS ŠĶELĒS

LUNENBURG SEA PRODUCTS LIMITED
37 King St., East, Toronto.

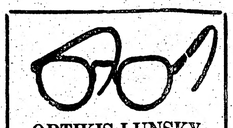

OPTIĶIS LUNSKY
470 COLLEGE ST., TORONTO
WA 1-3924

VALSTS SVĒTKU SVEICIENS

N. SCHWANEBACH

DEJU STUDIJA 175 College St., Toronto

— Kur pēkšņi izgaisa Tavas skumjas?
— Kas Tevi iepriecināja?
— Es ziedu uzlūkoju.
Sveiciet ar ziediem.
802 Bathurst ielā pie Bloor, tel. LE 3-3884, Toronto.

ZIGFRĪDA JURŠEVSKA

KERAMIKAS DARBNICA

ERNA SILĀRE

DĀMU FRIZIERSALONS

428 St. Clarens Ave., Toronto

AUSTRAS ŠMITS

DĀMU FRIZIERSALONS

737 Bloor St. W., Toronto

A. KRISTAPSONS

GALAS un DESU IZSTRĀDĀJUMI,

1095 Queen St., E., Toronto

AUSTRAS MODES SALONS

1318 BLOOR ST. W., TORONTO

HANDWEAVING Studio VELTA VILSONS,

117 COLLIER ST., TORONTO (ieeja no Church St.)

LATVIJAS TĀLĀKA PASTĀVĒŠANA

KO SAKA ZINĀTNISKĀ DOMA

AUGUSTS ABAKUKS,
Latviešu Nacionālās Padomes Lielbritanijā prezid. priekšsēdis.

Rītdiena var būt laba, varbūt ļauna. Laiks steidzas, un šī steiga var mums būt likteniga.

Cik ilgi starptautiskās tiesības ieskatīs pašreizējo stāvokli par pareizu, vienīgi pareizi iedomājamo, kad valstu efektivitāte pazūd un kad otrā efektivitāte — Padomju Savienības eksistence Latvijā nostiprinās. Varbūt varētu teikt, ka Baltijas valstis iegūst kādu labumu no pašreizējā vilnīgā, nestabilā starptautiskā stāvokļa, kurš nosaka dažu iespaidīgu valstu politiku, kas savas vispārējās politikas labā noraida Padomju Savienības varmācības un noziegumu ceļā izdarītās aneksijas. Kas būtu no tā secināms. Mums pašiem jāpastiprina Latvijas valsts būtība, tās tiesiskā īra ar Latvijas legālā valstiskā tēla pilnīgu neapstrīdamu izveidu, balstot visus jau pastāvošos elementus, organus un sabiedrību uz šo tiesisko veidu, tam dodot dzīvību un formālo izteiksmi. Atzīšana vai neatzīšana de facto vai de jure — vienalga, šinīs jēdzienos negul, neatrodas Latvijas valsts likteņis, ne nākotne, vienīgi mūsu pašu sapratnē, izturībā, jo vienīgi ar skaidru seju, neaptraipīti ar nelikumības faktiem un iespaidiem domām, varēsim radīt apvienotu trimdu un legālās konstitucionālās Latvijas ideālu. Starptautisko tiesību autori tagadējo stāvokli ieskata par nenormālu, svaidīgu, kurā lielvalstu interesēm sāk parādīties arvien lielāka nozīme un kurā arī starptautiskās iestādes arvien vairāk sāk pielaist šo interešu hegemoniju arī tiesībās. Arvien vairāk līdz ar to top grūtkāka mazo valstu eksistence un to tiesības arī starptautiski publiskā likumībā. Lai skatāmies tam droši acīs un lai zinām rīkoties.

Dr. M. Valters.

IGAUŅU SVEICIENS

Ņujorkas Igauņu laikraksts „Vaba Eesti Sona" savā 13. novembŗa numurā ievietojis Latvijas valsts svētkiem veltītu ievadu, kurā saka, ka latviešu svētkus atzīmē arī igauņi, pieminot abu tautu kopīgās cīņas un kopējo pagātni. Šai kopības apziņai sevišķa nozīme piešķirama tagad ,jo pašreizējās un nākotnes cīņas cieši saista abu tautu likteņus.

MIRIS LĀČPLĒSIS

13. oktobrī Linkolnā, Nebr., ar sirdstrieku miris kapteinis Augusts Sirks. Viņš bija LKOK un Igaunijas Brīvības krusta kavalieris. Sirks dzimis Rīgā 1894. g., studējis architektūru Rīgas politechniskajā institūtā. Piedalījies atbrīvošanas cīņās pie Cēsīm un Jelgavas. Otrā pasaules kara laikā iestājies latviešu legionā, cīnījies pie Volchovas, Opočkas un Kurzemes cietoksnī. Pēc pamiera noligšanas turpinājis cīņu, bet, smagi ievainots, nonācis krievu lazaretē. Pēc divi gadiem viņam izdevās nokļūt Vācijā.

Mūsu laikraksta lasītājiem

Latvijas 40 gadu jubilejas numuru dodiet lasīt arī saviem kanadiešu draugiem — tajā ir 2 lp. angļu teksta.

Nākamais LA numurs iznāks parastajā kārtībā — sestdien, 22. novembrī. Apgāds

E. RUDZĪTIS, pārstāvis pie
I. MAWRODIN REALTOR,
2543 Dundas St., W., Toronto, Ontario,
tel. RO 7-3121.
MEMBER OF TORONTO REAL ESTATE BOARD.

18. NOVEMBRIS

Pirms 40 gadiem, 1918. gada 18. novembrī, tika proklamēta Latvijas valsts. Pēc gadu simtu pazemojumiem un apspiestības brīva kļuva latviešu tauta. Brīvību neviens tai nedāvināja, brīvība nenāca arī kā brīnums, bet tā tika iegūta varonīgas cīņās, kuŗas prasīja lielus upurus.

Neticami ātrā laikā Latvijas valsts sasniedza augstu saimnieciskās un garīgās kultūras līmeni un ieguva cieņas pilnu stāvokli brīvo valstu un tautu saimē.

Izmantojot pasaules politisko un militāro situāciju, Padomju Savienība 1940. gadā okupēja Latviju. Okupācijas un kara rezultātā izpostīta ir Latvijas valsts, apspiesta un izklīdināta mūsu tauta.

Tikai nelielai tautas daļai izdevies izkļūt brīvībā, un tās pienākums ir cīnīties par latviešu tautas tiesību atgūšanu — Latvijas valsts neatkarības atjaunošanu.

Daudzie apspiestības un trimdas gadi nav spējuši iznīcināt 18. novembra garu latviešu tautā. Gluži otrādi, 18. novembris mirdz vēl ļielākā spožumā mūsu sirdīs un dvēselēs un vēl ciešāki ir ieslēdzis mūs visus savas gaismas lokā.

Paliksim uzticīgi šim garam, tautai un tēvu zemei; strādāsim un darbosimies tās nākotnes labā un ticēsim, ka nāks diena, kad Daugavas ūdeņos atspoguļosies Latvijas karogs! Mūsu trimdas misija tad būs beigusies.

KATOĻU BAZNĪCA BRĪVAJĀ LATVIJĀ

J. NIEDRA,
Kanadas latv. katoļu apv-bas centrālās valdes pr-dis.

Latvijas pagaidu valdība jau pašā savā darbības sākumā uzņēma sakarus ar Svēto Krēslu un, kārtojot katoļu baznīcas lietas, izteica vēlēšanos Rīgas bīskapa sēdeklī redzēt latvieti. Šo sarunu iznākumā bīskaps E. O.'Rourke no sava posteņa atteicās, un viņa vietā tika izraudzīts kanoniks A. Springovičs, kuŗu 1920. g. 22. augustā Aglonā ar lielām svinībām iesvētīja par bīskapu. Tā ļoti senā un vēsturiski slavenā Rīgas bīskapa sēdeklī pirmoreiz nāca latvietis.

1922. g. 20. maijā Romā Latvijas valdības uzdevumā ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics parakstīja konkordātu ar Sv.Krēslu, kas lika pamatus Latvijas katoļu baznīcas darbam un jaunām, gaišām iespējām.

1924. g. Latvijas valsts likumdošanas ceļā katoļiem atdeva Rīgas Sv. Jēkaba baznīcu, kas tika izraudzīta par bīskapa katedrāli. Tā paša gada 4. maijā, ingresa laikā jaunajā katedrālē pāvests bīskapu A. Springoviču paaugstināja par archibīskapu, ar ko bija laimīgi noslēgusies pirms daudziem gadu simteņiem likvidētās Rīgas archibīskapijas atjaunošana. Šinī pašā dienā bīskapa svētību saņēma otrs latvietis — Mons. J. Rancāns, kuŗš kļuva par Rīgas archibīskapa ģenerālvikāru.

1937. g. 8. maijā tika nodibināta Liepājas bīskapija. Par tās bīskapu tika izraudzīts dekāns A. Urbšs. Šīs pārmaiņas pēc katoļu baznīcas iekārtas Rīgas archibīskapiju pārveidoja par metropoliju jeb baznīcas provinci, tādā veidā to izvirzot vēl nozīmīgākā stāvoklī, nekā tas kādreiz vēstures tecējumā bijis.

Jaunā Latvijas valsts un no svešinieku apspiestības daudz cietusī latviešu tauta no paša sākuma baudīja Svētā Tēva speciālu uzmanību. Tā, Vatikāns bija viens no pirmajiem ,kas atzina Latvijas valsti de facto un de jure. Pēc konkordāta noligšanas Vatikāns par saviem pārstāvjiem uz Latviju sūtīja ļoti prominentus diplomātus — archibīskapu A. Cecchini un pēc viņa nāves (uz personīgo vēlēšanos apglabāts Latvijā), archibīskapu A. Arata — kuŗi bija ļoti izpalidzīgi Latvijas starptautiskā stāvokļa nostiprināšanā.

Paralleli administātivajam Latvijas katoļu baznīcas uzbūves darbam it seviški straujiem soļiem gāja uz priekšu baznīcas iekšējās dzīves veidošana. Kā aizsprostu izlauzis strauts, traucās katoļticīgā latviešu saime pēc brīvības atgūšanas satvert nokavēto. Tapa jaunas draudzes, cēlās jauni dievnami, skolas, sanāksmju vietas, atjaunojās garīgie ordeni, sāka parādīties grāmatas, laikraksti, dibinājās organizācijas u. t .t.

Kā viens no pirmajiem jaunā Rīgas bīskapa rīkojumiem bija garīgā semināra nodibināšana Aglonā. Vēlāk to pārcēla uz Rīgu un kļuva par Latvijas universitātes Romas katoļu teoloģijas fakultāti, kas savā pastāvēšanas laikā izlaidusi daudzus labi sagatavotus garīdzniekus. Aglonas zēnu un Jaunaglonas meiteņu ģimnazijas ,kā arī Saules arodskola Daugavpilī u. d. c. brīvās Latvijas laikā bija izveidojušās par spēcīgām mācības iestādēm, simtus jauniešu labi sagatavojot dzīvei, sabiedriskam darbam un tālākai izglītībai. Daudzi latviešu jaunieši studēja un ieguva zinātniskus gradus Romas, Vīnes, Insbrukas, Minchenes un citās ārzemju slavenās katoļu augstskolās.

Brīvās Latvijas laikā katoļi visās dzīves nozarēs uzrādīja milzīgu augšupeju, un ar katru gadu samazinājās likteņu dažādībā radušās atšķirības starp katolisko Latvijas austrumu daļu un pārējo dzimteni. Bez sekmīga un netraucēta tiešā baznīcas darba pāri par pusmiljona katoļiem brīvajā Latvijā bija ierādīta redzama vieta likumdošanas iestādēs, valdībā, tiesā, skolā un visur, kur bija nozīme un vajadzība. Baznīca tad patiesi un īsteni varēja pildīt savu sūtību un jūtami paust savu audzinošo iespaidu uz sabiedrību. Brīvās Latvijas gadi Latvijas katoļu baznīcas vēsturē ir nepārprotami iezīmējušies kā gaišs un panākumiem bagāts posms, kuŗā atjaunots un uzcelts ir apbrīnojami daudz.

Bez gala žēl, ka šī saules apmirdzētā brīvības diena ir bijusi tik īsa un tai sekojusi tik mocoša tumša un auksta nakts. Svešā un naidīgā vara tagad dzimtenē ne tikai cenšas nopostīt uzcelto, bet ir spraudusi par gala mērķi galīgo reliģiskās dzīves un Kristus baznīcas iznīcināšanu. Tam visam liecinieki ir: reliģijas pilnīga izslēgšana no valsts un sabiedriskās dzīves, neiedomājamām nodokļu nastām apliktie grūstošie dievnami, ārkārtīgi ierobežotās reliģiskās dzīves praktizēšanas iespējas, slēgtie garīgie ordeņi un reliģiskās mācības iestādes ,apturētie reliģiskie preses izdevumi un grāmatas, neskaitāmas garīdznieku un ticīgo rindas Sibirijas izsūtījumu vietās un cietumos un beidzot daudzās mocekļu asinis, kas lietas reliģiskās pārliecības un patiesības vārdā.

Jau no pirmajiem kristīgo laikiem ir zināma patiesība, ka mocekļu asinis vienmēr ir bijušas labākā kristiešu sēkla, tāpēc uz šo baismo pārejas laiku noskatīsimies gan ar dziļu nožēlu, bet cerību pilni. Nešaubīgi ticot mūžīgajai Dieva taisnībai un Latvijas labākai nākotnei, šinī svētku gadījumā apņemsimies tā dzīvot un darboties, lai izpelnītos Visuvarenā palīgu un svētību. Tad nāks diena, kad balto dzimtenes dievnamu zvani atkal reizi skani iezvanīs jaunu brīvības cēlienu mūsu dzimtajai zemei.

LATVIJAS DIENA TORONTO

Latvijas 40 gadu jubilejas rīcības komiteja veikusi visus priekšdarbus, lai šie svētki šogad būtu plašāki un iespaidīgāki kā jebkad agrāk. Svētku runu teiks LNAK padomes pr-dis prof. A. Dreimanis. Viņa runai sekos apsveikumi un koncerts. To ar ērģeļu solo ievadīs komponists T. Ķeniņš, atskaņojot savu šim gadījumam īpaši komponēto improvizāciju. Pēc tam kopkoris, kuŗā piedalās Dainas, 1. ev.-lut. draudzes, Sv. Jāņa draudzes un Toronto latviešu katoļu koŗi un dubultkv. Kalvis un dubultkv. Līga, sniegs latviešu komponistu darbus. Diriģenti E. Freimane un A. Purvs. Ar solo dziesmām viesus iepriecinās Austra Holcmane, kas nesen iebraukusi no Anglijas. Mūsu mākslinieki un koŗi koncertam gatavojušies ar īsti latvisku aizrautību un pašaizliedzību, lai svinīgajā aktā, kuŗā būs arī daudz viesu svešzemiešu, izceltu mūsu mākslas vērtības un radītu cildenu latvisku gaisotni.

Akts notiks sestdien, 22. novembrī, pl. 8 v., Walmer Rd. baptistu baznīcā (pie Bloor ielas).

Visi tautieši sirsnīgi aicināti ierasties valsts jubilejas aktā, kam iespējams — tautas tērpos.

Šinīs svētkos demonstrēsim savu vienprātību cīņā par Latvijas atbrīvošanu no Padomju Savienības jūga. Ierašanās aktā — ir mūsu cīņas uzdevums!

MŪSU SŪTĪBA

ARTŪRS BĒRZTISS,
Latviešu apvienības Austrālijā prezidija priekšsēdis.

Liekas, nav nejaušība, ka daļa no mūsu tautas tagad izkaisīta pa visu brīvo pasauli, bet gan paša Dieva uzlikta sūtība, lai nestu vēstis visiem brīviem cilvēkiem virs zemes par to, kas notiek tur — mūsu tēvzemē un citās zemēs aiz dzelzs aizkara.

Ja mēs savās trimdas gaitās būtu izvietojušies vienā vietā vai zemē, mūsu balss apklustu, un mūsu tautas traģēdija paliktu lielākai daļai cilvēces nezināma, vismaz no pirmavota ne. Bet nu Liketņa Lēmējs ir vēlējies, lai mēs būtu visur, — tad mums arī mūsu tūsība jāpiepilda. Mums jāpierāda ar savu darbu, ar savu stāju un ar savu godu, ka mēs neceļojam pa pasauli laimi meklēdami, bet gan tādēļ, ka patiesībai un brīvībai par godu esam pametuši it visu, kas cilvēkam pieder, — savu tēvzemi, māju, darbu un mantu. Mēs neesam varējuši samierināties ar terroru un meliem, mēs neesam pratuši liekties savu varmāku priekšā, — bet esam devušies svešumā, lai sāktu dzīvi no jauna un brīdinātu brīvos cilvēkus par to, kas varētu draudēt visai pasaulei, ja tā laikā neuztvers briesmu signālus, tos pareizi neizpratīs un neuzsāks pretdarbību.

Tā nav nejaušība, ka mūsu trimdas patvērumu zemēs jau sāk izprast īstenību. Tas daļēji, varbūt pat galvenokārt ir mūsu nopelns, kaut vai tikai mūsu klātienes dēļ vien šajās zemēs, tādējādi diendienā atgādinot, kas mēs esam un kādēļ šeit esam!

Lēnām, bet noteikti sabiedriskā doma noskaņojas mūsu labā. Demokratisko brīvību zemēs sabiedriskai domai bieži vien ir izšķirēja nozīme, kādēļ mēs nedrīkstam pagurt. Mums jāturpina sava misija līdz galam, līdz pēdējai konsekvencei tik ilgi, cik ilgi elposim mēs paši. Mēs nedrīkstam nekā aizmirst, — tā būtu nodevība pret mūsu brāļiem un māsām, tēviem un mātēm un visiem tiem, kas mums mīļi, un jau 15. gadu smok vergu gaitās. Tā būtu necienība pret patiesību, grēkošana pret Dieva likumiem un atteikšanās no sūtības pirms tā nav piepildīta.

Tāpat kā prieki nav mūžīgi, tā arī bēdas un nelaimes nav mūžīgas, — pasaulē viss mainās, iet augšup un lejup. Arī mūsu laiks nāks, un liekas, tas soli pa solim jau tuvojas, — bet tas var arī apstāties, ja apstāsimies mēs paši. Jaunā posmā ieejot, Latvijas 40. gadskārtu pieminot, mums jāsolās ziedot vairāk gribas un labvēlības, vairāk intereses un cīņas spara vairāk patiesības un latviskā goda mūsu kopējām bēdām un priekiem. Mums nav tikai jārunā, bet jākliedz — jāklied par netaisnību un meliem, viltu un naidu, verdzību un postu, bezdievību un grēku. Jākliedz tik ilgi un skaļi, kamēr dzelzs siena sakustas, kamēr rodas plaisa, caur kuŗu var atvērt ceļu jaunam 18. novembrim.

Tā ir mūsu misija, mūsu sūtība, nevienu brīdi neatslābt, nevienu brīdi nepiemirst, kas mēs esam, kur mēs esam, un kādēļ mēs šeit esam. Cik vairāk patiesības un ticības būs šajā misijā, tik ātrāk sabruks smagais dzelzs aizkars, un ātrāk atvērsies jaunais 18. novembŗa ceļš. Šo ceļu bruģēt ir mūsu uzdevums, mūsu sūtība.

Visu piepildīt — jaunam 18. novembrim!

„Pasaules tālēs — augsim vienoti Latvijai!"

Šī mude jau visus trimdas gadus pavada latviešu skautu gaitas. Skautu vadītājiem tā rāda ceļu, kurp vedama un kā vadāma mūsu jaunaudze.

Brīva un neatkarīga Latvija ir ikviena latviešu skauta sirdslīgojums. Izaudzināt zēnu rindās patriotus, kas būs gatavi kādreiz piedalīties atbrīvotās Latvijas jaunceltnes un veidošanas darbā — ir ikviena latviešu skautu vadītāja mērķis.

Tamdēļ ar kvēlu sirdsdedzi cenzdamās iet kopsolī ar pārējo trimdas latviešu sabiedrību, latviešu skautu saime jūtas laimīga par vecākās paaudzes, organizāciju un draudžu lielo atbalstu un uzmanību skautu darbam. Tas skautu saimei dod spēku un paļāvību par uzsāktā ceļa pareizumu, un klusā ikdienas darba svētīgumu.

Šai dienās, atceroties Latvijas neatkarības proklamēšanas 40 gadus un kādreizējo laimīgo skautošanu brīvajā Latvijā, ticu, ka no mūsu skautu rindām izaugs vīri, kas reiz droši pārņems latviešu karoga tālāku nešanu, un izšķirīgā brīdī to pārvedīs zemē, kur šis karogs plīvo viskošāk un viskrāšņāk — Latvijā!

Latviešu skauti pasaules tālēs aug vienoti Latvijai!

Latviešu skauti cenšas būt modri par savu tautu un tēvzemi!

A. Grigors,

KANADĀ

TORONTO

● Latviešu radio raidījumu vadību uzņēmies Ilmārs Andrejsons, par programmas daļas vadītāju piesaistot pazīstamo aktieri Edgaru Ābeli, Silviju Ancāni un Maksi Čulīti. Regulāro raidījumu atjaunošana sagaidāma tuvākā nākotnē.

● LNAK valdes sēde notiks 26. novembrī Sv. Andreja baznīcas telpās un tajā noteiks arī jaunievēlētās padomes pirmās sesijas laiku. Bez tam darba kārtībā paredzēti dažādi darbinieku ziņojumi un palīdzības darba saskaņošanas instrukcijas pieņemšana. Kā zināms, šo instrukciju jau pieņēmusi DV KV un pēc tās pieņemšanas LNAK valdei, palīdzības darba saskaņošanu un kopējas ziedojumu vākšanas akcijas Kanadā vadīs atsevišķa komisija.

● TLB sestdienas skolas valsts svētku akts notiks 22. novembrī,, plkst. 11.00 no rīta Sv. Andreja baznīcas telpās un to vadīs māc A. Čops. Visi bērnu vecāki un skolas labvēļi aicināti apmeklēt šo sarikojumu.

Antibolševistisko nāciju bloka konferencē,

kas notika Toronto, bez ukrainu pārstāvjiem ,kas uzskatāmi par šī bloka kodolu, piedalījās latviešu, igauņu, čechu, slovāku, rumāņu, kroatu, bulgāru un kazaku pārstāvji. Visplašākā delegācija bija latviešiem, kuŗā bez pastāvīgā pārstāvja J. Ozola vēl piedalījās A. Svenne, V. Upesslācis, māc. A. Lūsis, J. Goba, L. Ozols, G. Brikmanis, T. Kronbergs, I. Broks un A. Austriņš.

Konferences darba kārtībā ietilpa vairāki referāti, starp kuŗiem bija arī LNAK valdes priekšsēža vietnieka V. Upeslāča referāts par Kanadas valdības nostāju pašreizējā politiskā situācijā, kur Padomju Savienība dara iespējamo savu ideju propagandēšanai. Ar vairākiem spilgtiem piemēriem refrents motivēja šo nostāju, ko lielā mērā ietekmē vispārējais noskaņojums izvairīties no tieša kara un atklātas sadursmes. Pēc referātiem un sekojošām debatēm pieņēma vairākas rezolūcijas, kas tiks virzītas tālāk uz attiecīgām iestādēm. Rezolūciju komisijā aktīvi piedalījās Informācijas centra vadītājs J. Goba, kas personīgi bija sagatavojis rezolūciju par tirdzniecību ar komūnistiskā bloka valstīm, iesakot šo tirdzniecību samazināt līdz minimam.

Konferences noslēgumā bija plašs bankets, kuŗā piedalījās ap 500 personu. Banketa dalībnieku vidū bija arī vairāki Kanadas parlamenta un valdības locekļi ar latviešiem labi pazīstamo A. Maloniju, Dž. Kučerepu un Dž. Jaremko priekšgalā.

Nākošā dienā Maseja zālē notika vispārēja masu sanāksme, piedaloties vairāk kā 1000 personām. Tajā runāja arī Kanadas darba ministrs M. Starrs. Koncerta daļā bez latviešu viru dubultkvarteta Kalvis vēl piedalījās lietuviešu un bulgāru solisti, slovaku tautisko deju trupa un ukrainu jauktais koris.

N.

MADISON FURS
MAKER TO WEARER
$75.00
PAR JŪSU KAŽOKU
neatkarīgi no tā, kādā stāvoklī, ir mūsu sezonas
MAIŅAS PĀRDOŠANĀ
ĀRPUS PILSĒTAS DZĪVOJOŠIE LAIPNI GAIDĪTI.
● Gludas aitādas mēteļi $169
krāsots jērādas izstrādājums mīnus $75
● Šķērēti rakūna mēteļi $289
krāsoti mīnus $75
● Pelēki aitādas mēteļi $269
dabiski, ¾ garuma mīnus $75
● Muskrata mēteļi $199
sānos krāsoti minka toņos mīnus 75
● Karakuļa kāju mēteļi $189
krāsoti melni vai pelēki mīnus $75
● Veltie roņādas mēteļi $589
¾ (krāsoti) mīnus $75

NO MONEY DOWN 416 BLOOR W. PHONE WA. 2-9464
2½ BLOCKS EAST OF BATHURST
DAILY 9 P.M. SAT. 6 P.M.
2½ BLOKI AUSTRUMOS NO BATHURST IELAS.

KATRA SIRDS SKAŅA . . .

(Pārnesums no 5. lpp.)

arī tādi, kas nav beiguši pat pamatskolas pilnu kursu, bet te tie visi sastopas sirsnībā un draudzībā, bez pārākuma un bez mazvērtības sajūtas, jo pasaulē ir lietas, kuŗu priekšā mums visiem vienlīdz zemu jāliecas, un mēs nekad nevaram sacīt, ka esam pietiekami gudri, lai tās aptvertu un pilnam saprastu. Ir bijuši gan arī gadījumi, kad mātes griezušās tieši pie Zentas Mauriņas, it kā ar pārmetumiem, — kam viņa dzenot viņu bērnus pa svētdienām uz sanāksmēm, kad tie varētu atpūsties vai apriecāties. Paši jaunieši, protams, ir citādās domās kā par atpūtu, tā par izpriecām. Jau viņi tikuši slieksnim pāri, kas šķir zemās baudas no augstākām. Viņu gara dzīve ir uzplaukusi. Viņu izpriecas nav vairs tās, kas saistītas tikai ar miesu. Kā raksturīgu piemēru var minēt, ka Mūrmuižas sapulču telpās neredz plakātu ar parastu uzrakstu „Smēkēt aizliegts." Nevienam nenāk ne prātā to darīt. Kad jaunekļi iziet pulciņos dārzā, arī tur tie nesmēķē. Beigu beigās izrādās, ka nemaz nav, kas smēķē, jo jaunieši, sekodami sava direktora piemēram, šo netikumu nav piesavinājušies, vai ir to atmetuši. Tikpat maza piekrišana Mūrmuižā ir alkoholam kaut, gan taisni te dedzina spirtu. —

Klūst sirdij viegli, uzskatot šo jaunatni. Tā būs tiešām izglītota, savaldīga, iekšēji disciplinēta paaudze, kas ar saviem tikumiem iesniegsies vēl tālā nākotnē. Ja samērā tik īsā laikā, kāds ir Mūrmuižas tautas universitātes nodalas mūžs, plašas ankārtnes garīgā seja ir līdz nepazīšanai skaidrojusies, tad mums iemesls ticēt, ka tā klūs arvien jo gaišāka. Seviški tāpēc, ka ne vien launības ir lipīgas, bet tādi ir arī labumi. Tas taču kaut ko nozīmē. Ja sanāksmēs ierodas kā klausītāji ne vien atsevišķi ģimenes locekļi, bet neretī brāļi un māsa, vīrs un sieva, jā, pat dēls un māte. Mūrmuižai ir bijuši daudzi draugi stam rakstniekiem un zinātniekiem, kas te uzstājušies ar lekcijām un lasījuši savus darbus. Sapulču telpas grezno daudzas ģimetnes: valstsvīri, mākslinieki dižeņu ciltvēku mātes. Viss te runā uz sirdi, aicina vērst skatus augšup, māca mīlēt savu skaisto zemi un tās smagto mākslu.

Jāpiezīmē, ka pa vasaras vidu Mūrmuižā uzturas arī Konstantins Raudive, kas strādā pie Donkichota otrās daļas tulkošanas no spāņu valodas."

Beigās vēl no savas puses mazu, kultūrvēsturiskā ziņā interesantu piezīmi: Kad 1938. g. Jānis Jaunsudrabiņš šeit nepārgrozītā veidā citēto rakstu bija iesniedzis „Jaunākām Ziņām", tas tur aiz „nezināmiem iemesliem" nekad nav ticis iespiests. Cik labi, ka viņam bija uzglabājusies kopija. Ja šis raksts „Latvijas Amerikā" lasītājiem derētu par ierosinājumu svešumā nodibināt tautas universitāti, tad tas katrā ziņā būs gandarījums tiem, kas aiz dzelzs aizkara nevar ne brīvi mācīt, nedz brīvi mācīties.

Upsala, 1958. g. 17. 10.

Savienotās VALSTIS

NUJORKA

● Sakarā ar prāv. J. Kullīša un māc F. Treua nāvi Nujorkas ev.-lut. draudze apsver jautājumu par trešā mācītāja pieņemšanu. Jaunajam mācītājam piekristu draudzes locekļu aprūpe Longailendā, kā arī citi uzdevumi draudzē. Draudzes valdes kandidāts šim amatam ir māc. Osvalds Gulbis, kas pašlaik nodarbināts misijas darbā Nufaundlendā, kur tas spredikoja angļu, vācu un latviešu valodā. Mācītāja pieņemšanu galīgā veidā izlems draudzes pilnsapulce janvāra beigās.

Māc. O. Gulbis ielidos Ņujorkā novembra beigās un vadīs trīs dievkalpojumus: Port-Vašingtonā, Mūsu Pestītāja baznīcā — 22. novembrī, Friportā, Kristus baznīcā — 23. nov., pl. 1 dienā un Beišorā, Sv. Lūka baznīcā — 23 nov., pl. 5 p. p.

● 18. novembrī Betlemes baznīcā notiks svinīgs dievkalpojums, piedaloties mācītājiem R. Zarinam un A. Ozolam. Mākslinieciskā programmā uzstāsies dziedātāji Ženija Bērzkalne un V. Gedulis un čellists D. Treimanis, pie ērģelēm B. Skulte. Skauti un gaidas stāvēs goda sardzē.

ČIKĀGĀ

● Opereti Mucenieks un mucenice izrādīs Otto Krolla teātra studijas operešu kopa piektdien, 21. novembrī, un sestdien, 22. novembrī, pl. 7,30 vak. „Masoņu" zālē, 241 N. Central Ave.

Mūzikālo daļu iestudējis Valdemārs Salna, kas arī dzied galveno partiju, režisors Valdemārs Hermanis rūpējies par drāmatisko iestudējumu, bet mākslinieks Arnolds Šimanis tai devis skatuves ietērpu. Operetē piedalās Skaidrīte Līduma, Jānis Plūme, Aivars Osis un Zaiga Ore.

Ar saviem dziedājumiem un komiskām izdarībām operete visur guvusi lielu piekrišanu.

MILVOKI

● Gadskārtējais Lāčplēšu atceres akts notika 9. nov. YMCA's telpās, pulcējoties ap 60 klausītāju, vairākumā vecākā un vidējā paaudze. Vakaru ievadīja DV nod. pr-ks V. Aparjods, bet atceres runā L.K.O.K. plkv. J. Druvaskalns pastāstīja par brīvības cīņām un Lāčplēšiem. Sekoja klātesošo Lāčplēšu (plkv. Druvaskalns, kpt. Lasmanis un serž. Osītis) un 2. pasaules kara varoņu-invalidu godināšana, pasniedzot tiem ziedus, un kopīgi nodziedāja Dievs, svētī Latviju. Atceri noslēdzot Marta Cakare, kas bija ieradusies no Čikāgas, nodziedāja vairākas dziesmas K. Veidemanes klavieru pavadījumā.

Piektdien, 14. nov., bij. min. A Bērziņš Viskonsīnas universitātes telpās lasīja lekciju par temu — „Baltijas valstu okupācija un sovjetizācija."

— ● —

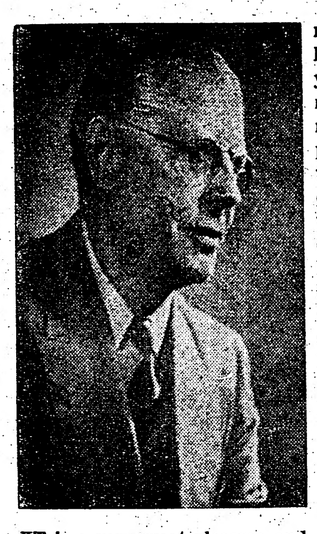

IT is a very great pleasure and privilege to greet all Latvians on the 40 th Anniversary of the Independence of Latvia which occurred on November 18, 1918. May I say that Latvians and their descendents are fine citizens of our Province. To you here, I extend wishes for long life and happy citizenship in this province which is yours.

I very well remember the days in which Latvian independence was won forty years ago. I also recollect the difficulties of your homeland in the troublesome year 1919 following the Proclamation of Independece. It is a matter of pride with me the part British forces took in protecting this young, struggling country. It is with regret that we recollect that what was established in those days was lost in the intervening years. Latvian spirit, however, has always persisted, and I am quite sure that day will come when Latvia will once more be free and independently governed by her own people.

To those of you who are living in Ontario and have come to our Province to be one of us, may I pay tribute to you as great citizens of the free world. In this I include the Polish people who did so much back in 1918 and the years following to give Latvia freedom. We welcome you to our Province as citizens. We greatly value the additions you make to our cultures and skills. At this time I send to each and every one of you warm regards of the people of our Province and best wishes not only for yourselves, but for your great country.

Leslie M. Frost
Prime Minister of Ontario.

I AM happy for the opportunity to extend greetings to Canadians of Latvian origin. The anniversary which you are commemorating is one of pride and, in the light of subsequent events, it is also one of sorrow. It reminds us of the unique contribution which you have made, and are making, to the enrichment of the mosaic of Canadian national life. Mindful of the lessons of the past, let us join together with hope and confidence in the challenging task of building Canada's future. Thus we may set a fine example for the nations of the world in their search for peace and security. SIDNEY SMITH

IT is an honour to send greetings to the people of Latvian origin in Canada as they commemorate the 40th Anniversary of the Independence of Latvia.

Just as the human spirit cannot be measured by the physical size of the human being, so too, the national spirit cannot be measured by the physical size of a nation. Just as all human beings regardless of size wish to have their individual freedom, so too, with nations. Latvia, small in physical aspects, but with indomitable, immeasurable spirit is a shining example of these two truths. Centuries of oppression and hardships have not quelled that spirit; indeed, they have only brought strength and brilliance to it.

Men of goodwill throughout the world join in the prayers of the Latvian people that this day will become again the day of rejoicing it was during those years when Latvia was free.

John Garvin

AS a Hungarian, deeply aware of the history of our common continent and civilization, I salute you on the fortieth anniversary of Latvia's independence. The news of your country's re-emergence in freedom was received with joy and understanding forty years ago in Hungary, as it was a part of ou rown struggle for complete independence. We have been following with admiration the progress achieved by your country during the years of self-government. And we knew well that Latvia's occupation by the Soviet Union in 1940 was an assault against all-European integrity an da forewarning about the events to follow in our own country.

I who have the privilege of breathing for a few glorious days in victorious Budapest of two years ago, wish to epress my firm confidence that the common struggle of the East-Central European nations will inevitably return liberty to your country and mine.

JOZSEF KOVAGO,
Hungary,
Former Mayor of Budapest,
Vice-Chairman, ACEN

ON the occasion of the Fortieth Anniversary of the Latvian Independence Day, the Free Albania Committee, member of the Assembly of Captive European Nations, has the great honor to express its best wishes to the noble and brave Latvian nation today under Moscow's domination.

Free Albania Committee joins all Latvian patriots in their profound desire and struggle to see the Latvian State and Nation regain its freedom and independence.

Sincery yours,

Dr. REXHEP KRASNIQI,
President of the
Free Albania Committee

IT is fitting that, on the occasion of your celebration of the 40th anniversary of Latvian independence, I should again express the concern I have always felt about the position of peoples under Soviet rule. Some hope should be given to those who live in the expectation that tomorrow may give them new opportunities in life and the right of human beings to enjoy a measure of freedom.

As I have had occasion to say in the House of Commons, we want these people to realize that we have not forgotten and do not forget their heroism and their plight. We want them to know that the flickering flame of freedom they have kept alive is being seen by those who represent countries under democratic control.

Prime Minister.

THE FORTIETH ANNIVERSARY OF LATVIA'S INDEPENDENCE

MY pleasant official association with the Latvian people dates from my appointment as Honorary Latvian Consul on November 24th, 1938. The framed certificate of my appointment is now on the wall of my office and it is signed by the late beloved President of Latvia Kārlis Ulmanis. I have always enjoyed my 20 years of serving in some small way the interests of the Latvian people in Canada.

The Latvian people come of a sturdy race and have two fine qualities that I have always admired—courage and faith in their destiny to overcome all difficulties! It has been gratifying for me to watch with pride your splendid progress in Canada, not only in the industrial world but in the field of education and cultural activities.

In conclusion Mrs. Bryson joins me in extending our warmest greetings to all our Latvian friends on this occasion.

Yours faithfully,

R. N. BRYSON
November 18th, 1958.

I AM pleased to have this opportunity to join with so many of my Latvian friends at a time when they commemorate a joyous event in the glorious history of their country, namely the 40th Anniversary of Latvian Independence.

The Latvian temperament is characterized by an abiding hostility to slavery, by bitter repugnance to the barbarous methods of the Soviet government. This furnishes a strong foundation for the hope of all Latvians—indeed of all freedom loving people—that the celebration of Latvian independence will, at some date—not too far distant—take place in Latvia itself freed from the chains of its present bondage.

Yours faithfully,

Arthur Maloney
M.P. Toronto Parkdale.

IT is a great honour indeed to have this opportunity of greeting you on the occasion of your commemoration of the 40th anniversary of the Independence of Latvia.

During the years when you enjoyed full democratic institutions in your homeland, the world observed a vigorous people developing culturally, and economically, as well as in all those other spheres of national life which contribute much to world progress.

Your nation, built on a Christian foundation and dedicated to a democratic way of life was subjugated and overrun during those fateful days of June, 1940 Today, suffering from communist tyranny along with other races similarly enslaved, the brave Latvian people continue their heroic struggle with the Bolshevik forces of Moscow.

Like many others, I believe that one day Latvia will again be free and be able to join the other free nations of the world in furtherance of those common aims to which all free people are dedicated.

Yours sincerely,

John W. Kucherepa, M.D., M.P.
Toronto-High Park

PAST AND PRESENT

FORTY years ago Latvia regained her independence while fighting against the world powers—Soviet Russia and Germany, and nearly twenty years ago lost it again, when occupied by the armed forces of Soviet Union. Looking back from a distance in terms of time and space, we realize that two main factors have been crucial in these events: 1) the international situation (several nations regained and several others lost their independence at about the same time as Latvia), and 2) the activity of each nation (a greater number lost their freedom simultaneously with or shortly after Latvia lost hers than regained it together with Latvia in 1918).

The world's political situation indicates dangerous drifting toward an ever increasing influence of the very same power which has oppressed Latvia and many other nation? Would it not be worth while for those who are still free, to review the conditions and methods used which caused Latvia and her neighbours to lose their independence? Similarities with events in recent times are striking indeed: nice promises which were never kept, trade agreements ignored by the Soviet Union as soon as she was expected to keep her end of the bargain, malicious undermining of national security, "friendly" visits, endless talks of peace—finally resulting in a surprise attack, etc., etc.

As yet the international situation is still being kept in hand by the statesmen of the free democratic powers. Realistic attitude and active support by their own countrymen can further strengthen their position; also the increase in numbers of free nations; but never the decrease of them.

Prof. A. DREIMANIS,
President of the Council of
the Latvian National
Federation in Canada

THE Baltic Women's Council in Canada wishes to extend its sincerest greetings to all Latvians on the occasion of their fortieth anniversary of Independence Day.

During the short span of independence the three Baltic nations proved to themselves and the world that small democratic countries can achieve very high standards of economy and culture. Unfortunately we could not enjoy our freedom for long. All we had built and established was destroyed by our common enemy when military might became the only justice in our countries.

While destroying everything that was dear to us, these disastrous events also deepened the friendship between Latvia, Lithuania and Estonia.

This friendship at home and in exile will give us strength to look forward to a better future for our beloved countries.

ILMA KEHKLA,
President,
Baltic Women's Council
in Canada

THE Latvian people have a proud record of struggle in defense of their freedom. Their heroic sacrifices found their reward in the proclamation, on November 18, 1918, of the independence of their country.

Freed from foreign domination, the Latvian people achieved tremendous progress in every field from 1918 to 1940. At that date, the Soviet Union, shamefully violating every treaty, invaded, occupied and finally annexed the Free Republic of Latvia.

On this 40th anniversary of the proclamation of the independence of Latvia I wish, on behalf, of the Assembly of Captive European Nations, to present our fraternal greetings to the Latvian people and to express our conviction that, thanks to their courageous resistance, Latvia will regain its freedom and national independence.

Long Live Latvia!

STEFAN KORBONSKI,
Poland,
Chairman, ACEN

CANADA has welcomed many peoples to her shores, has joined with them in numerous traditional observances.

Some have been happy occasions; others, such as the present anniversary of Latvian independence, have been tinged with sadness.

Such observances, however, have a wealth of significance for all of us. They are reminders of Canada's historic hospitality. Down the years thousands have found in our great country new and happy homes; among them have been many Baltic peoples.

We have been glad to welcome such industrious, God-fearing people to the privileges and responsibilities of Canadian citizenship. We have rejoiced in your appreciation of the opportunities of living and working among us.

I am happy to extend to you all, on this occasion, my greetings and sincere good wishes.

ELLEN L. FAIRCLOUGH

Message from the Honourable Michael Starr, Minister of Labour

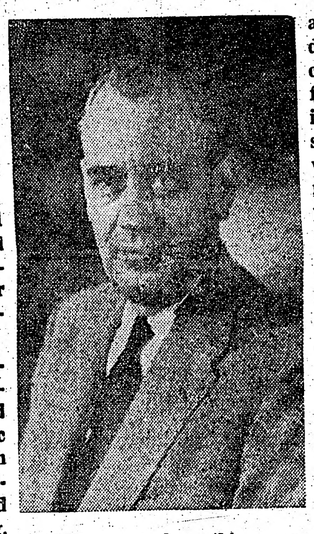

I AM happy to have this opportunity to extend greetings and best wishes to all Canadians of Latvian origin, on the occasion of the 40th Anniversary of the Independence of Latvia.

The Latvian ethnic group in Canada has earned the respect and admiration of all Canadians for the considerable success you have achieved in all fields of work. In agriculture, in business, and in the professions, Latvians have made noteworthy marks in the Canadian record, and you may well be proud of the large numbers among you who have sucessfully established prospering businesses of your own, thereby contributing to no small extent to maintaining prosperity in Canada.

It redounds to your credit that Latvians have succeeded in adjusting themselves so well to the Canadian way of life. This success is chiefly due, I am sure, to your sincere willingness to work, and to take any kind of work until you could find the job of your choice.

I should like to make special mention of your thriving and industrious farming communities, whose enterprise and progress have helped establish such good relationships with your Canadian neighbours.

FROM time immemorial the Latvian and Estonian nations have lived side by side on the shores of the Baltic Sea. Our peoples have experienced the same fate; the same events have caused our fortunes and misfortunes.

In 1918, with thousands of their bravest sons sacrificing their lives, the Latvian and Estonian nations won their independence. Ever since then we have been engaged in nothing but peaceful competition with the rest of the world and have benefited greatly through this very competition. By doing this we refuted the gloomy predictions that the independence of Latvia, Estonia and Lithuania would "balcanize" this part of Europe.

The present Communist tyranny in our native lands has brought the Latvian and Estonian peoples still closer to one another. The fortieth independence day of Latvia brings festive spirit also in the hearts of the Estonians.

The Estonian delegation to the Assembly of Captive European Nations is extending on the occasion of this great day our best wishes and congratulations to the whole Latvian nation both behind the iron curtain and outside it.

It is our keenest wish that not in too distant a future the Latvian people will be able to celebrate this great occasion in free Latvia.

Lai dzīvo Latvija!

LEONHARD VAHTER,
Chairman of the
Estonian Delegation
to the ACEN
November 7, 1958.

ON the occasion of the fortieth anniversary of the proclamation of Latvia's independence I wish to convey to our Latvian friends on behalf of the Council of Free Czechoslovakia the best wishes. Today our countrymen and yours are united in the same struggle for freedom as they were 40 years ago.

And I am voicing my desire and my firm conviction that, as then, their struggle will be victorious, and our nations will again be factors of peace and progress in a united Europe and members of the family of free and independent nations.

Cordially yours,

PETER ZENKL,
Chairman, Executive Com.
Council of Free Czechoslovakia

NULL AND VOID

A SUMMARY OF LATVIA'S DESTRUCTION

ON June 17, 1940 a most unforgettable chapter in the growth and development of a small nation suddenly came to an end. For on that day the armed forces of Soviet Union invaded the Republic of Latvia, made shambles of her freedom and independence, and gave the whole world, quite unwittingly, a glimpse of things to come, a preview of what to expect. In a morbid sense of the word events which followed did indeed do justice to the preview which was rather unique at the time. But since then, by means equally devious to those used in Baltic States in 1940 Soviet Union has succeeded in forcing the whole Eastern Europe under her yoke and is grinding daily at the foundations of every free country of the world. The novelty of the method has worn off—but it is high time to make sure it does not spread any further, because what is happening in the communist-ridden areas should by now be clear to any one beyond the mental age of a moron.

In order to have a clearer perspective of events that finally led to the invasion of Red Army unto Latvian soil one must back up in time. 22 years back to 1918 when on November 18th independent Latvia was proclaimed. Although a time of jov and jubilation it was, nevertheless, just one starting point for further trials both military and political.

In December 1918 the Red Army invaded Latvian territory and in the fall of 1919 an attack was launched by the Germans. It was not until 1920 that the aggressive forces were finally repelled to which followed a Latvian-Russian Peace Treaty in which Soviet Union renounced her sovereignty over Latvia forever. . . . But forever was not long enough

Weary of invasion on her land, Latvia clung to a policy of peace and supported the League of Nations. She also strove for close co-operation with her Baltic neighbours and peaceful co-existence with the Soviet Union and Germany. She endorsed the Pact of Paris, condemning war as an instrument of national policy, and cosigned a covenant in 1929 to that affect with the USSR. In 1932 Latvia signed a non-aggression pact with Soviet Russia, which was extended for 10 more years in 1934. For Russia's part it was to prove a scrap of paper. In 1939, Latvia signed a non-aggression pact with Germany, and proclaimed her adherence to a policy of neutrality. But in spite of all this on August 23, 1939, Ribbentrop and Molotov signed a treaty of friendship in Moscow. Secret protocols to the treaty, which were not disclosed at the time, presented Russia with Estonia, Latvia and later, Lithuania. On September 1, 1939, Germany unleashed the horrors of World War II with a blitzkrieg attack on Poland. On September 17, Soviet armed forces invaded Poland from the east, and the fourth partition of Poland was at hand.

After the absorption of Eastern Poland, Stalin proceeded with masterful cunning toward his next goal—the ultimate annexation of the Baltic countries. Having encircled Estonia with a ring of military and naval forces, Molotov "invited" the Estonian Foreign Minister to Moscow, where he imposed on helpless Estonia a so-called "pact of mutual assistance"—allegedly against foreign aggression—signed on September 28, 1939. Similar treaties were forced upon Latvia on Octover 5, and on Lithuania on October 10. All three agreements were almost identical. The Baltic republics were to "lease" military, naval, and air bases to the Reds for a period of 10 years and to admit Soviet garrisons of approximately 30,000 men each. The Soviet Union, in return, promised to respect the political and social integrity of the Baltic republics and provide them with arms for defence. These arms never came. Russia's obvious aim of annexing the Baltic Republics was somewhat delayed by Finland's armed resistance to similar Soviet demands. The Finnish War led the League of Nations to brand Soviet Russia as an aggressor, and on December 14 the USSR was expelled from the League.

While the Soviets were engaged in war with Finland, their armed forces in the Baltic bases behaved with restraint. Moscow, however, flooded the Baltic countries with propaganda materials and trained Communist agents.

In the spring of 1940, after the fall of France, Stalin decided that the time was ripe to throw off any pretense of defending the Baltic countries against foreign invasion. It was the hour for outright aggression. On June 14, Soviet Foreign Minister Molotov presented Lithuania with an ultimatum, demanding unopposed admission of unlimited Soviet armed forces and establishment of a new government "friendly" to the Soviet Union. Next day the Red Army invaded Lithuania by force. On June 16, similar demands were made of Latvia and Estonia and both countries were occupied on June 17.

On July 14 and 15 elections of "people's parliaments" were staged in all three Baltic republics. To no one's surprise only one list of candidates comprising the Communist-selected "Union of the Working People" was approved by a Soviet appointed electoral commitee. In Latvia a group of patriotic citizens in whom the love of freedom died hard tried to present to the voters a list of independent candidates, as provided by law. But these courageous patriots met with quick arrest and subsequent deportation for their temerity.

The mockery of an election campaign was entirely dominated by the Red invaders who intimidated the citizens by threats of severe reprisals if they refused to vote as ordered, or abstained from going to the polls. Nevertheless, many Latvian citizens, particularly in the rural districts, boycotted the polls. Passive resistance, however, was of no avail, because Moscow had decreed the results of the election in advance—97.6% in favour of the pro-Communist slate.

During the election campaign mention of Latvia's joining the Soviet Union was played down. The very idea seemed to shock Vishinsky, and he denounced it as anti-Soviet plot.

But as soon as the puppet parliament of Latvia, Estonia, and Lithuania convened on July 21, they immediately asked for admission of their respective republics into the Soviet Union, on orders of Moscow which made it clear that the ruthless power of the Soviet Red army and political police would not stand in their way if they were eager to be annexed. Although the entire procedure actually and legally violated the basic laws then existing in the Baltic countries, the Moscow Supreme Soviet hastily "admitted" Lithuania, Latvia, and Estonia into the Soviet Union on August 3-6, 1940.

The rape of the Baltic republics by the Kremlin was recognized by the Axis powers and a few neutrals. Most of the free western democracies, however, followed the lead of the United States, which, on July 23, 1940, issued a declaration by Sumner Welles, Under Secretary of State, declining recognition. This policy has been in force ever since.

Two presidents: President Hoover of the U.S.A. visits President of Latvia K. Ulmanis in Riga.
Divi prezidenti: bij. ASV prezidents Hūvers apciemojumā pie Latvijas valsts prezidenta K. Ulmaņa Rīgā.

LATVIA ONE OF THE FIRST VICTIMS OF PEACEFUL CO-EXISTENCE WITH SOVIET RUSSIA

Forty years ago, the „Prison of Nations" of Russia" had to open its gates for one brief moment, and the Latvians, with several other captive nations, managed to escape their jailers. Russia was about to lose the War and was embroiled at home in a civil war. When the short - lived Russian Democratic Republic met its destruction by the Communist couterrevolution in the autumn of 1918, the newly proclaimed Russian S.S.R. lacked the strength to contain all the nations trying to break out of the Prison. Facing a multitude of battle-fields, the counter-revolutionaries had to concentrate on consolidating their precarious position at home. After losing several battles, the Communist armies had to withdraw beyond the borders of Latvia in the face of determined pressure from the Latvian national liberation forces.

For most of the twenty years that followed, the relationship between the State of Latvia and the Soviet Union was what now could be described as „peaceful co-existence", although that precise term had not yet appeared in the Kremlin siren song. Latvia meticulously adhered to the terms of the treaty, carefully avoiding offense to its huge neighbour. „Nonpolitical" groups of Russian experts in agricultural, industrial, scientific and artistic fields visited freely and were hospitably received. Good-will exchange tours by singers and actors took place, as they do now — with the United States and Canada. The methods of peaceful penetration have not changed a great deal, they have merely become more efficient, more polished. With the help of gullible fools and ambitious fellow-travellers, Latvia's road back to the Prison was carefully prepared.

With the signing of the Molotov - Von Ribbentrop pact, the fate of not only Poland, but Latvia and the other Baltic states was sealed by their ambitious fascist and communist neighbours. Russia conveniently forgot about the peace treaty guaranteeing Latvia's sovreignty and independence „irrevocably". On October 5, 1939, Latvia was co-erced into signing the so-called Latvian - Soviet Mutual Assistance Pact. The U.S.S.R. obtained the right to deploy 30.000 soldiers on Latvian soil (the peace-time strength of Latvia's armed forces was 20.000). On June 15th, 1940, a Soviet attack was launched on a small border post, its garrison killed, and civilians living in the vicinity abducted into Russia. On the following day, the Latvian minister in Moscow was handed an ultimatum demanding that (1) Latvia admit as many Soviet troops as Russia might deem advisable, and (2) that a new government be formed which would be „capable of assuring an honest implementation of the Mutual Assistance Pact". On June 17th, the Red Army occupied Latvia.

The Kremlin sent no lesser a personage than Vyshinsky to „assist" in the formation of the new government. An amateur politician, proffessor of bacteriology was made the head of government. Its first official act — the legalization of the Latvian Communist party.

On July 4th, the government announced that elections to the Latvian parliament would be held on the 14th and 15th of July. Only one list of candidates, prepared by the Communist party and endorsed by Vyshinsky, was accepted. Another list of candidates, comprising many of the popular politicians of the Country, was submitted. The list was rejected, its sponsors soon arrested and deported to the Soviet Union. According to Soviet figures, 98.49% of the votes in the country were cast — for the single list. Remarkably, however, this figure was published by the Soviet news - agency TASS in London 24 hours before the election!

The freshly elected „parliament" convened on July 21, 1940. The agenda contained three points: the proclamation of a Soviet Latvian Republic, seizure of the banks, urban real estate, industry, commerce and transport, and a plea to the Soviet Union to admit Soviet Latvia into the Union of Soviet Socialist Republics. On August 5, 1940, Latvia was „admitted" to membership in the U.S.S.R. The prison gates clanged shut.

So ended the „peaceful coexistence" honeymoon. Since that memorable date, 13 other nations, once independent, have become prisoners behind the walls of the Iron Curtain. Who will be next?

Budzis

LATVIAN NATIONAL ANTHEM

Translated by
W. M. Sharpe Wilson

God bless our Latvian land
Prosper our Fatherland,
With thy almighty hand
O, shield us and bless!
Let Latvia's sons rejoice,
All sing with heart and voice
Her daughters, fair and choice,
„Bless Latvia!"

LATVIA'S INDEPENDENCE DAY, 1938 A.D.

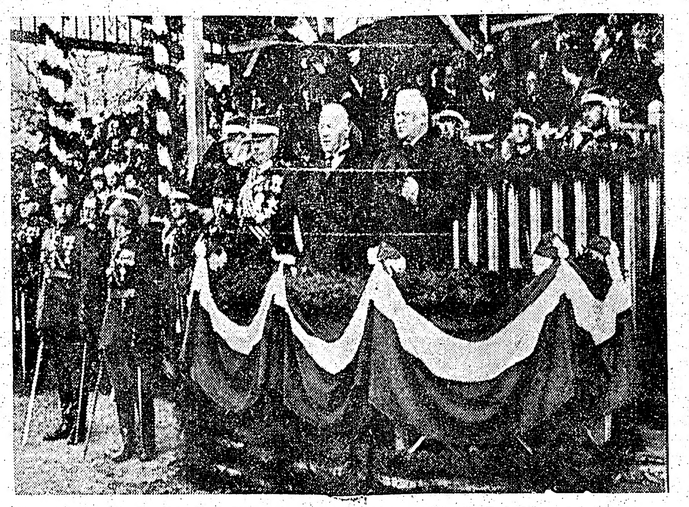

From the right: President K. Ulmanis, Minister of war, Gen. J. Balodis and Army Commander Gen. K. Berkis review Latvia's armed forces in the capital of Riga.
Each year during the existence of Free Latvia, the entire nation celebrated Independence Day, November 18, in a manifestation of its determination to guard its liberty that swelled across the country from border to border. But then form without came political development to seal Latvia's doom — on the basis of an agreement between Communist Russia and Nazi Germany, the Red Army invaded Latvia on June 17, 1940. On freedom was anihilated, on more prominent citizens either murdered or deported to Siberia by the tens of thousands — including women, children and the aged. Deportation — the systematic destruction of a nation ,is still being continued today.
Valsts prezidents K. Ulmanis pieņem karasspēka parādi 1938. g. Rīgā.

Samples of free Latvia's postage stamps.
Latvijas neatkarības laika pastmarkas.

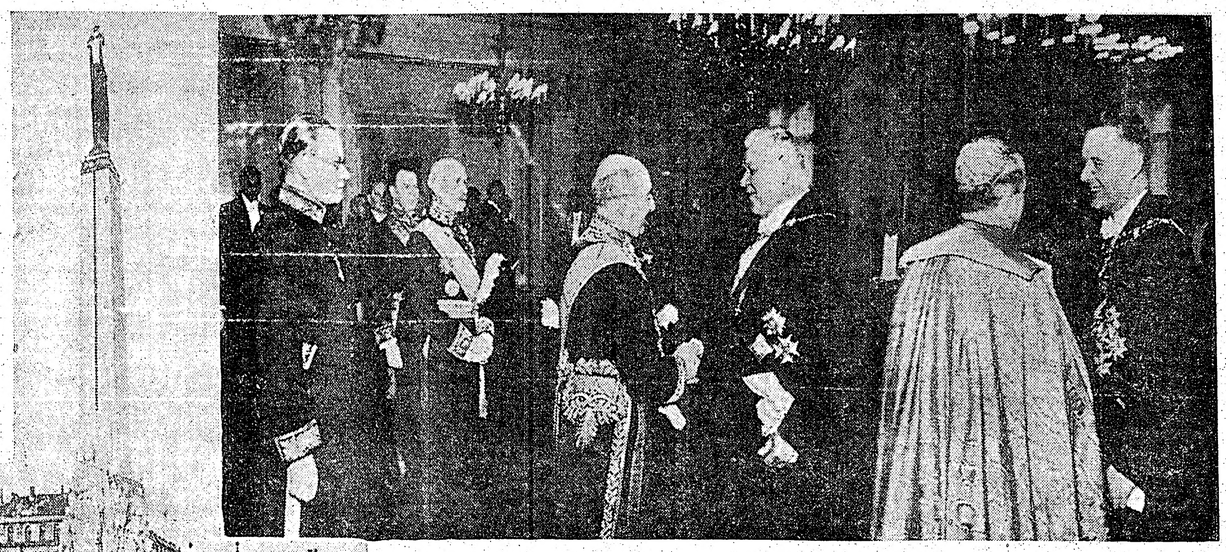

On New Year the diplomatic corps and members of the government pay their respects to President K. Ulmanis at the Castle in Riga.
Jaungada dienā Rīgas pilī valsts prezidentu K. Ulmani apsveic diplomāti, valdība un sabiedriskie darbinieki.

On the right — officers of the garrison at Riga remember their fallen comrades in a solemn ceremony at the Brother's Cemetery.
On the left — Moment of silence at the Liberty Monument in Riga, on Independence Day, at the changing of the guard.
Pa labi malā — Rīgas garnizona augstākie virsnieki Latvijas Brāļu kapos svinīgā aizlūguma laikā.
Pa kreisi — klusuma brīdis pie Brīvības piemineklā Rīgā valsts svētku dienā.

MŪSU MĪ

Generālis (toreiz pulkvedis) J. Balodis apskates braucienā 1919.

Augšā — Latvijas neatkarības 20 g
Apakšā — 25 latu na

...ICTIMS OF SOVIET RUSSIA

...ia. On the following day, the Latvian minister in Moscow was handed an ultimatum demanding that (1) Latvia admit as many Soviet troops as Russia might deem advisable, and (2) that a new government be formed which would be „capable of assuring an honest implementation of the Mutual Assistance Pact". On June 17th, the Red Army occupied Latvia.

The Kremlin sent no lesser a personage than Vyshinsky to „assist" in the formation of the new government. An amateur politician, professor of bacteriology was made the head of government. Its first official act — the legalization of the Latvian Communist party.

On July 4th, the government announced that elections to the Latvian parliament would be held on the 14th and 15th of July. Only one list of candidates, prepared by the Communist party and endorsed by Vyshinsky, was accepted. Another list of candidates, comprising many of the popular politicians of the country, was submitted. The list was rejected, its sponsors soon arrested and deported to the Soviet Union. According to Soviet figures, 98.49% of the votes in the country were cast — for the single list. Remarkably, however, this figure was published by the Soviet news agency TASS in London 24 hours before the election!

The freshly elected „parliament" convened on July 21, 1940. The agenda contained three points: the proclamation of a Soviet Latvian Republic, seizure of the banks, urban real estate, industry, commerce and transport, and a plea to the Soviet Union to admit Soviet Latvia into the Union of Soviet Socialist Republics. On August 5, 1940, Latvia was „admitted" to membership in the U.S.S.R. The prison gates clanged shut.

So ended the „peaceful coexistence" honeymoon. Since that memorable date, 13 other nations, once independent, have become prisoners behind the walls of the Iron Curtain. Who will be next? **Budzis**

...postage stamps.
...ika pastmarkas.

...respects to President K. Ulmanis
...ība un sabiedriskie darbinieki.

MŪSU MĪĻĀ SENDIENU LATVIJA - CIŅĀS, DARBĀ UN SVĒTKU SPOŽUMĀ

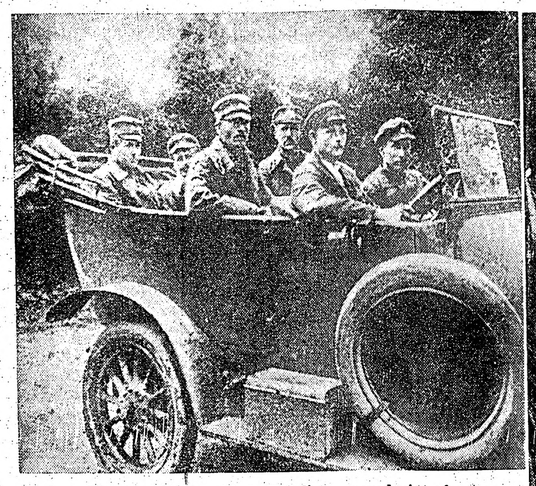

Ģenerālis (toreiz pulkvedis) J. Balodis ar pavadoņiem frontes apskates braucienā 1919. gadā.

1918. gada 18. novembris ir lielākais brīdis Latvijas vēsturē: šai dienā Tautas Padome galvaspilsētā Rīgā, Nacionālā teātrī, pasludina neatkarīgās Latvijas republikas nodibināšanos, un pirmo reizi kā valsts himna atskan tautas lūgšana — Dievs, svētī Latviju!

Augšā — Latvijas neatkarības 20 gadu atceres pastmarka.
Apakšā — 25 latu naudas zīme.

Pa labi — Dzelzceļu aizsargu pulka 10 gadu pastāvēšanas svinībās sab. lietu ministrs A. Bērziņš, pulka komandiera J. Ozoliņa un komandiera palīga kapt. Sakara pavadībā apstaigā aizsargu rindas.

Pa labi zemāk — prezidents K. Ulmanis, allaž veltīdams lielu uzmanību saimniecisko uzņēmumu attīstībai, apmeklē a/s Ķieģelis, kur viņam par uzņēmuma darbību paskaidrojumus sniedz dir. O. Groskaufmanis. Arī trimdā O. Groskaufmanis turpina iesākto ceļu, un ar izciliem panākumiem vada lielo „Toronto Brick" ķieģeļu fabriku. Aiz direktora muguras redzami žurnālisti A. Ozols, mūsu laikraksta līdzstrādnieks Pelēkais un M. Čulītis.

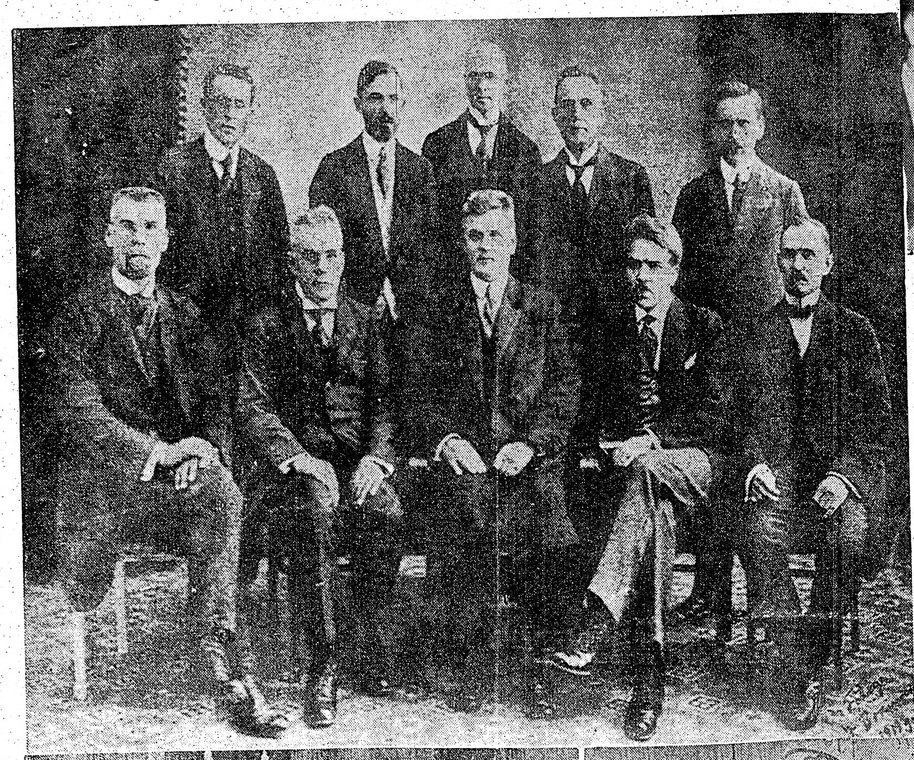

Pa kreisi — Latvijas pirmais ministru kabinets (1919. g.). Vidū ministru prezidents K. Ulmanis, no viņa pa kreisi iekšlietu min. M. Valters un tirdzniecības - rūpniecības min. Spr. Paegle. Pa labi — satiksmes min. Hermanovskis un zemkopības ministrs J. Goldmanis. Stāv no kr.: apgādes min. J. Blūmbergs, tieslietu min. E. Strautnieks, valsts kancelejas dir. D. Rudzītis, apsardzības min. J. Zālītis un finanču min. K. Puriņš. Trūkst ārlietu min. Z. Meierovica, kas toreiz bija Anglijā. Pa labi — Pag. valdība ar tvaikoni „Saratovs" atgriežas Rīgā 1919. g. 8. jūlijā. Ietnes galā pirmais K. Ulmanis, viņam blakus kara min. J. Gailītis, aiz viņa Dr. M. Valters. Aiz diviem kara vīriem — tirdzniecības min. Spr. Paegle un zemkopības min. J. Goldmanis.

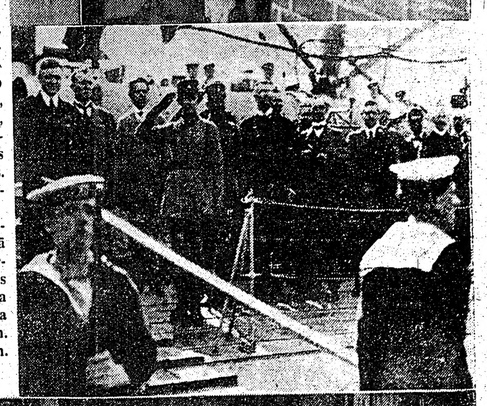

Pa kreisi — Mazpulka jaunatne 1938. g. valsts svētkos pasniedz savam virsvadonim prezidentam K. Ulmanim 20 zaru svečturi. Aiz prezidenta redzams mazpulka ideoloģiskais vadītājs māc. A. Lūsis. Vidū — viens no greznākajiem sarīkojumiem Latvijā bija Preses balle, kur satikās visa mūsu intelligence un gara darbinieki. Uznēmumā pa kr.: redzams boles galds, ko vada (no labās) E. Ozola, J. Benjamiņa, M. Benjamiņa, A. Ozoliņa, L. Kārkliņa, O. Kirchenšteina un F. Kalniņa kundzes. Pa labi — Preses biedrības runas vīri J. Druva, Aronu Matiss, A. Grīns, O. Nonāes, Ligotņu Ķēkabs, Ed. Virza un A. Kroders.

Latvija mīļā, tēvzeme dārgā,
Ar Tevi mums dzīvot, bez Tevis
mums mirt.

SVEICAM VISU LATVIEŠU SAIMI

LATVIJAS 40. GADA SVĒTKOS!

DAUGAVAS VANAGI KANADĀ

Kaut man būtu lemts neizdzēšami ierakstīt jūsu sirdīs brīnumvārdus par vienotu tautu. Tas manu sirdi pildītu ar vislielāko prieku, dotu man vislielāko gandarījumu. Dr. KĀRLIS ULMANIS

DAUGAVAS VANAGU TORONTO NODAĻA

LATVIJAS 40 GADU JUBILEJĀ

TAUTIEŠUS SVEIC

Hamiltonas Daugavas Vanagi

79 Smith Ave. Tel.: JA 8-3247

VĀRDS LATVIJA LAI MŪŽAM PALIEK SVĒTS!

SVEICAM TAUTIEŠUS
18. NOVEMBRI ATCEROTIES

DV BRITU KOLUMBIJAS NODAĻA

LATVIJAS 40 GADU JUBILEJĀ

TAUTIEŠUS SVEIC

DV Montreālas nodaļa

NEPAGURT CĪŅĀ PAR TAUTAS BRĪVĪBU!

Daugavas Vanagu Londonas nodaļa,
Londonas Latviešu kopa,
Londonas Latviešu katoļu kopa,
Londonas Latviešu luteriskā draudze,
Londonas Latviešu jaunatnes pulciņš

Edvarts Tūters

DZIMTENEI

Tāltālumā vēl spīdi tu —
Kā kāvi un kā gaisma;
Es tevi vienmēr sajūtu,
Kā sirds jūt sāpju kaismu.

Reiz tavā mīlā atplauku,
Kā zvaigzne plaukst no sevis;
Tu dvēslei sapņus dāvāji
Un dzīvei jēgu devi.

Gars tavos mūžos gremdējās
Kā avots zemes klēpī;
Vēl vairāk nekā saules klāsts
Tu sevī gaismu slēpi . . .

Nav tuvumā man tevis vairs —
Baiss svešums vien visapkārt;
Drīz būs no dzīves jāaiziet —
Kur tumsā kokli pakar.

Un kad no tumsas raudzīsies
Mans gars uz gaismu tavu, —
Aizvienam atceršos tad
Es arī dzīvi savu.
1958. g.

A. Vilks

LATVIJAS DIENĀ

Pirms 40 gadiem no dzelmju pusnaktīm iznīra neatkarīgā Latvijas valsts. Tā tapa ciņu, nacionālo centienu un aizrautīgas pašuzupurēšanās rezultātā. Tolaik latviešu tautas entuziasmu un brīvības gribu atbalstīja gan tuvi, gan tāli labvēļi. Zemi vēl mīdīja ienaidnieks, bet tanī pašā laikā ar milzīgu skubu un pašaizliedzību risinājās tikko proklamētās patstāvīgās valsts iekšējais izkārtojums, un skaidrojās attieksmes uz ārieni. Cīnītāju upuru un vēl niknu kauju aizsegā cēlās Latvijas valsts neatkarības ēka.

Bija reālizējusies simtgadu iecere — tautisko centienu posms noslēdzies ar varenu panākumu.

Šodien mēs atceramies šīs patriotiskās darbības rezultātu, kas bija mūsu cīnītāju devums un pašaizliedzīgu tautas darbinieku mērķtiecīga rikošanās. Tas bija laikmets, kad viss tapa, izkārtojās un nostiprinājās gandrīz vai vienīgi ar mūsu pašu spēku, ziņu, gribu un varonību. Kā katrai tautai zem Dieva saules ir sava vēlēšanās un iedzimta dziņa pēc neatkarības, tā arī mūsu tautai tā piemita, gadsimtus likstot pakļautībā un apspiestības tumsā.

Bet jau 1939. gada rudenī mūsu neatkarība un valsts drošība nebija vairs mūsu pašu ziņā.

Mūsu skaistā un ziedošā neatkarīgā Latvijas valsts, bezmorāles laikmeta turpmākajos brāzienos zaudēja savu 18. novembra mirdzumu, ko izdzēsa komūnistu varmācība. Vienīgi mūsu sirdīs un dvēseles ticībā tā vēl dzīvo un pastāv. Vētras ir bijušas tik nežēlīgas, ka mums nav vairs laika skatīties pagātnē un gausties vienaldzīgo priekšā par to, ko esam zaudējuši. Mūsu dzīvotgriba un tiesiskā apziņa savas valsts jauncelsmei atkal diktē darbošanos tai virzienā, kas vestu mūs cīņā par savas neatkarīgās valsts atgūšanu.

No pagātnes ciņām un darbošanās mums līdzi dots labas rīcības piemērs, ko mēs nedrikstam neievērot, lai nemitīgi klaudzinātu pie vēl brīvās pasaules sirdsapziņas. Ja par mums — mūsu varmācīgi nolaupīto brīvību un apspiestām tiesībām vēl šodien neviena rietumu lielvalsts nav efektīvi pacēlusi balsi saspīlējumu atrisinātājā organizācijā AN, tad mums pašiem jākliedz ar savu mazo balsi, neatlaidīgi jāspraucas iekšā tur, kur kurlie mūs var sadzirdēt. Latvijas dienā mums par to jāpārdomā un jāpateicas tiem, kas šai garajā trimdas posmā to jau darījuši.

Latvijas lielo rītausmu pirms 40 gadiem atceroties un nezūdīgā goddevībā suminot cīnītājus un darba darītājus, mums sevī jākaļ apņemšanās — visiem iespējamiem līdzekļiem, aizrautībā un ziedošanās priekā kalpot mūsu neatkarīgās valsts atgūšanai. Šādai rīcībai un pienākumam lai noskaņo un aicina mūsu trimdā izmestā latvieša sirds, kas paliek nemainīga un uztver saucienus no brāļiem un māsām dzimtenē, kuru ilgas un ieceres ir rada mūsējām. Latvijas dienā lai pastiprināti padomājam par iespējām, kā kāpināt mūsu balss izskaņu atgūstamās brīvības labā.

Abonentu ievērībai Zviedrijā

Latvijas Amerikā abonēšanas maksu lūdzam kārtot ar **DV STOKHOLMAS NODAĻU, BOX 220, STOCKHOLM.**

LĀ apgāds

Latvijas valsts 40. gada dienā: Darbu un sirdi dodot, Daugavas Vanagi pildīs savu pienākumu pret latvju tautu un tēvzemi.

Daugavas Vanagu ASV valde

DV apvienības: Baltimorē, Bostonā, Čikāgā, Detroitā, Filadelfijā, Gr. Rapidos, Indiānapolē, Kalamazū, Klīvlendā, Linkolnā, Longvjū, Milvokos, Mineāpolē, Ņujorkā, Ročesterā, Vašingtonā un Z.-Kalifornijā, Kolumbusā.

DV kopas: Albānijā, Kvekertaunā, Mainotā, Riversaidē, Toringtonā, Rokfordā, Sirakūzās un DV ASV valdes kopa.

MŪSU VALSTS
40 GADU JUBILEJĀ

TAUTIEŠUS SVEIC

Toronto Latv. Jaunatnes pulciņš LĀPA

LATVIJAS 40. GADA SVĒTKOS

TAUTIEŠUS SVEIC

Hamiltonas Latviešu Biedrība

47 Forest Ave. Tel.: JA 7-5679

LATVIJAS VALSTS 40. GADA SVĒTKOS

TAUTIEŠUS SVEIC

Montreālas Latviešu Biedrība

LAI DZIMTENĒ UN TĀLĀ SVEŠUMĀ SIRDĪS MUMS VISIEM GAIŠI MIRDZ LATVIJAS VĀRDS!

Vinipegas Latviešu ev. - lut. Svētā Krusta draudze un draudzes dāmu komiteja

---

SVEICINĀM DZIMTENI LATVIJU
40 GADU SVĒTKOS!

Sv. Pāvila ev. - lut. latviešu draudze Montreālā

Tāpēc, ka mēs ticam Dievam, mēs ticam arī brīvai Latvijai!

TORONTO LATVIEŠU BAPTISTU DRAUDZES
dievkalpojumi notiek svētdienās pl. 3 p.p.
Walmer Road baptistu dievnamā.
Svētdienas vakaros pl. 10:00—10:15
OKVILES raidītājs C-H-W-O : 1-2-5-0
pārraida mūsu reliģiski-ētiska satura programmu latviešu valodā.

Prof. Pēteris Ķiķauka

PĀRDOMAS PĒC DESM
EMIGRĀCIJAS GADIEM AM

Šoruden paiet desmit gadi, kopš šai kontinentā nodibinātas dažas latviešu organizācijas. Tāpat uz desmit Kanadā pavaditiem gadiem atskatās daudzas latviešu ģimenes, kas, no Eiropas braukdamas, izkāpa no kuģa Halifaksas krastā 1948. g. vasarā vai rudenī.

Desmit gadi ir prāvs laika posms cilvēka mūžā. Pa šo laiku daži atbraucēji ir jau no mums aizgājuši pa aizsaules ceļu. Bet arī mēs, kas vēl dzīvojam un darbojamies, neesam vairs gluži tie, kas bijām priekš desmit gadiem.

Šurp atbraukuši, mēs pirmajos gados daudz ko cerējām un gaidījām, kam nebija lemts piepildīties. Runās un pārrunās bieži bija dzirdams Latvijas vārds, un katrs runātājs beidza savu runu ar stipru pārliecību un cerību drīz atgriezties dzimtenē. Bet kā ir tagad, pēc 10 gadiem?

Saka, ka laiks dziedējot brūces. Arī mēs pamazām samierināmies ar savu likteni, kas sākumā mums likās visai smags un bargs. Mēs pierodam pie zemes, kas sākumā mums likās sveša. No šīs zemes mēs ik dienas gūstam jaunus, svaigus iespaidus ,bet dzimtenes tēls arvien vairāk ietinas pagātnes miglā.

Vecā paaudze vēl kavējas agrāko laiku atmiņās, bet kā ir ar jauno paaudzi? Un kā būs ar visjaunāko, kas dzimusi šai kontinentā? Viņu dzimtene taču būs šī zeme, bet Latvija viņiem būs neredzēta, sveša zeme, par kuru viņi zinās tikai tik daudz, cik no vecākiem un latviešu skolā būs mācījušies vai grāmatās lasījuši. Un negribot uzmācas jautājums: vai šādos apstākļos spēsim saglabāt savu latvietību un vai mūsu cerības par atgriešanos Latvijā nepaliks tikai skaistas ilūzijas?

Trimdai ieilgstot, daudzi iegrimst pesimismā un domā, ka neatkarīgu Latviju nekad vairs neredzēsim. Bet citi atklāti pasaka, ka pat ja rīt jau tāda Latvija rastos, viņi atpakaļ vairs nebrauktu, jo esot tepat diezgan labi iekārtojušies. Un tie, kas tā domā, velk arī attiecīgās konsekvences. Viņi saka: „Ja jau mēs uz brīvo Latviju nevaram vai negribam braukt, kāda jēga tad ir visām latviskām skolām, biedrībām un organizācijām? Ja tās kādu laiku varbūt arī aizkavēs vai palēninās asimilācijas procesu, tad pilnīgi novērst to tomēr nespēs. Un tad jau varbūt labāk, ka asimilācija notiek agrāk nekā vēlāk, jo gala iznākums šā kā tā būs viens un tas pats — pārtautošanās!"

Asimilācijas, bez šaubām, vairāk apdraud emigrantus nekā dzimtenē palikušo tautas vairumu. Tāpēc vairāk jābažījas par tiem tautiešiem, kas emigrācijā tikuši pie „Ēģiptes gaļas podiem", nekā par tiem, kas savā pašu zemē, trūcībā būdami, nes smago verdzības jūgu.

Bet ar to nav teikts, ka, trimdai ieilgstot, asimilācija mums būtu neizbēgama. No mums pašiem atkarāsies, vai gribēsim vai negribēsim palikt latvieši. Vislabāko pierādījumu, ka arī ilgstošā trimdā iespējams saglabāt savu tautību, dod jūdu tautas vēsture.

6. gadsimta sākumā priekš Kr. Jūdejā iebruka Babilonas ķēniņš Nebukadnecars ar savu karaspēku, kas ieņēma un izlaupīja Jeruzalemi, noslepkavoja daudz ļaužu, bet tos, kas paglābās no zobena, divās lielās deportācijās (597. un 586. g.) aizveda uz Babiloniju, atstājot Jūdejā tikai nabadzīgākos lauku iedzīvotājus par arājiem un vīnkopjiem.

Kā jūdi jutās Babilonas gūstā, redzams no 137. psalma: „Pie Bābeles upēm mēs sēdējām un raudājām ,kad Ciānu pieminējām. Vītolos mēs tur pakārām savas kokles. Jo mūsu aizvedēji tur prasīja no mums dziesmas un mūsu apspiedēji liksmību: „Padziediet mums kādu no Ciānas dziesmām!" Kā lai mēs dziedātum Jahves dziesmu svešā zemē? Ja es aizmirstu tevi, Jeruzaleme, tad lai mana labā roka tiek aizmirsta! Mana mēle lai pielīp pie aukslējām, ja es nepieminu tevi, ja es neturu Jeruzalemi par savu visaugstāko prieku . . ."

Bet šo dedzīgo uzticības zvērestu dzimtenei aptumšo baigais atriebības lāsts, ar kuru beidzas 137. psalms: „Bābeles meita, tu postītāja, svētīgs būs tas, kas sagrābs tavus kuslos bērniņus un tos satrieks pret klinti!"

Šis lāsts, no ku
nātisks naids p
apspiedēju „zinān
piepildījās: 22 gad
kadnecara nāves
Kīrs ieņēma Bab
priekš Kr.) un se
Babiloniju.

Kīrs atļāva jū
ties dzimtenē. A
ne visi. Tie, kam
bi klājies, palika
pilnīgu neatkarīb
neatguva. Persu v
karoja Aleksandr
kā uzvarētājs ie
zalemē. Pēc Aleks
diem valdīja tā
chi), vēlāk tos sa
nija romieši.

Gribēdami nok
gu, jūdi 66. g. p
pret romiešu ku
teica Romai karu
dus un beidzās
izpostīšanu. (70.
tā laika jūdi, ku
gad dēvējam par
klīduši pa visu p

Bet neraugoties
tauta, dažkārt n
ta, jau senatnē
beidzot pa visu
sita, par spīti v
un vajāšanām,
ne ar zobenu
laikā, ne ar ložm
laikā, ne asimilē
du tūkstoša la
dažādu tautu vi

Šā gadu simte
aprindās radās
par cionismu ,k
par mērķi nodib
židu valsti viņu
vietā Palestinā.
sapnim bija le
1948. g. 14. ma
mēja Izraēlas v

Par žīdiem va
skati. Bet ja n
gribam ko māc
jāraugās nevis
jām īpašībām
arī mums pašie
uz pozitivajām.
liegt, ka apbrīn
sīkstums, ar kur
či turējušies pi
cauri gadu sim
šiem.

Visai pamācig
lodas jatājums.
ju valodu, kurā
Derība, jūdi r
Babilonas gūst
griezās no tri
vairāk kā 50
jau pārgājuši u
du, kas bija
valodai. Arami
jūdiem praktisi
kā ebrēju, jo
visā plašajā te
potamijas līdz
kurpretim ebrē
ta tikai šaura
lā. Tāpēc Jēzus
aramiski, bet
valodu. Pie šī
mas viņi ir tu
kos pēc atgriež
līdzās tēvu va
bija arī svēto
niem bija jāp
valoda, kuras
Dažkārt viņie
vairākas valod
ram, bija La
lūgsnas viņi s
lodā, bet ģim
nu („jidiš", ka
valodas dialē
prata arī latv

Kad žīdiem
bināt savu v
arī valodas ja
atzina ebrēju
valsts valodu.
kas pie Jeruza
1925. g., mācīb
cijas un rakst
bus tai pašā v
nāja un rakst
pravieši.

Var apbrīn
atdzīvināt sav
du, bet ir jāb
ģimenēm, kur
das paaudze
latviski.

Līdzās žīdie
īrus, kas pēc
pieder pie ke
īrus angli bij
milējuši. Bet
lā atmoda, no
brunotas cīņ
spiesti soli n
līdz beidzot 1
kļuva pilnīgi
saraujot visas
taniju. Tagad
savu keltisko

Tie neticīgi
Latvijas turp
nav ievēroju
Gadu simten

(Nobeig

rdi dodot, Daugavas
ntēvzemi.

alde

Detroitā, Filadelfijā,
Linkolnā, Longvjū,
ngtonā un Z.-Kalifor-

versaidē, Toringtonā,

SVEIC
s pulciņš LĀPA.

atviešu Biedrība
Tel.: JA 7-5679

SVĒTKOS
VEIC
viešu Biedrība

BAPTISTU DRAUDZES
dienās pl. 3 p.p.
vnamā.
00—10:15
0 : 1-2-5-0
ska satura

SIRDIS MUMS
DS!

Svētā Krusta draudze

ATVIJU

tviešu draudze
alā

Prof. Pēteris Ķikauka

PĀRDOMAS PĒC DESMIT EMIGRĀCIJAS GADIEM AMERIKĀ

Šoruden palet desmit gadi, kopš šai kontinentā nodibinātas dažas latviešu organizācijas. Tāpat uz desmit Kanadā pavaditiem gadiem atskatās daudzas latviešu ģimenes, kas, no Eiropas braukdamas, izkāpa no kuģa Halifaksas krastā 1948. g. vasarā vai rudenī.

Desmit gadi ir prāvs laika posms cilvēka mūžā. Pa šo laiku daži atbraucēji ir jau no mums aizgājuši pa aizsaules ceļu. Bet arī mēs, kas vēl dzīvojam un darbojamies, neesam vairs gluži tie, kas bijām priekš desmit gadiem.

Šurp atbraukuši, mēs pirmajos gados daudz ko cerējām un gaidījām, kam nebija lemts piepildīties. Runās un pārrunās bieži bija dzirdams Latvijas vārds, un katrs runātājs beidza savu runu ar stipru pārliecību un cerību drīz atgriezties dzimtenē. Bet kā ir tagad, pēc 10 gadiem?

Saka, ka laiks dziedējot brūces. Arī mēs pamazām samierināmies ar savu likteni, kas sākumā mums likās visai smags un bargs. Mēs pierodam pie zemes, kas sākumā mums likās sveša. No šīs zemes mēs ik dienas gūstam jaunus, svaigus iespaidus ,bet dzimtenes tēls arvien vairāk ietinas pagātnes miglā.

Vecā paaudze vēl kavējas agrāko laiku atmiņās, bet kā ir ar jauno paaudzi? Un kā būs ar visjaunāko, kas dzimusi šai kontinentā? Viņu dzimtene taču būs šī zeme, bet Latvija viņiem būs neredzēta, sveša zeme, par kuru viņi zinās tikai tik daudz, cik no vecākiem un latviešu skolā būs mācījušies vai grāmatās lasījuši. Un negribot uzmācas jautājums: vai šādos apstākļos spēsim saglabāt savu latvietību un vai mūsu cerības par atgriešanos Latvijā nepaliks tikai skaistas ilūzijas?

Trimdai ieilgstot, daudzi iegrimst pesimismā un domā, ka neatkarīgu Latviju nekad vairs neredzēsim. Bet citi atklāti pasaka, ka pat ja rīt jau tāda Latvija rastos, viņi atpakaļ vairs nebrauktu, jo esot tepat *diezgan labi iekārtojušies*. Un tie, kas tā domā, velk arī attiecīgās konsekvences. Viņi saka: „Ja jau mēs uz brīvo Latviju nevaram vai negribam braukt, kāda jēga tad ir visām latviskām skolām, biedrībām un organizācijām? Ja tās kādu laiku varbūt arī aizkavēs vai palēninās asimilācijas procesu, tad pilnīgi novērst to tomēr nespēs. Un tad jau varbūt labāk, ka asimilācija notiek agrāk nekā vēlāk, jo gala iznākums šā kā tā būs viens un tas pats — pārtautošanās!"

Asimilācijas, bez šaubām, vairāk apdraud emigrantus nekā dzimtenē palikušo tautas vairumu. Tāpēc vairāk jābažījas par tiem tautiešiem, kas emigrācijā tikuši pie „Ēģiptes gaļas podiem", nekā par tiem, kas savā pašu zemē, trūcībā būdami, nes smago verdzības jūgu.

Bet ar to nav teikts, ka, trimdai ieilgstot, asimilācija mums būtu neizbēgama. No mums pašiem atkarāsies, vai gribēsim vai negribēsim palikt latvieši. Vislabāko pierādījumu, ka arī ilgstošā trimdā iespējams saglabāt savu tautību, dod jūdu tautas vēsture.

6. gadsimta sākumā priekš Kr. Jūdejā iebruka Babilonas ķēniņš Nebukadnecars ar savu karaspēku, kas ieņēma un izlaupīja Jeruzalemi, noslepkavoja daudz ļaužu, bet tos, kas paglābās no zobena, divās lielās deportācijās (597. un 586. g) aizveda uz Babiloniju, atstājot Jūdejā tikai nabadzīgākos lauku iedzīvotājus par arājiem un vinkopjiem.

Kā jūdi jutās Babilonas gūstā, redzams no 137. psalma: „Pie Bābeles upēm mēs sēdējām un raudājām ,kad Ciānu pieminējām. Vītolos mēs tur pakārām savas kokles. Jo mūsu aizvedēji tur prasīja no mums dziesmas un mūsu apspiedēji līksmību: „Padziediet mums kādu no Ciānas dziesmām!" Kā lai mēs dziedātum Jahves dziesmu svešā zemē? Ja es aizmirstu tevi, Jeruzaleme, tad lai mana labā roka tiek aizmirsta! Mana mēle lai pielīp pie aukšlejām, ja es nepieminu tevi, ja es neturu Jeruzalemi par savu visaugstāko prieku . . ."

Bet šo dedzīgo uzticības zvērestu dzimtenei aptumšo baigais atriebības lāsts, ar kuru beidzas 137. psalms: „Bābeles meita, tu postītāja, svētīgs būs tas, kas sagrābs tavus kuslos bērniņus un tos satrieks pret klinti!"

Šis lāsts, no kuŗa izskan fanātisks naids pret varmācīgo apspiedēju ,zināmā mērā arī pielpildījās: 22 gadus pēc Nebukadnecara nāves persu ķēniņš Kīrs ieņēma Babilonu (539. g. priekš Kr.) un sev pakļāva visu Babiloniju.

Kīrs atļāva jūdiem atgriezties dzimtenē. Atgriezās tomēr ne visi. Tie, kam trimdā bija labi klājies, palika Babilonijā. Bet pilnīgu neatkarību jūdi vairs neatguva. Persu valsti vēlāk iekaŗoja Aleksandrs Lielais, kas kā uzvarētājs iegāja arī Jeruzalemē. Pēc Aleksandra pār jūdiem valdīja tā pēcteči (diadochi), vēlāk tos savukārt nomainīja romieši.

Gribēdami nokratīt svešo jūgu, jūdi 66. g. pēc Kr. sacēlās pret romiešu kundzību un pieteica Romai karu. Tas ''ga 4 gadus un beidzās ar Jeruzalemes izpostīšanu. (70. g. pēc Kr.). No tā laika jūdi, kuŗu pēctecus tagad dēvējam par žīdiem, ir izklīduši pa visu pasauli,

Bet neraugoties uz visu to, šī tauta, dažkārt nievāta un vajāta, jau senatnē deportēta un beidzot pa visu pasauli izkaisīta, par spiti visām briesmām un vajāšanām, nav iznīcināta ne ar zobenu Nebukadnecara laikā, ne ar ložmetējiem Hitlera laikā, ne asimilēta pustreša gadu tūkstoša laikā, emigrācijā dažādu tautu vidū dzīvojot.

Šā gadu simteņa sākumā žīdu aprindās radās kustība, saukta par cionismu ,kas sprauda sev par mērķi nodibināt neatkarīgu žīdu valsti viņu senajā dzīves vietā Palestīnā. Šim cionistu sapnim bija lemts piepildīties 1948. g. 14. maijā, kad proklamēja Izraēlas valsti.

Par žīdiem var būt dažādi ieskati. Bet ja no kādas tautas grībam ko mācities, tad mums jāraugās nevis uz tās negātivajām īpašībām (kādu, diemžēl, arī mums pašiem netrūkst), bet uz pozitivajām. Un nevar noliegt, ka apbrīna cienīgs ir tas sīkstums, ar kuŗu žīdi un to senči turējušies pie savas tautības cauri gadu simtiem un tūkstošiem.

Visai pamācīgs ir arī viņu valodas jautājums. Savu seno ebrēju valodu, kuŗā sarakstīta Vecā Derība, jūdi runāja tikai līdz Babilonas gūstam. Kad viņi atgriezās no trimdas, (kas ilga vairāk kā 50 gadu), viņi bija jau pārgājuši uz aramiešu valodu, kas bija radniecīga ebrēju valodai. Aramiešu valoda bija jūdiem praktiski izdevīgāka nekā ebrēju, jo aramiski runāja visā plašajā territorijā no Mezopotamijas līdz Ēģiptes robežām, kurpretim ebrēju valodu saprata tikai šaurajā Palestīnas joslā. Tāpēc Jēzus laikā jūdi runāaramiski, bet prata arī ebrēju valodu. Pie šīs divvalodu sistēmas viņi ir turējušies visos laikos pēc atgriešanās no eksila, jo līdzās tēvu valodai, kas viņiem bija arī svēto rakstu valoda, viņiem bija jāprot arī tās tautas valoda, kuŗas vidū viņi dzīvoja. Dažkārt viņiem bija jāprot arī vairākas valodas, kā tas, piemēram, bija Latvijā, kur savas lūgsnas viņi skaitīja ebrēju valodā, bet ģimenē runāja žargonu („jidiš", kas ir sabojāts vācu valodas dialekts) un turklāt prata arī latviski.

Kad žīdiem pienāca brīdis dibināt savu valsti, tad pacēlās arī valodas jautājums. Un viņi atzina ebrēju valodu par savas valsts valodu. Žīdu universitātē, kas pie Jeruzalemes nodibināta 1925. g., mācības spēki lasa lekcijas un raksta zinātniskus darbus tai pašā valodā, kuŗā sludināja un rakstīja Vecās Derības prawieši.

Var apbrīnot žīdus, kas spēj atdzīvināt savu senatnes valodu, bet ir jābrīnās par latviešu ģimenēm, kur jau pirmā trimdas paaudze vairs lāgā neprot latviski.

Līdzās žīdiem var minēt vēl īrus, kas pēc valodas un rases pieder pie keltu tautu grupas. Īrus angli bija gandrīz jau asimilējuši. Bet sākās īru nacionālā atmoda, notika sacelšanās un bruņotas cīņas, kur angli bija spiesti soli pa solim piekāpties, līdz beidzot 1949. g. Īrija (Eire) kļuva pilnīgi neatkarīga valsts, saraujot visas saites ar Lielbritaniju. Tagad tā godam pārstāv savu keltisko kultūru.

Tie neticīgie, kas šaubās par Latvijas turpmāko pastāvēšanu, nav ievērojuši šā laika zīmes. Gadu simtenis, kuŗā dzīvojam,

(Nobeigums 14. lpp.)

TRIMDAS LATVIEŠU VĒSTĪJUMS TAUTAS BRĀĻIEM NEBRĪVĪBĀ

1958. gada 18. novembrī trimdā esošā latviešu tautas daļa brīvajā pasaulē svin Latvijas neatkarības pasludināšanas četrdesmito gada dienu. Šinī dienā ikviens trimdinieks ir domās un jūtās vienots ar savu tautu okupētajā dzimtenē un tautas brāļiem izsūtījumā. Kamēr mūsu tauta dzimtenē, deportācijā, vergu nometnēs un cietumos smok komūnistu terrora žņaugos, vienigi trimdinieki var brīvi izteikt savu gribu. Tāpēc arī trimdiniekiem ir tiesība un pienākums runāt brīvajā pasaulē visas latviešu tautas vārdā.

Pēc Latvijas neatkarības proklamēšanas 1918. g. 18. novembrī, kaŗam izbeidzoties, Krievija un Vācija atteicās no pretenzijām uz Latvijas territoriju. Ar 1920. g. 11. augusta mierligumu Padomju Krievija „labprātīgi un uz mūžigiem laikiem" atteicās no suverēnām tiesībām ,kādas Krievijai agrāk piederējušas uz Latvijas zemi un tautu. Bet pēc nepilniem 20 gadiem 1939. g. 23. augustā Staļins ar Hitleru noliga un viņu ministri Molotovs un Ribentrops parakstija slepenu līgumu, pēc kuŗa Latvija tika iekaitita Padomju Savienības interešu sfairā. Tam sekoja 1940. g. 17. jūnijā Latvijas varmācīgā okupācija. Ultimātā Maskava prasija Latvijas valdības atkāpšanos. Jauno valdību sastādija Kremļa emisārs Višinskis no okupantiem padevīgām personām. Vēlāk sekojošās Saeimas vēlēšanas ar vienīgo komūnistu sastādīto kandidātu sarakstu bija nebrīvas un tāpēc nederīgas. Latvijas militārā okupācija un iekļaušana Padomju Savienībā bija prettiesiska: saskaņā ar Latvijas Republikas satversmi par suverenitātes jautājumiem bija tiesīga lemt vienīgi Latvijas tauta, bet tautas nobalsošana par to nekad nav notikusi. Nedaudz vēlāk, bēgot no boļševiku terrora, ap 200.000 latviešu devās trimdā, bet ne mazāku skaitu Latvijas iedzīvotāju padomju vara deportēja, lai izskaustu pretestības kustību. Tas viss pierāda, ka latviešu tauta nekad nav akceptējusi padomju varu Latvijā un nav samierinājusies ar komūnistu režīmu.

Šodien visiem skaidrs, ka tautu apspiešana Austrumeiropā ir viens no nemiera un politiskā saspīlējuma cēloņiem pasaulē. Tādā sakarā mūsu brīvības atjaunošanai ir vispasaules nozīme. Maskavas imperiālistu agresīvie spēki šodien vairs nestāv pie Narvas un Zilupes, bet Berlīnē un pie Elbas, un apdraud pārējo Eiropu ar tālāku ekspansiju. Šo draudu likvidēt ir ieinteresētas visas tautas. Latvieši brīvajā pasaulē sadarbojas ar citām Austrumeiropas tautām Apspiesto Eiropas Nāciju Asamblejā (ACEN) un kopā cīnās par savu tautu brīvību un neatkarību. Šo cīņu atbalsta rietumu lielvalstis, kas vēl šodien nav atzinušas Latvijas iekļaušanu Padomju Savienībā.

Latvijas neatkarības četrdesmitajā gada dienā mēs, trimdinieki, apliecinām uzticību šādiem politiskiem mērķiem:

1. Latvija atjaunojama kā neatkariga demokratiska republika uz 1922. gada satversmes pamatiem, garantējot tautai politiskās brīvības, sociālu taisnību, cilvēka tiesības un nacionālās kultūras brīvu attīstību;
2. saimnieciskā dzīve Latvijā atjaunojama pēc rietumzemju saimnieciskās demokratijas principiem;
3. nākotnes drošības labā Latvijai kopā ar Igauniju un Lietuvu **jārada Baltijas valstu ūnija**, kuŗai savukārt jāieslēdzas Eiropas integrācijā, nodrošinot Latvijai pilntiesīgas locekles vietu **Eiropas tautu saimē.**

Palikdama uzticīga 1918. g. 18. novembrī izteiktajai Latvijas tautas gribai, trimdā esošā tautas daļa solās visiem spēkiem palidzēt tautai dzimtenē atgūt brīvību. To apliecinām, vienodamies tautas lūgšanā

Dievs, svētī Latviju!

18. NOVEMBRA IMPRESIJAS

(Pārnesums no 3. lpp.)

gadiem. Pirmā pasaules kaŗa laikā, kad latvieši ieguva savu nacionālo kaŗaspēku — latviešu strēlnieku pulkus, prasība pēc brīvas Latvijas kļuva aktivāka un daudz plašāka. Kaŗa beigu posmā jau darbojās 3 lieli centri ar vienu un to pašu mērķi, ar virsotni par Latvijas neatkarību. Rigā bija Latviešu demokratiskais bloks ar Kārli Ulmani, Miķeli Valteru, M. Skujenieku un Skubiķi vadībā, bet Valkā un Pēterpilī jau daudz plašākos apmēros valsts dibināšanas sagatavošanas darbu izvērsa Latviešu bēgļu centrālkomiteja un Latviešu nacionālā padome ar Vili Olavu, Jāni Čaksti, Arvēdu Bergu un Zigfridu Meierovicu vadībā. Turpretim Maskavā aktīvs bija Latviešu nacionālais centrs ar Ati Ķeniņu, Ernestu Blanku un Adolfu Blodnieku vadībā, kas izdeva neatkarības ideju paudēju laikrakstu „Dzimtenes Atbalss". Pēc krievu imperijas sabrukuma, visi šie trīs nogrupējumi ieradās Latvijā un 1918. g. 17. novembrī Rigā nodibināja Latvijas tautas padomi, pirmo Latvijas parlamentu, kas iecēla valdību, un dienu vēlāk Nacionālajā teātrī proklamēja Latvijas valsti.

Latvijas valsts savos neatkarības gados pierādīja, ka latviešu tauta ir spējīga lieliem saimnieciskiem un kultūrāliem sasniegumiem un ka tā ir ar pilnu valstisku gatavību. Vēl vairāk — mēs esam pierādījuši, ka pāri šim īpatnējam nacionālajam stāvoklim 22 gadus mēs esam bijis nesalaužams aizsargvalnis Eiropas civilizācijai un kultūrai. 22 gadus mūsu valsts sekmīgi pastāvēja pret lielu ārēju spiedienu. Pasaule to nekad nedrīkstētu aizmirst. Šai ziņā mūsu valsts loma ir daudz lielāka, nekā mēs to varbūt paši apjaušam. Bet kad civilizētā Eiropa atļāva un pat palīdzēja noārdīt to aizsardzības valni, ko bija izveidojušas Baltijas un citas jaunās valstis uz Āzijas robežām, tagad nu visai Eiropai daudz grūtāk aizsargāties pret to viņu pieaugumu, kuŗu mēs uztvērām un sekmīgi atvairījām laika posmā starp abiem pasaules kaŗiem.

Latvijas valsts dibināšanas 40. gadā mūsu domas vairāk kā jebkad kavējas pie mūsu valsts un tautas likteņa, pie nacionālās domas paudējiem un valsts idejas cīnītājiem. **18. novembris ir tā diena, kas mūs atraisa no ikdienas un pelēcīgās bezcerības. Tā ir diena, kas mūs vēl var vienot un vieno.** 18. novembra pagātnes ticība un nākotnes cerība ir šī visus trimdiniekus vienotāja saite. Vai tas būtu zaļoksnējs jaunieklis trimdā, kuŗu vilina pasaules plašumi ar lieliem piedzīvojumiem un varbūt arī ar solīgām materiālās dzīves labākām izredzēm, vai tas būtu aizsautais lepnais latvju vanags, ar savainotiem spārniem, kas aizgājušā lielajā ģeopolitiskajā viesuli savas tautas upuŗtraukā visvairāk ir ziedojis un arī visvairāk zaudējis un cietis, vai arī tas būtu vecais tēvs, sirmā māmuļa, vai brieduma gadu virs — visu krūtis kā nedzīstoša brūce deg jautājums: vai un kad? Kad atnāks mūsu lielā stunda, kad ausīs tās dienas rīts, kas mūs pāri okeaniem un jūrām uz dzimteni sauks? Šodien mēs vairāk kā jebkad par šo dienu domājam un pēc tās ilgojamies, kad latviešu emigrācijas laika zemiskos stridus, neciecietību un pat ļaundarību aizmirsuši un tiem pāri pacēlušies, mēs vienoti un saskanīgi, draudzīgi un labāki tikuši, visi kā viens iesim pret vienu kopīgu mērķi — atjaunotu, brīvu, nacionālu un demokratisku Latviju.

Vai šī lielā diena nāks? Mēs tai ticam!

Mēs vēl ticam mūsu Brīvības pieminekļa zvaigznēm, kas pār Rīgu šodien drūmi savu atspulgu lej, un mēs ticam mūsu varoņu kapenēm.

Ja šodien mēs būtu dzimtenē, mūsu mājas pilsētās un laukos ietītu sarkan-balti-sarkano karogu plīvošanas šalkoņa, un visa mūsu zeme degtu gaišā pateicības aguņu atspīdumā.

Kā visgaišākais un prieka pilnākais valsts svētku atmirdzums palicis atmiņā tas, kad mūsu Latvija svinēja savu pirmo jubileju — piecu gadu pastāvēšanu. Brīvības ciņas bija sekmīgi izcīnītas, starptautiskā atzišana iegūta un jaunā valsts, saimnieciskās pēckaŗa grūtības pārvarējusi, sāka iet pretim brīnišķigam uzplaukumam. Tie bija latviešu tautas spožuma gadi, ko mēs, vecākās paaudzes laudis, pieredzējām un līdzi dzīvojām.

Bet tam pretstatā, kā melnu gulbju drūmā vizija, atmiņā atpeld Latvijas neatkaribas pēdējais 18. novembris 1939. gadā. Svētku ugunis tad nemirgoja vairs tik gaiši kā citkārt, nezināms un satraukuma nomāktas bija cilvēku sejas, jo Staļina valstīj savu „savstarpējas palīdzības" paktu, sarkanarmijas pulki, kas divkārt pārsniedza mūsu armiju, bija jau savās bazēs mūsu zemē, tāpat sevišķi rosīgi darbojās arī Staļina konspirātivo aģentu tīkls. Šai 18. novembrī biju mūsu prezidenta viesis svētku rautā Rīgas pils Virsaišu zālē. Rūpju nomāktas bija prezidenta un viņa tuvāko līdzstrādnieku sejas šai Latvijas valsts gaišajā dienā. Kārlim Ulmanim tas bija pēdējais 18. novembris Latvijā. Ja atmiņā lūkojas atpakaļ uz šo 18. novembri, tad no tiem, kas šai vakarā sēdēja kopā ar Ulmani pie viena galda, šodien neviena vairs nav. Neviena.

Tās ugunis, kas 18. novembrī Latvijā gaišā mirdzumā ietina visu mūsu zemi, šodien mums ir jāiededzina savās sirdīs. Un mēs vēl esam laimīgi, ka varam to darīt, Latvijas vārdu skali pieminēt un viņas labo laiku slavu daudzināt. Tie mūsu asinsbrāļi, kas ir dzimtenē, šodien to nedrīkst darīt. Viņi Latvijas valsti tikai mēmās aizlūgšanās var pieminēt. Bet arī viņu sirdīs deg gaišā ticības liesma nacionālajai Latvijai un latviešu tautas brīvībai.

Latvija ir un būs tik ilgi,
kamēr viņa mūsu sirdīs mājos

LATVIEŠU LIBERĀĻU APVIENĪBA

PASAULE UN DUBULTĀ MORĀLE

19. gadu simtenī un 20. gadu simteņa sākumā grūti bija iedomāties stāvokli, ja kāds ko svinīgi apsolījās un nedomāja to vēlāk pildīt. Tāda persona, organizācija vai valsts bija visu nicināta, un tai turpmāk netika vairs dāvāta nekāda uzticība. Tad cieņā tika turēts princips „Vīrs un vārds". Tagad turpretim šis princips liekas sen novecojies un aizmirsts. Tagad ikviens tikai raugās uz to, cik tas man izdevīgi vai neizdevīgi. Ja mans solījums vai līgums man vairs nav izdevīgs, tad bez kaut kāda sirdsapziņas pārmetuma varu to lauzt vai piemirst, ka tāds jel kad eksistējis, ka tādu jelkad esmu devis.

No valstīm šādu ceļu vispirms sāka staigāt Pad. Savienība, laužot simtiem nolīgto līgumu un norunu, un ignorējot pat Hāgas konvenciju. Tai sekoja Nacivācija un tam tagad seko arī citas valstis. Cienīta tiek tikai brutāla vara, nevis tiesības un taisnība. Taisnība tagad kaunīgi novilkusies sāņis un skumji raugās uz notikumiem pasaulē.

Kad 1956. gadā Anglija un Francija ar bruņotu varu mēģināja aizstāvēt savas intereses un tiesības Suecas kanāļa lietā, tās ar atomu kaŗa piedraudējumu piespieda nekavējoties pārtraukt uzsākto akciju un izvākties no ieņemtiem apgabaliem. Bet kad Padomju Savienība tanī pašā laikā sarīkoja šķietami neatkarīgā valsti Ungārijā īstu asinspirti, tad nepacēlās neviena palidzīga roka, kas brīdinātu Padomju Savienību no šāda asinsdarba. Viss, ko darīja brīvā pasaule, bija tikai — kā izvietot izbēgušos no Ungārijas drošsirdīgos revolūcionārus un kā viņus apgādāt ar kaut kādām drēbēm, jo bēgot, izņemot kailo dzīvību, tie nekā vairāk nebija paspējuši paņemt līdz. Protams, arī šis palidzības darbs no morālā viedokļa ir augsti vērtējams, bet tas bija par maz.

Arī Apvienotās Nācijas nav pienācīgi nosodījušas šo nekrietno darbu, ja neskaita dažas mazāk svarīgas rezolūcijas. Ja arī pirmajā laikā pēc notikušā pret krieviem izturējās ar zināmu rezervēšanos, tad arī tas ar laiku tiek aizmirsts un atjaunotas normāli pieklājīgas attiecības. Tāpat nekas netiek darīts Apvienotajās Nācijās, lai atjaunotu Padomju Savienības apspiestajās Eiropas valstīs, to skaitā 3 Baltijas valstis, normālu kārtību un brīvību. Nav pieņemtas vismaz rezolūcijas, kas agresorus uzaicinātu izvākties no okupētajām zemēm.

Tad jau likvidēta Tautu Savienība bija daudz drošāka līdzīgos gadījumos. Tā savā laikā pieņēma lēmumu par sankcijām pret Italiju, kad tā uzbruka Abesīnijai, tā izslēdza Padomju Savienību no sava vidus, kad tā 1939. gadā neprovocēti uzbruka Somijai. Tagad turpretim komūnistu bloka valstis var sev atļauties darīt, kas tik tik, un neviens pret viņu neuzdrošinās pieņemt nosodošas rezolūcijas.

Komūnistu bloka valstis var kūdīt koloniālās tautas uz sacelšanos un atdalīšanos no savām pārvaldītajām valstīm, bet lai Dievs nedod kādam ieminēties, ka arī kultūrālās Eiropas tautas, to starpā 3 Baltijas tautas, kas bijušas patstāvīgas, būtu atsvabināmas no Padomju Savienības varmācības un okupācijas.

Ilgi tas tā nevar turpināties. Pasaulei vai nu jābūt vienlīdzīgi taisnīgai pret visām tautām, vai arī būs jāiet bojā, nogrimstot padomju apspiestībā.

Kurp eji, pasaule? Atmostīes, kamēr vēl nav par vēlu.

K. Karūsa,
Latviešu liberāļu apvienības centrālās valdes priekšsēža v.

LATVIJAS VALSTS IDEJA

Tautām allaž ir bijusi vēlēšanās pašām vadīt savu dzīvi. To mūsu dienās sauc par pašnoteikšanos. Šīs domas vadīti, latvju senči organizējās nelielās novadu valstīs un apvienojās ķēniņvalstīs. Tādai viņu rīcībai bija arī pretinieki. Tāpēc izcēlās cīņas. Šādos pasākumos, aizstāvot savas cilts vai tautas patstāvību ,parasti izvirzās izcili un pārgalvīgi vīri. Īstenībā tādu varoņu var arī nebūt ,bet tie var izveidoties cilvēku fantazijā, tautas ilgu ierosināti un cīnītāju gara un spara iedvesmoti.

Indriķis savā chronikā min libieti Imautu, ko Garlībs Mērkelis ir pārvērtis par latviešu varoni Imantu. Tā ir izveidojusies vēsturiska leģenda, kas uzglabājusies tautas apziņā un, pārejot no paaudzes paaudzē, saista senatni ar turpmākajiem gadu simteņiem.

Imauts, aizstāvēdams savējo brīvību, cīnījās pret vācu iecelotājiem. Arī turpmākajos gadu simteņos latvieši dažkārt uzstājās pret vāciešiem. Viņus apņaroja hernhūtisms, kas mācija ka zemnieki un strādnieki ir līdzvērtīgi Dieva valsts pilsoņi. neatkarīgi no tā, kāds ir viņu sabiedriskais stāvoklis. Hernhūtisma ietekmē latvieši kļuva par Dieva valsts pilsoņiem. Ap to pašu laiku Lielā franču revolūcija aizstāvēja pasaulīgās valsts brīvcilvēkus. Šo ideju iedvesmoti, latvieši uzsāka cīņu par brīvību. Sevišķi nopietnas cīņas norisinājās 1802. gadā Kaugurmuižā. To idejiskais vadonis bija Gotards Johansons, kas bija lasījis vācu valodā G. Merķeļa darbus un laikrakstos ziņas par Lielo franču revolūciju. Arī iepriekšējos gadu simteņos latviešiem ir bijuši savi aizstāvji. Bet tiem ir vājš kontakts ar tautiešiem. G. Johansonu uzklausa jau liels zemnieku skaits un iet cīņā par savu brīvību.

Turpmākajos gadu desmitos vājie materiālie apstākļi neļauj latviešiem turpināt cīņu. Tomēr idejiski viņi nepagurst: Latviešu Avīzēs vairāki tautieši raksta par savu valodu, saraksta dzeiā Latvijas ģeografiju un vispāri nerimstas domāt un rakstīt par savu tautu .Šī gadu simtena vilūkojas atpakaļ uz šo 18. novembri, tad no tiem, kas šai vakarā sēdēja kopā ar Ulmani pie viena galda, šodien neviena vairs nav. Neviena.

Tās ugunis, kas 18. novembrī Latvijā gaišā mirdzumā ietina visu mūsu zemi, šodien mums ir jāiededzina savās sirdīs. Un mēs vēl esam laimīgi, ka varam to darīt, Latvijas vārdu skali pieminēt un viņas labo laiku slavu daudzināt. Tie mūsu asinsbrāļi, kas ir dzimtenē, šodien to nedrīkst darīt. Viņi Latvijas valsti tikai mēmās aizlūgšanās var pieminēt. Bet arī viņu sirdīs deg gaišā ticības liesma nacionālajai Latvijai un latviešu tautas brīvībai.

Tautiešu sekot senatnes paraugam. Viņš pauž latvju tautas patstāvības atgūšanas cildeno domu, pat vairāk — dzejnieks norāda uz tās reāliem pamatiem: pirmkārt, zemi, ko latvieši apdzīvojot no neatminamiem laikiem. No tiesiskā viedokļa šim jēdzienam ir liela nozīme: tas apliecina neapšaubāmas un neatņemamas īpašuma tiesības uz zemi. Auseklis izceļ arī darba, izglītības un brīvības gara nozimi ciņās par brīvību. Tātad viņš ir arī ceļa rādītājs tautai politiskajā laukā.

Ausekļa un minētās vēsturiskās leģendas domu turpina paust un variēt A. Pumpurs savā Lāčplēsī, Kaudzītes Reinis tēlojumā. Gauja, Rainis savos darbos, tāpat arī citi dzejnieki.

Šīs idejas pieņem jau konkrētu veidu 1905. gadā, kad latvieši cīnās par atbrīvošanos no muižnieku kundzības un viņu aizstāvjiem, Krievijas ierēdņiem. Šajā laikā Miķelis Valters un daži bijušie sociāldemokrati savā presē aizstāv Latvijas atdalīšanos no Krievijas, savas valsts nodibināšanu un muižu sadalīšanu bezmaksas.

Varētu teikt, ka vēsturiskās leģendas ideja ir novedusi latvju tautu no 13. gadu simteņa cīņām ar vācu iecelotājiem uz 1905. gada revolūciju. Bet Krievija vēl ir pietiekami stipra, lai apspiestu nemierus un apklusinātu Latvijas neatkarības aizstāvjus.

Nesasniegusi politisko mērķi, latvju tauta pievērsās Ausekļa ieteiktiem brīvības un neatkarības pamatiem — ar darbu ceļ turību, ar izglītību gatavojas patstāvīgas dzīves veidošanai un alkst pēc brīvības. Šādā darbā un pie tam ar labiem panākumiem viņa iesoļo Pirmajā pasaules karā, kad sabrūk Krievijas un Vācijas monarchijas, un ASV prezidents deklarē tautu pašnoteikšanās principu. Tad latvju tautas dedzīgākie pārstāvji proklamē Latvijas valsti. Šen lolotā tautas patstāvības ideja kļūst par noteiktu gribu, pārvēršas dzīves īstenībā. Vēsturiskā leģenda ir novedusi latvju tautu līdz 1918. gada 18. novembrim.

Tā Latvijas valsts ideja kļuva par reālitāti, kas arī pēc 40 gadiem, 1958. gadā, nav beigusi eksistēt. Šo domu apstiprina 1945. gada ASV prezidenta Trūmena deklarācija — „Mēs ticam, ka katra tauta, kas nobriedusi pašpārvaldīšanai, ir spējīga patstāvīgi ,pēc brīvas izvēles noteikt savu valdības veidu. Tas attiecas uz Eiropu, Āziju, Afriku un Rietumpuslodi."

Rietumu demokratijas arī šodien paliek uzticīgas ASV prezidenta deklarācijai un stāv par tās reālizēšanu. Tātad tautu pašnoteikšanās ideja joprojām ir dziva. Tā pasaulei sola nokārtošanos uz tautu brīvības pamatiem. Jātic tai kā krusta zīmei, kas arī latvju tautai sola uzvaru, politisko neatkarību un brīvību brīvo tautu saimē.

P. Dreimanis.

LATVIJA IR,
LATVIJA BŪS!

K. Ulmanis

Latviešu Preses Biedrības centrālā valde

Bostonā, ASV

Dievs, sargi mūsu tēvu zemi,
mums atdod dārgo Latviju!

LATVIEŠU PRESES BIEDRĪBAS
KANADAS KOPA

VISU PAR LATVIJU!

LATVIJAS 40. GADA DIENĀ

SVEIC

LATVIEŠU VIRSNIEKU
APVIENĪBA

Tev, dārgā tēvija,
Lai mūsu dziesmas skan!

MĪĻĀS LATVIJAS 40 GADU SVĒTKOS
SVEICINĀM LATVIEŠUS DZIMTENĒ
UN SVEŠUMĀ!

"DAINA" KORIS TORONTO

Izturi, pacieti, ziemciešu cilts, —
Latvija brīva būs!

THE AMERICAN FOUNDATION
FOR FREE LATVIA

SVEICAM TAUTIEŠUS
LATVJAS 40 GADU JUBILEJĀ

AMERIKAS LATVIEŠU
PALĪDZĪBAS FONDS

41 S. ANN STREET, LANCASTER, PA., U.S.A.

SIRSNĪGI SVEICINU VISUS LATVIEŠUS
LATVIJAS VALSTS DIBINĀŠANAS
40. GADA DIENĀ

ARTURS GĀRNEJS

15 Barton Ave., Toronto, Ont., Canada

PĀRDOMAS . . .

(Pārnesums no 13. lpp.)

ieies vēsturē kā strauja tehniskās zinātņu uzplaukuma un tautu nacionālās atmodas gadu simtenis. Visiem kontinentiem tagad iet pāri brīvības vēsmas. Āzijas un Afrikas tautas, kas gadu simteņiem bija gulējušas dziļā miegā, tagad ir pamodušās jaunai dzīvei un prasa savu brīvību. Vēl tikai nesen neatkarību ieguva Tunisija un Maroka Arfikas ziemeļu piekrastē, un tikai pērngad neatkarīga kļuva nēģeru valsts Gāna, agrākā Anglijas kolonija Afrikas rietumu piekrastē. Un nav šaubu, ka citugad un turpmākajos gados nāks klāt vēl jaunas neatkarīgas valstis, bijušās angļu, franču un citu Eiropas nāciju kolonijas, tā ka ne visai tālā nākotnē visa Āzija un Afrika būs pārklāta ar neatkarīgām valstīm.

Varbūt izklausās paradoksāli, ka nēģeru tautas Afrikā pirmās iegūst neatkarību, bet Eiropā, brīvības ideju dzimtenē, tautas vēl atrodas vislielākā verdzībā. Prāts atsakās ticēt, ka šāds nenormāls stāvoklis varētu turpināties ilgu laiku. Krievijas apspiesto tautu ir 100 miljoni. Par tiem lietpratējs militāros jautājumos, angļu ģenerālmajors J. F. Fullers nesen izteicās: „Vislielākais eksplozīvais spēks pasaulē nav vis ūdenraža bumbas, bet tas atrodas apspiesto nāciju sirdīs." Ja šis spēks reiz eksplodēs, tad neizbēgami jānāk arī sarkanā kolosa sabrukumam.

Brīvības ideja nav vairs noslāpējama, kā to skaidri rāda koloniālo varu pakāpeniska sabrukšana Āzijā un Afrikā.

Gribētos vēl teikt dažus vārdus par tiem tautiešiem, kuŗus Latvijas atbrīvošanas jautājums varbūt daudz vairs neinteresē, jo viņi nolēmuši palikt šai zemē, kas jau ir brīva.

Nepareizs būtu ieskats, ka, ja kāds uz Latviju nebrauks, tad arī no latvietības viņam tūdaļ būtu jāatsakās, kā no kādas nevajadzīgas un liekas lietas. Jo visas saites ar Latviju viņš tomēr diez' vai varēs saraut. Kad viņš būs iedzīvojies un paguvis apceļot dažas šī kontinenta zemes un pilsētas, viņam varbūt ienāks prātā aizbraukt, kā tūristam, arī uz atbrīvoto Latviju, apmeklēt mīlās vecās vietas, kur pavadīta bērnība un varbūt nav aizmirsti arī kādi jaunības pārdzīvojumi. Viņš aizies pie vecāku kapa, apciemos radus un vecos paziņas. Un kad viņš, dzimtenes iespaidu pilns, atgriezīsies savā jaunajā dzīves vietā, viņš tomēr varbūt atzīs, ka vinam ir divas tēvijas, ne tikai jaunā, bet arī vecā. Ja materiālo apsvērumu dēļ viņš ir piekērties jaunajai, vai tad nebūtu lietderīgi paturēt, tā sakot „rezervē", arī veco? Pagājušos gados esam pieredzējuši tik daudz pārgrozību, ka neviens nevar būt drošs par savu likteni. Minēšu tikai dažus piemērus.

Pirmajā pasaules karā bija ierautas gandrīz visas Eiropas valstis, atskaitot Spāniju, kas palika neitrāla. Karojošās valstis pieredzēja visas kara briesmas ,bet laimīgā Spānija bija kā miera oaze, kuŗu neaizsniedza kara troksnis. Bet kas notika pēc pāris gadiem? Karš beidzās, un Eiropas zemēs atkal valdija miers un kārtība. Bet Spānijā sākās pilsoņu karš, un Spānija kļuva par visšausmīgāko elli zemes virsū. Nekur komūnisms nav tik neganti un zvēriski plosījies kā Spānijā.

Cits piemērs. Pēc minētā kara jaunās Latvijas lats bija viena no visstabilākām valūtām pasaulē. Tas stāvēja uz vietas, kā piesiets, kurpretim dažu lielvalstu valūtas devalvējās tādos apmēros, ka laudis gāja uz veikalu ienirkties ar tūkstošiem kabatā, bet Savienotajās Valstīs uznāca tāda saimnieciska krize, ka pēc laikrakstu ziņām daži pilsoņi, kas bankās bija zaudējuši visus savus ietaupījumus, aiz izmisuma devās pašnāvībā.

Un ko mēs varam zināt par nākotni? Varbūt vēlāk var rasties tādi apstākļi ,ka pārcelties uz Latviju būs izdevīgi. Ar Amerikā iekrāto kapitālu arī Latvijā nevarēs pazust.

Bet ne tikai materiālo, arī garīgo iemeslu dēļ ir derīgi saglabāt savu tautību. Mūsu bērni un bērnu bērni varbūt viegli ieaugs šai zemē, bet to nevar sacit par vidējo un veco paaudzi. Labākā gadījumā, vienas paaudzes laikā varbūt var piesavināties šīs zemes materiālo kultūru (ko mēdz saukt par civilizāciju), bet ne gara kultūru, ko tautas uzkrāj gadu simtenos un kas iet zudumā, no savas tautas atkritot. Kas paliek ārpus tautas konības, tas zaudē savu individa pilnvērtību.

Mēs, mazie bāleliņi,
Lielajiem solāmies
Augstu celt karodziņu,
Turēt tēvu tikumiņu.

TORONTO LATVIEŠU BIEDRĪBAS SESTDIENAS SKOLA SVEIC VALSTS SVĒTKOS!

A. Martinsone,
skolas pārzine

LATVIJAS 40. GADA DIENĀ
ČIKĀGAS LATVIEŠU SKOLAS SAIME

SIRSNĪGI SVEICINA CITAS LATVIEŠU SKOLAS,
TĀPAT TAUTIEŠUS, KAM MĪĻA LATVIJA.

AUGSIM LATVIJAI!

SVEICAM VALSTS SVĒTKOS!

Domās un darbos būsim ar mūsu tautu dzimtenē un svešumā.
Pasaules tālēs augsim vienoti Latvijai!

Vad. A. Martinsone,
Kanadas latviešu gaidu pr-ce

Vad. S. Leimanis,
Kanadas latviešu skautu pr-ks

SVEICAM LATVIJAS 40 GADU SVĒTKOS!

Kungs, dedzi manā sirdī kvēli,
Pēc brīvības kas mūžam kaist,
Un manai rokai spēku vēli,
Kad ciņā kļūtu manim baiss.

J. Akuraters.

KANADAS LATVIEŠU
KATOLU APVIENĪBA.

LATVIEŠU JAUNATNES APGĀDS „CEĻINIEKS"

MAZPUTNIŅŠ
bērniem

CEĻINIEKA RAKSTI
jaunatnei

JAUNĀ GAITA
visiem garā jaunajiem

SVEIC LATVIEŠUS LATVIJAS DIENĀ!

LATVIJAS VALSTS 40. DZIMŠANAS DIENĀ
LATVIEŠU SAIMI SVEICINA

VIJA KRAUJIŅA — LAIMONS LĪDUMS

LITTLE RIGA
DELIKATEŠU VEIKALS
343 Roncesvalles Ave. Tel. LE 4-8974 Toronto

SIRSNĪGI SVEICINU VISUS LATVIEŠUS
TUVUMĀ UN TĀLUMĀ
LATVIJAS 40 GADU JUBILEJAS SVĒTKOS

ZELMA BELTE

3366 Yonge St., Toronto, Ont., Canada

SIRSNĪGS SVEICIES VISIEM TAUTIEŠIEM LATVIJAS 40 GADU DIBINĀŠANAS SVĒTKOS

AUSEKLIS JANSONS

Veikala vaditājs Caplan Radio Danforth Ltd.,
2742 Danforth Ave, Toronto 13, Ont., Canada

Hamiltonas Latviešu Biedrīb
rīko sestdien, 1958. g. 22. novembrī,
Kristallu
LATVIJAS
NEATKARĪBA
Svinīgs akts. Svētku runu teiks Latvij
domnieks Dr. A.
Koncerta dalā dziedās Alma Skudra,
Medne. Noslēgumā dziedās Hami
diriģenta Imanta
Aktā un koncertā ieeja pret labprātīgie
Pēc akta un koncerta sāksies SVĒTKU BALLE
balli $1.50 no p

Lithuanian Trading Compa
ir vislabāk pazīstamā firma Eiropā un Austrālijā
ar to, ka ASV un Kanadā dzīvo daudz latviešu, n
atver jaunu latviešu nodaļu ar vadītāju JURI

Mums ir visas atļaujas un dažādas priekšro
visādus standartsaiņus no Londonas uz Latviju u
republikām. Mēs esam vienīgā firma, kas piedāv
par vairuma un iepirkšanas cenām, dodot iespēju
kas dzīvo ASV un Kanadā, sūtīt saiņus uz Latviju
dāvājam speciālu standartsaini, kura saturā ir d
su labāko angļu eksportdrēbju materiāli: 3¼ jar
3¼ jarda brūna, 3¼ jarda tumši zila, pavisam 9¾
tikai par vislētāko cenu — $40,-.

Šinī cenā ieskaitīti visi izdevumi, kā: muita
nas, apdrošināšanas u. c. Tautiešiem, kas dzīvo L
kas par saņemto saini nav jāmaksā.

Speciālā standartsaiņa smagums ir tikai 10
jums ir iespējams pasūtināt daudz un dažādas
mūsu preču krājuma.

Mēs pieņemam un nosūtām arī jūsu pašu p
saiņus līdz 10 (lbs). Vienīgais jums pašiem jāsē
izdevumi.

Mūsu standartsaiņu firma ir vienīgā, kas nep
du pasta, muitas vai pārējo izdevumu segšanu n
tāja. Tas attiecas uz visiem standartsaiņiem, skai
kopvērtību.

Visi mūsu sūtījumi garantēti un apdrošināti,
ka saini saņems pēc 3—5 nedēļām.

Mūsu preču sarakstā atrodami līdz 600 priek
ĀDAS, MĀJSAIMNIECĪBAS PIEDERUMI, PU
AKORDEONI, APAVI, GATAVI VIRIEŠU UN
APĢĒRBI, MEDICĪNAS PIEDERUMI u. t. t. U
prasījumu mūsu latviešu nodaļas vadītājs J. V
jums paskaidrojumus un priekšmetu sarakstu

Tāpēc rakstiet mums nekavē

LITHUANIAN TRADING COMP
Latvian Section,
1, A, Hunt Street, London, W., 11, Grea
Mēs meklējam pārstāvjus ASV un Kar

ĀTRA ZĀĻU PIEG
jūsu tuviniekiem un draugiem Eiropā un zemē
aizkara. Garantēta piegāde 15—20 dienu laikā
jumi apdrošināti.

Informācijai zvaniet vai iegriezieties pers

B & A PHARMACY
478 PARLIAMENT ST., TORONTO

S. HEIFETZ, NOTARY PUBL
55 Wellington W., (tuvu pie Bay St.), Toronto, O
Vecākais ceļojumu un notāriāta birojas Kanad
pieredze. Pieredze immigrantu lietu kārtošanā,
kumentu, Kanadas pavalstniecības, vīzu un do
kojumu lietās. Runā krieviski, vāciski un

TUVOJAS SVĒTKI — NEAIZMI
SAVUS PIEDERĪGOS DZIMT
PĀRTIKAS SPECIĀLSAIŅI

PA — 5 mārc. konservēta šķiņķa, 1 kg cūku t
aknu pastētes, 2 kg sviesta, 2 kg cukur
kg pupiņu kafijas un 20 gab. Ziemass
svecišu .....
Tas pats sainis dubultots, pievienojot 2
garešu (Chesterfield, Camel vai Capsta
PB — 3 kg sviesta, 1 kg rīsu, 1,5 kg īstas dūm
0,5 kg pupiņu kafijas, 2 kg cukura, 1
kakao un 1 mārc. bišu medus .....
Tas pats sainis dubultots, pievienojot 2
garešu (Chesterfield, Camel vai Capstan
PC — 9 mārc. konservēta šķiņķa, kakao, kafija
šokolādes (no katra pēc norādījumiem)
Chesterfield cigarešu .....
Tas pats dubultots .....

Lūdz uzdot pareizu pilnu vārdu un uzvārdu. P
mā adresāts saini var arī nesaņem

Pasūtījumi adresējami:
DV GRĀMATNICAS — SAINISU DIEN
123 Huron Street, Toronto, Ontario, Canada. T

KLAUSIETIES
LATVIEŠU MŪZIKU
LATVIEŠU Z
LATVIEŠU FIRMU PAZIŅOJU
LATVIEŠU RADIO RAID
Otrdienu vakaros no pl. 8,30—9
CHLO - RADIO RAD
VIĻŅA GA
LONDON

Hamiltonas Latviešu Biedrība un Daugavas Vanagi

rīko sestdien, 1958. g. 22. novembrī, pl. 6,15 Royal Connaught hoteļa Kristallu zālē

LATVIJAS VALSTS NEATKARĪBAS SVĒTKUS

Svinīgs akts. Svētku runu teiks Latvijas sūtniecības Vašingtonā padomnieks Dr. A. Dinbergs.

Koncerta dalā dziedās Alma Skudra, Andis Cers. Pie klavierēm Anna Medne. Noslēgumā dziedās Hamiltonas vīru koris „Viesturs" diriģenta Imanta Saksa vadībā.

Aktā un koncertā ieeja pret labprātīgiem ziedojumiem, sākot ar $1.00.
Pēc akta un koncerta sāksies SVĒTKU BALLE. Spēlēs Babekas deju kapella. Ieeja uz balli $1.50 no personas.

Lithuanian Trading Company

ir vislabāk pazīstamā firma Eiropā un Austrālijā. Sakarā ar to, ka ASV un Kanadā dzīvo daudz latviešu, mūsu firma atveŗ jaunu latviešu nodaļu ar vadītāju JURI VIVA.

Mums ir visas atļaujas un dažādas priekšrocības sūtīt visādus standartsaiņus no Londonas uz Latviju un padomju republikām. Mēs esam vienīgā firma, kas piedāvā mantas par vairuma un iepirkšanas cenām, dodot iespēju latviešiem, kas dzīvo ASV un Kanadā, sūtīt saiņus uz Latviju. Mēs piedāvājam speciālu standartsaini, kuŗa saturā ir dažādu krāsu labāko angļu eksportdrēbju materiāli: 3¼ jarda pelēka, 3¼ jarda brūna, 3¼ jarda tumši zila, pavisam 9¾ jarda, un tikai par vislētāko cenu — $40,-.

Šinī cenā ieskaitīti visi izdevumi, kā: muita, nosūtīšanas, apdrošināšanas u. c. Tautiešiem, kas dzīvo Latvijā, nekas par saņemto saini nav jāmaksā.

Speciālā standartsaiņa smagums ir tikai 10 (lbs), tāpēc jums ir iespējams pasūtināt daudz un dažādas mantas no mūsu preču krājuma.

Mēs pieņemam un nosūtām arī jūsu pašu pagatavotus saiņus līdz 10 (lbs). Vienīgais jums pašiem jāsedz muitas izdevumi.

Mūsu standartsaiņu firma ir vienīgā, kas neprasa nekādu pasta, muitas vai pārējo izdevumu segšanu no pasūtinātāja. Tas attiecas uz visiem standartsaiņiem, skaitot ar $75,- kopvērtību.

Visi mūsu sūtījumi garantēti un apdrošināti. Apsolām, ka saini saņems pēc 3—5 nedēļām.

Mūsu preču sarakstā atrodami līdz 600 priekšmetu, t. i. ĀDAS, MĀJSAIMNIECĪBAS PIEDERUMI, PULKSTEŅI, AKORDEONI, APAVI, GATAVI VĪRIEŠU UN SIEVIEŠU APĢĒRBI, MEDICĪNAS PIEDERUMI u. t. t. Uz jūsu pieprasījumu mūsu latviešu nodaļas vadītājs J. Viva izsūtīs jums paskaidrojumus un priekšmetu sarakstu (katalogu).

Tāpēc rakstiet mums nekavējoties.

LITHUANIAN TRADING COMPANY,
Latvian Section,
1, A, Hunt Street, London, W., 11, Great Britain

Mēs meklējam pārstāvjus ASV un Kanadā.

ĀTRA ZĀĻU PIEGĀDE

jūsu tuviniekiem un draugiem Eiropā un zemēs aiz dzelzs aizkara. Garantēta piegāde 15—20 dienu laikā. Visi sūtījumi apdrošināti.

Informācijai zvaniet vai iegriezieties personīgi

B & A PHARMACY
478 PARLIAMENT ST., TORONTO WA 1-0432

S. HEIFETZ, NOTARY PUBLIC

55 Wellington W., (tuvu pie Bay St.), Toronto, Ont. EM 6-6451

Vecākais ceļojumu un notariāta birojas Kanadā — 35 gadu pieredze. Pieredze immigrantu lietu kārtošanā, notariālu dokumentu, Kanadas pavalstniecības, vīzu un dokumentu tulkojumu lietās. Runā krieviski, vāciski un latviski.

TUVOJAS SVĒTKI — NEAIZMIRSTIET SAVUS PIEDERĪGOS DZIMTENĒ

PĀRTIKAS SPECIĀLSAIŅI

PA — 5 mārc. konservēta šķiņķa, 1 kg cūku tauku, aknu pastētes, 2 kg sviesta, 2 kg cukura, 0,5 kg pupiņu kafijas un 20 gab. Ziemassvētku svecīšu $24.75
Tas pats sainis dubultots, pievienojot 200 cigaretes (Chesterfield, Camel vai Capstan)..... $49.00

PB — 3 kg sviesta, 1 kg rīsu, 1,5 kg īstas dūmdesas, 0,5 kg pupiņu kafijas, 2 kg cukura, 1 mārc. kakao un 1 mārc. bišu medus $22,75
Tas pats sainis dubultots, pievienojot 200 cigaretes (Chesterfield, Camel vai Capstan) $43.75

PC — 9 mārc. konservēta šķiņķa, kakao, kafijas vai šokolādes (no katra pēc norādījumiem) + 60 Chesterfield cigaretes 18.75
Tas pats dubultots 32.75

Lūdz uzdot pareizu pilnu vārdu un uzvārdu. Pretējā gadījumā adresāts saini var arī nesaņemt.

Pasūtinājumi adresējami:

DV GRĀMATNĪCAS — SAINĪŠU DIENESTS,
123 Huron Street, Toronto, Ontario, Canada. Tel. EM 8-0792.

KLAUSIETIES
LATVIEŠU MŪZIKU
LATVIEŠU ZIŅAS
LATVIEŠU FIRMU PAZIŅOJUMUS
LATVIEŠU RADIO RAIDĪJUMOS
Otrdienu vakaros no pl. 8;30—9,00.
CHLO - RADIO RAIDĪTĀJĀ
VILŅA GAŖUMS 680
LONDON ST. THOMAS

LĒTI DZĪVOKĻI

Keele St., dienvidos no Sheppard Ave., W., 1 guļamistabu dzīvokļi $70,50 mēnesī. Ievākšanās ar 1959. g. janvāri. Katrā dzīvoklī plīts un elektriskais ledusskapis. Šos dzīvokļus var dabūt tikai tādi, kam gada ienākumi nepārsniedz $2.800,-.

Ieinteresētos lūdz zvanīt:

IANA DEVELOPMENTS LTD.
EM 4-9915 darba laikā.
Pēc plkst. 5 p. p. HI 4-1816.

MEKLĒ HERMĪNI RUŽU,

dz. Sunteika.

Ja kāds ko zinātu, lūdz zvanīt **RU 2-4697, Toronto.**

DIVI TAUTIEŠI

vēlas iepazīties ar nopietnas dabas izglītotām tautietēm no 24—28 g. v.

Rakstiet **MARTAM un AUGUSTAM.**
Vēstulēm ar fotografiju atbilde garantēta. **Nr. 987.**

Apgādā IMANTA
iznākusi papildskolām un pašmācībai
P. DREIMAŅA
LATVJU TAUTAS VĒSTURE
otrs papildināts izdevums, 184 lpp.

Grāmatā dabūjama apgādā un grāmatnicās, kas izdarījušas norēķināšanos ar apgādu par iepriekšējiem izdevumiem. — Cena $3,90. — Pasūtinot apgādā līdz 30. nov. — $3,00 par eksemplāru.

DV GRĀMATNĪCAI,
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada.

TRANSPORTA FIRMA

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā:
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Frank Vass BA

ADVOKĀTS — NOTĀRS
455 Spadina Ave., Apt., 403
College un Spadina ielas stūrī)
Tel. birojā — WA 2-6111
WA 2-6112, Toronto.

IZĪRĒJAMAS

2 istabas un virtuve.
Uz vēlēšanos garāža.
Tel. RO 6-6343, Toronto.

Eglinton - Caledonia raj.

IZĪRĒJAMAS
2 ISTABAS AR VIRTUVI UN GARĀŽA.
Zvanīt katrā laikā, izņemot pirmdien, pēc pl. 5,00.
Tel. RU 2-9259, Toronto.

IZĪRĒJAMA

mēbelēta vai nemēbelēta glīta istaba (1. st.) Danforth - Pape raj. Uz vēlēšanos garāža.
Satiksme. Veikali.
Tel. HO 6-7521, Toronto.

Beach rajonā

IZĪRĒJAMS
DZĪVOKLIS, kā arī mēbelētas un nemēbelētas ISTABAS.
Uz vēlēšanos garāžas.
Zvanīt katrā laikā.
OX 1-8329, Toronto.

Danforth - Logan raj.

IZĪRĒJAMA
MĒBELĒTA ISTABA AR virtuves lietošanu.
Zvanīt HO 1-2256, Toronto.

Ir dzīve sapnis īss,
Reiz teica dziesminieks.

TAUTIETES!

GET YOURSELF A NEW BOYFRIEND FOR XMAS!

30 g. v. vecpuisis no 1. ev. - lut. draudzes, kvalificēta aroda pratējs, nedzērājs, nepilnus 2 gadus Kanadā, vēlas iepazīties ar nopietna rakstura tautietēm.

Ja ilgojaties pēc cilvēka, kam var uzticēties, kas pratīs jūs cienīt un mīlēt, jūs vienmēr saprast, rakstiet šīs av. kontorī Mr. „NEBAIDIES".

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

VIETEJIEM un TĀLBRAUCIENIEM
Tel. LE 4-1403

BAZNĪCAS ZIŅAS

DIEVKALPOJUMI ASV

ŅUJORKĀ

Latviešu ev. - lut. draudze, 584 Second St. Brooklyn 15, N. Y. Dievkalpojumi Betlemes baznīcā:

18. novembŗa vakarā Betlemes baznīcā īpašs svētku dievkalpojums, māc. R. Zariņš un A. Ozols, solisti Ženija Bērzkalne un Visvaldis Gedulis, čellists Dzidris Treimanis, ērģelnieks Bruno Skulte; skautu un gaidu karoga sardze.

CIKĀGĀ

Cikāgas latviešu ev. - lut. Ciānas draudzē, 5015 W. Ferdinand St. Māc. A. Rautenšilds.

Māc. G. Straumanis, 1144 N. Kedzie Ave., Chicago 51, Ill.

Dievkalpojumi Cikāgas ev. - ut. latviešu sv. Jāņa draudzes baznīcā — 1540 N. Spaulding Ave — notiek katru svētdienu, plkst. 3 p.p.

MILVOKI

Milvoku latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi katru svētdienu. pl. 2,00 dienā Faith ev. - lut. baznīcā, 1000 S. Layton Bulv. Māc. J. Meisters. Svētdienas skola dievkalpojuma laikā, baznīcas sabiedriskajās telpās.

DIEVKALPOJUMI KANADĀ

Prāv. A. Mitulis, 66 Gordon Ave., Fort Arthur, Ont., tel. 4-0392.

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont. tel. OX 9-3331, Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī, Tel. WA 4-1563.

Otrdien, 18. novembrī Latvijas valsts dibināšanas svētku dievkalpojums pl. 7,30 vakarā. Dziedās draudzes koris.

Svētdien, 23. novembrī Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu pl. 11. Dziedās draudzes koris. Svētdienas skola.

Svētdien, 30. novembrī bērnu dievkalpojums pl. 11 rītā.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

18. novembrī, pl. 8 vakarā Sv. Jāņa baznīcā Latvijas neatkarības svētku dievkalpojums. Koncertā piedalās: draudzes koris dirigenta J. Baruša vadībā, baritons Alb. Vītols un Vija un Anita Grigales — klavieru un ērģeļu dueti.

23. novembrī, pl. 2 p.p. Sv. Jāņa baznīcā Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Spredikos viesis mācītājs Jūlijs Vējiņš no Bafalo. Koris.

Sestdien, 29 novembrī — tradicionālais Ziemassvētku tirdziņš Sv. Trīsvienības baznicas telpās.

7. decembrī, pl. 2 p.p. Pateicības dievkalpojums sakarā ar draudzes 10 gadu darbības svētkiem Sv. Jāņa baznīcā. Spredikos viesis māc. Jānis Siliņš no Filadelfijas.

Māc. A. Briedis, 191 Ferris Rd. Toronto, tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

23. novembrī, pl. 2,30 p.p., Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Svētdienas skola.

Piedalās soliste Lidija Misbacha.

HAMILTONĀ

Māc. E. Pavasars, 209 E. 38th St., Hamilton, Ont. Tel. Fulton 3-1182.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē, Sv. Trīsvienības baznīcā 18 Victoria Ave., S. CE 2-2385.

Ceturtdien, 20. novembrī, pl. 7-os vakarā jaunatnes jaunākās grupas stunda 109 Ferguson Ave. South.

Hamiltonas baptistu baznīcā, Stanley Ave. un Locke ielas stūrī, telefons NO 2-7975.

Māc Fr. Ruperts, 729 Jessie Ave., Winnipeg 9, Manitoba. Tel. 42-5512. Vinipegas latviešu ev. - lut. sv. Krusta draudzē, Sv. Pētera baznīcā, Ellice un Sherbrook ielu stūrī.

Māc. Edg. Lange, 364 Pleasant Park Road, Ottawa 1, Ontario. Tel.: RE 3-3906.

Latviešu ev. - lut. Miera draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Pētera baznīcā, Sparks ielā.

18. novembrī, pl. 8 vakarā Latvijas valsts dibināšanas 40 gadu atceres dievkalpojums. L. Piķele, solo dziesmas.

23. novembrī, pl. 5 p.p. Mirušo pieminēšanas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

30. novembrī, pl. 5 p.p. bērnu un jaunatnes dievkalpojums.

Māc. Ed. Kerģis, 153 Bancroft Dr. Sudbury, Ont. Tel. OS 3-3284.

Sadbērijā svētdien, 16. novembrī, Virdžinijtaunā 23. novembrī, plkst. 13 anglikāņu baznīcā dievkalpojums.

Norandā svētdien, 23. novembrī, pl. 16 United baznīcā dievkalpojums.

MONTREĀLA

Māc. V. Sēfers, 4571 Coolbrook Ave., Montreal, P. Q. Dievkalpojumi Presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viateur ielu stūrī

25. novembrī, plkst. 2 p.p. Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

30. novembrī, plkst. 2 p.p. jaunatnes dievkalpojums.

Kornvallē, 22. novembrī, plkst. 7 vak. Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums. Māc. V. Sēfers.

Māc. Arturs Voitkus, 2384 Beaconsfield Ave., Apt. 12, Montreal, P.Q. Tālr. HU 9-3224. Dievkalpojumi Redeemer baznīcā, 285 Clarke Ave.

Otrdien, 18. novembrī, plkst. 8 vakarā Valsts svētku dievkalpojums. Dziedās brīvm. L. Karlsone.

Svētdien, 23 novembrī, plkst. 1.00 p.p. Svētdienas skola; pl. 1.30 p.p. Mirušo piemiņas dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās operdziedātāja N. Valdovska. Spredikis: Viena diena. Pēc dievkalpojuma iesvētību mācību stunda.

Trešdien, 26. novembrī, plkst. 8.00 vakarā — Bībeles stunda.

ST. KATARĪNĒS

Māc. J. Praulinš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont. Tel. MU 5-5093.

Niagarā Adventa laika dievkalpojums 7. decembrī, pl. 2 p.p. latviešu ev. - lut. draudzes jaunajā Sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Road.

Londonas latviešu ev. - lut. dr. Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums 23. novembrī, pl. 1 dienā ar dievgaldu Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 3 p.p. un trešdienās pl. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās. Svētdienas vakaros pl. 10 Okvilles raidītājs (1250) pārraida reliģiska satura programmu latviešu valodā. Māc. R. Ekšteins.

TORONTO LATVIEŠU MISIONE

Latviešu misijas kārtējie dievkalpojumi Toronto notiek katru svētdienu plkst. 8 vak., 14 Park road misijas namā (Bloor pazemes pieturas tuvumā). Katru svētdienu, plkst. 10,45 rītā garīgs radio raidījums — Brīdis ar Dievu, viļņu garums 1350 Ošavas raidītājs. Tel. AM 1-4218

JAUNĀKIE IZDEVUMI:

Sila ziedi — Eline Zālīte — dzejas	$1.50
Krāsainie darbi (rokdarbi)	$2.50
Aušanas pamācība	$2.50
Turkinas angliski - latviskā vārdnīca	$3.90
Mērnieku laiki (glītā audekļa sējumā)	$6.80
Nāves karavāne — Svens Hedins	$2.50
Jaunavu iela — V. Kārkliņš — romāns	$3.80
Omartija kundze — A. Eglītis — romāns	$4.50
Divas māsas — J. Veselis — romāns	$3.00
Melnās āvis — T. Zeltiņa, romāns	$3.40
Prāvesta dēls — G. Gunnarsons — romāns	$2.80
Laila no Rīgas — A. Dziļums — romāns	$4.00

KALENDĀRI:

DV — ASV un Kanadas — sienas kalendārs 1959. g. ar attēliem no DV dzīves	$0.75
Dīķa — Latvijas skatu sienas kalenārs	$0.50
Vecā Zobgaļa kalendārs — laika grāmata	$1.00

KOKA IZSTRĀDĀJUMI:

Svečturi, šķīvji un pūra lādītes. Cenas no $10.00 — $70.00

ĀDAS IZSARĀDĀJUMI:

Albumi, naudas, aceņu, atslēgu un kabatas maciņi. Grāmatu vāki, dienas grāmatas ar atslēgu.

ROKDARBI:

Galda segas, sedziņas, jostas, prievītes un grāmatu zīmes.

ROTAS LIETAS:

Sidrabā, ar un bez dzintariem — dažādu novadu.

Latvju Zeltene — rokdarbu žurnāls, dabūjams, sākot ar 29. līdz 31. n-ram. Cena $1.00 gab.

PIEDĀVĀ:

DV GRĀMATNĪCA KANADĀ,
123 Huron St. Toronto, 2-B, Ontario.

Dr. ROMAN PNIEWSKY

Ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā un Šveicē.
Speciālists iekšķīgās, sieviešu un veneriskās slimībās.
3537 PARK AVE., MONTREAL, P. Q., tel. VI 5-7623, Montreal.
Runā vāciski un krieviski. Pieņem no 8—9 vakarā.

Sūtīšanai piederīgiem, draugiem un paziņām

PIEDĀVĀJAM

Vilnas dzija, seviški miksta, piemērota zīdaiņu pūriņiem, 100 gr	$1.70
Vilnas dzija, piemērota kamzoļiem, jakām, cimdiem u. c., 100 gr.	$1.35
Dāmu veļas komplekts (Charmease), 265 gr.	$4.75 — $6.50
Dāmu veļas komplekts, apakšsvārki un bikses, nailons, 140 gr.	$4.80 — $6.60
Siltas dāmu veļas komplekts, 50% vilna, 50% kokvilna, 165 gr.	$4.80
Vilnas dāmu veļas komplekts, 165 gr.	$6.80
Dāmu veļas komplekts, kokvilna ar mežģinēm, 115 gr.	$3.80
Vilnas apakšbikses, dāmām, 120 gr.	$3.50
Dāmu krekliņi, tiras vilnas, bez piedurknēm, 90 gr.	$2.80
Dāmu cimdi, kokvilnas triko, pāris 50 gr.	$1.40 — $2.60
Dāmu cimdi, krepnailona, pāris 25 gr.	$2.00 — $3.20
Dāmu dūraiņi, pāris 25 gr.	$2.00 — $2.80
Dāmu džemperi, 275 gr.	$5.80—$7.60—$10.50
Galvas lakati, rajonvilnas, 100 gr., sākot ar	$1.25
Komplekts kungu apakšveļas ar garām piedurknēm un stilbiem, kokvilnas triko, 585 gr.	$4.50 vai $5.25
Komplekts kungu apakšveļas ar īsām piedurknēm un gariem stilbiem, kokvilnas triko, 350 gr.	$4.25 vai $4.95
Komplekts kungu apakšveļas bez piedurknēm, ar īsiem stilbiem, kokvilnas triko, 215 gr.	$2.80 $3.60
Kungu virskrekls, poplina, 300 gr., sākot ar	$6.90
Kungu cimdi, kokvilnas triko, 70 gr.	$1.00 $2.20
Kungu jaka, vilnas, pogājama, 380 gr.	$8.90 vai $13.50
Kungu sviteris, 100% vilnas, 710 gr.	$10.80 vai $18.75
Tiras vilnas šalle, 175 gr.	$2.40 vai $3.60
Vilnas sega, 875 gr.	$9.50 vai $12.50
Dāmu vai kungu lietus mēteļi, impregnēti, 1150 gr.	$15.50 $23.75
Dāmu zeķes	
Nailona, pāris 45 gr.	$1.50
Tīkla nailona, pāris 45 gr.	$2.00
Krepa nailona, pāris 60 gr.	$2.25
Vilnas, pāris 100 gr.	$2.50
Tiras vilnas, biezas, 120 gr.	$3.40
Kungu zeķes	
Vilnas ar nailona pastipr., 120 gr.	$1.80
Spunnailona, pāris 85 gr.	$1.20
Krepa nailona, pāris 55 gr.	$1.60
Slēpētāju zeķes, norvēģu, dāmu un kungu, pāris 175 gr	$1.75
Dāmu vai kungu ādas cimdi ar oderi 150 gr.	$5.60 vai $7.40
APAVI, ĀDAS UN GUMIJAS PRECES	
Ādas cepure, Kanadas, ausaina, 190 gr.	$4.75
Silti, nemirkstoši nailona zābaciņi (botes) dāmām, mazgājami, ar imitētas aitādas siltu oderi, 950 gr.	$9.50
Gumijas stulmu zābaki dāmām un bērniem līdz Nr. 42, 1300 gr.	$6.50
Gumijas stulmu zābaki vīriešiem, 1700 gr.	$8.50
Vīriešu galošas, 550 gr.	$3.50
Slēpju zābaki kungiem vai dāmām, 1600 gr.	$14.60 $16.60 vai $18.00
Garie zābaki ar jērādas oderi vīriešiem, 2800 gr.	$31.00
Ūdens zābaki, chromādas, viscauri oderēti, 1900 gr.	$27.00
Dāmu zābaciņi, brūni vai gaiši brūni, ar seviški izturīgu pazoli, līdz Nr. 36, 1700 gr.	$14.00
virs Nr. 36, 1750 gr.	$19.50
Dāmu kurpes ar ādas pazoli, svars pāri 800 gr., sākot ar	$10.80
Dāmu kurpes ar vieglu gumijotu pazoli, 800 gr., sākot ar	$9.50
Kungu kurpes pēc izvēles, 1000 gr.	$17.50
Melnas vai brūnas solidas kungu kurpes ar dubultzoli, 1100 gr.	$13.60 $15.50
Kungu ielas kurpes ar gumijas vai ādas zoli, 1400 gr., sākot ar	$10.80
Kungu sandales, darba vai sporta apavi, 600 gr., sākot ar	$7.50
Dāmu, kungu un bērnu mājas kurpes, 250 gr.	$3.00
Kamieļvilnas mājas kurpes, kungiem vai dāmām 350 gr.	$2.20
Melna vai brūna, ļoti labas kvalitātes kurpju virsāda, 16—17 kv. pēdas, 5—6 pāriem kurpju līdz ar oderādām, 100 gr.	$20.60
Īsta zoļāda, ļoti labas kvalitātes, 1000 gr. $4.20 vai	$6.00
Ādas portfelis, trisdaļīgs, 700 gr. $8.50, $14.00 vai	$28.00
Zeķturi - korsete - elastīga (3 lielumi) $2.40, $3.40 vai	$4.80
Veļas gumija, 15 metri	$0.90
Dāmu vai kungu rokas pulksteņi (17 akmeņi), sākot ar	$18.00

Saini sagatavojot, — neaizmirstiet atskaitīt no vēlamā svara daudzuma 1 kg — 1,5 kg (smagākām) iesaiņojumam. Šinī sarakstā minētos priekšmetus var novietot arī t. s. standartsaiņos (kas izziņoti iepriekšējos sludinājumos) līdz vēlamajai svara robežai.

Pie saiņa izdevumu kopsummas vēl jāpieskaita licencei un pārsūtīšanai:

5 kg sainim	$5.60	10 kg sainim	$7.60
15 kg sainim	$9.50	20 kg sainim	$10.40

Katrs sainis ir apdrošināts — pazušanas gadījumā nosūtām otru saini vai arī izmaksājam naudu atpakaļ. Saini Latvijā nonāk 3—6 nedēļu laikā. Par saņemšanu piesūtām saņēmēja parakstītu pavadzīmi.

DV GRĀMATNĪCAS SAINĪŠU DIENESTS,
123 Huron St., Toronto, Ont., Canada.

Ž. Unāms

ASPAZIJA DZĪVES RIETĀ

LAIKRAKSTA LATVIS KRĪZE

Beigu stāvoklis „Latvja" vadības krizē iesākās ar Hermaņa Asara atlaišanu. Hermanis Asaris, šis agrākais revolūcionārs un sociāldemokratu sākuma ideloga Jāņa Asara brālis, bija ļoti apdāvināts, bet arī ass un drusku neiecietīgs žurnālists. Līdz Pirmajam pasaules karam viņš strādāja kreisajā un liberālajā avīžniecībā kā viens no izcilākiem spēkiem. Bet ap viņa bezkompromisa aso personību vienmēr saistījās daži skandalozi gadījumi. Tā vispārēja dziesmu svētku laikā (1910.), ko rīkoja Rīgas latviešu biedrība ar nacionālo pilsonību, H. Asaris „Dienas Lapā" šai svētku rīkošanā daudz ko asi kritizēja — no kreisā spārna politiskā viedokļa. Par to šai avīzei, lai Asaris neiekļūtu dziesmu svētku apmeklētāju goda vietās, nepiesūtīja preses karti. Asaris tādu bija dabūjis no kādas igauņu avīzes un goda vietās kā žurnālists ieradās. Bet Dziesmu svētkos Asari izplaukāja.

Kara laikā Asaris pieslējās Latviešu nacionālai kustībai un Latvijas valsts izcīnītājiem. Sibirijā viņš bija vadošs Latviešu nacionālās padomes darbinieks. Ar imantiešiem atgriezies Latvijā, viņš iestājās „Latvijas Sarga" redakcijā, kur vērsa uz sevi uzmanību kā viens no krasākiem nacionālā virziena ievadniekiem. Kad 1921. gadā nodibinājās „Latvis", kas apvienoja konservatīvās un mantīgās pilsonības ideoloģiju, Arveds Bergs aicināja Hermani Asari par savu palīgu. Asaris avīzes redakcijas darbā bija nenogurdināms un neaizstājams darba virgs. Abi ar Bergu viņi bija avīzes sejas galvenie veidotāji. Bergs deva spīdošus ievadrakstus un noteica avīzes politisko līniju. Kā Saeimas deputāts, savas neaizkaramības dēļ viņš vienu laiku avīzei pārakstījās arī par atbildīgo redaktoru. Bet tas praktiski padarīja neiespējamas preses prāvas, kālab nebija iespējams arī dabūt gandarījumus tiesā par apvainojumiem presē. Kad Saeima par to izdeva ierobežotājus noteikumus, avīzes diezgan bieži sev meklēja un ielika speciālus „sādžānas redaktorus", kuŗu uzdevums bija par rakstiem atbildēt likuma priekšā un, ja vajadzīgs, iet nosēdēt arī cietuma sodu. Hermanis Asaris bija avīzes faktiskais redaktors un, kā Saeimas referents, arī — praktiskais politiķis. Bergs un Asaris kopīgi bija labi funkcionējošs liela laikraksta divjūgs. Bet Asaris piederēja pie tā cilvēku tipa, kas sadzīvē pret citiem ir laipns un pieklājīgs, bet ar spalvu pret sadzīves nevēlamām parādībām vēršas ļoti asi. Tādi cilvēki sev sagādā draugus un arī daudz ienaidniekus. Un Asarim netrūka kā vienu, tā otru. Saeimas vēlēšanu laikā Asarim no Vidzemes jūrmalas rajona nāca tik daudz balsu kā nevienam kandidātam, un tomēr viņš Saeimā neiekļuva. Citi viņam veikli aizslīdēja gaŗām. Objektīvi vērojot, tā bija demokratijas kļūda, jo Asaris bija gudrs cilvēks. Tas viņu padarīja rūgtāku un rakstos vēl asāku, arī kā Saeimas referentu. Reiz Saeimā Bruno Kalniņš, lai atspēlētos pilsoniskajam spārnam par aizrādījumiem uz sociāldemokratu kreiso līniju, sevišķi valsts dibināšanas posmā, nolasīja veselu rindu pilsonisko politiķu un sabiedrisko darbinieku vārdu, kas agrāk bijuši kreisi un un pat komūnistu dienestā. Par to Asaris „Latvī" uzrakstīja ievadrakstu ar virsrakstu „Banditisms Saeimā". To Saeimas deputāti ņēma ļaunā un ar balsu vairākumu nolēma Asarim atņemt Saeimas referenta kartiti. Ar to Asarim aizvērās Saeimas durvis arī kā žurnālistam. Atceros par šo lietu diezgan asas debates arī kādā rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības gada sapulcē. Daži biedri pārmeta valdei, ka tā lietā nav ieņēmusi stāvokli, nav protestējusi un Asari aizstāvējusi. Tad lēca augšā eksplosīvais Alfr. Bīlmanis (toreiz vēl ne Dr.) un noteica: „To arī nevarēja darīt! Uz „augsto namu" attiecināt vārdu banditisms"!"

Pēc šī notikuma Asari diezgan drīz izbīdīja arī no redakcijas ārā. Bet laikraksta vadības krize mazināja arī tā tiražu, un no savām saimnieciskām grūtībām avīze vairs nekad īsti neatkopās.

Pēc Asaŗa „Latvis" kādu laiku bija bez stingras faktiskās vadības. Tad par „Latvja" galveno redaktoru aicināja Aleksandru Grīnu, ar kuŗu tolaik strādāju kopā „Brīvās Tēvijas" redakcijā. Grīns sabija kādu gadu vai pusotra un — aizgāja, kā pats teica, nevarēdams paciest to intrigu gaŗu, kāds valdījis redakcijas vidējos slāņos, kas tiecās „uz augšu". Reizē ar Grīnu „revolūcijā" piedalījās arī Kārlis Students, kas vadīja „Latvja" lauku daļu. Bet viņš pēdējā brīdī nārdomāja un no redakcijas neaizgāja. Pēc tam par „Latvja" galveno redaktoru nāca Aleksandrs Dauge, populārais un smalkjūtīgais Latvijas ūniversitātes profesors. Bet arī viņš ar savu toleranci un smalkjūtību nespēja neitrālizēt to smagnējo atmosfairu, kas valdīja šai redakcijā.

Turpinājumā Raiņa nāve.

Mūsu laikraksta pārstāvis

VILIS MIĶELSONS

Kalamazū, 426 N. Prairie Ave. pieņem sludinājumus un kārto abonementus.

Herberts Hūvers, bij. ASV prezidents

LATVIJAS REVOLŪCIJA K. ULMAŅA SKATĪJUMĀ

1938. G. APCEĻOJOT EIROPU, BIJ. ASV PREZIDENTS HERBERTS HŪVERS IERADĀS ARĪ LATVIJĀ, LAI APCIEMOTU SAVU AGRĀKO PAZIŅU — LATVIJAS VALSTS PREZIDENTU KĀRLI ULMANI. HŪVERS AR ULMANI APSPRIEDA EIROPAS VALSTU POLĪTISKĀS DZĪVES JAUTĀJUMUS UN PERSONĪGI IEPAZINĀS AR 15. MAIJA PĀRMAIŅĀM LATVIJĀ. PAR TO VIŅŠ PASTĀSTA SAVOS MEMUĀROS.

„Līdzās starptautiskajam pasaules stāvoklim, mani šai ceļojuma laikā it sevišķi interesēja kāds cits galvenais jautājums: kāda iemesla dēļ un kādā veidā katra no 12 jaunajām valstīm, kas bija radītas ar Versaļas miera līgumu, bija pievērsušās ziņāma veida fašistu valdības formām. Par to skaidrāku ainu ieguvu no Latvijas prezidenta Ulmaņa. Man bija ar viņu vairāki kontakti, kamēr viņš vadīja revolūcionāro cīņu par Latvijas neatkarību 1919. gadā, kad es biju amerikāņu palīdzības administrātors prezidenta Vilsona valdības laikā. Ulmanis bija dzimis latvietis. Emigrējis uz ASV vidējiem rietumiem, viņš gradu ējās ekonomiskajās zinātnēs kādā vidējo rietumu universitātē un docēja Omahas vidusskolā. Viņš atgriezās Latvijā 1914. gadā, un tur viņu pārsteidza karš.

Ulmanis runāja angļu valodu amerikāņu idiomā, un tā man bija liela priekšrocība, ka mūsu izteiksme un domas politiskās un ekonomiskās pārrunās bija identiskas ,kas ir citādi, ja jārunā ar tulku. **Ulmanis bija pamatīgs Eiropas sociālo un ekonomisko spēku pētnieks.** Pēc dažu gadu darbības ministru prezidenta amatā, viņa partija cieta neveiksmi parlamentārā nobalsojumā, un viņš atkāpās no amata.

Vēlāk zeme nokļuva pilnīgā chaosā, un viņš, kopā ar armijas komandieri, atlaida parlamentu, likvidēja augstāko tiesu un ievirzija valdību fašistiskas diktatūras veidā, kāda tur nebija vēl bijusi. Viņš **uzskatīja to vienīgi par pārejas laiku un cerēja vēlāk atjaunot parlamentāro valdību un konstitucionālos likumus.**

Atbildot uz manu jautājumu par spēkiem un iemesliem, kas noveda pie šādām revolūcijām pārējās 11 Eiropas valstīs, Ulmanis paskaidroja: „Revolūcijām bija 2 cēloņi un vairāki veicinātāji faktori. Pirmais cēlonis **bija,** ka tikai dažas kontinenta **tautas** piemērotas parlamentārai demokratijai. Šī liberālisma **forma** ietver vismaz vienu mažoritāru partiju. Ja tādu ir pusduci, ieskaitot ekstrēmi labās un ekstrēmi kreisās partijas, kas cenšas sagraut demokratiju, darbs nav iespējams. Ministru portfeļus tad sadala kompromisa veidā, tie lielāko tiesu dibinās uz negātivo akciju — tas nevar būt ilgstoši, nedz radīt stingru konstruktīvu valdību. Otrs cēlonis bija lēnais atplaukums kaŗā radītai nabadzībai un postam.

Veicinātāji faktori bija Krievijas komūnistu piektās kolonnas darbība, kas iespiedās strādnieku grupās kopā ar intelektuāļiem, kuŗi ticēja personīgai brīvībai, bet domāja, ka var būt ekonomisks totālitārisms un reizē var paturēt arī personīgo brīvību.

Šāds stāvoklis ar organizēto ekonomiju strauji sašaurināja un iebiedēja tirdzniecību, kas savukārt radīja bezdarba un valdības piemaksu pieaugumu. Un beidzot bija chaoss.

— Kad es ar armijas vadītāju pārņēmu varu, — turpināja Ulmanis, — es domāju, ka varēšu nosargāt personīgās brīvības ar vienkāršu publisku rīkojumu atjaunošanu, bet drīz atklāju, ka galvenais chaosa iemesls bija b a i l e s — bailes tirgotājos, bailes strādniekos, bailes zemniekos, bailes par naudas vērtību, bailes par valdību. Viss tas paralizēja ekonomisko un morālisko dzīvi.

Vienīgais ceļš, kā izkliedēt bailes, ir lielāku baiļu radīšana. Man vajadzēja teikt cilvēkiem un nogrupējumiem — kas tiem noteikti jādara, un radīt viņos **bailes no koncentrācijas nometnēm,** ja tie to nedarītu. Cietas cenas, cietas algas, rīkojums uzņēmējiem sākt uzņēmumus, strādniekiem strādāt un zemniekiem vest savus produktus uz tirgu. Soli pa solim, un šī sistēma sāka funkcionēt; uzticība atjaunojās, un ļaunākais bija pāri. Šodien Latvijā ir pilna nodarbinātība, ienesīgas cenas, un naudai ir veselīgas zelta rezerves. Amerika ar savu administrēto ekonomiju ir tiešā ceļā uz chaosu un demokratijas sabrukumu. Es esmu tam jau pāri un uz ceļa ārā no tā."

Ulmanis man teica, ka viņš cerot atjaunot parlamentāro valdību un personīgās brīvības.

Smiedamies Ulmanis piebilda: „Amerikai vēlāk būs vajadzīgs lietpratēja padoms, un es nākšu mājās, t. i. — es domāju doties atpakaļ un palīdzēt." Vārda „mājas" pieminēšana manās domās atbalsojās ilgu laiku, jo tas ir tas neatlaidīgais aicinājums, ko Amerika atstāj cilvēku dvēselēs.

Divus gadus pēc mūsu sarunas, kad Krievija lauza līgumus un okupēja Latviju, Ulmani apcietināja, un patiesi liels vīrs mira kādā Krievijas cietumā.

(Skat. abu prezidentu uzņēmumu šī laikraksta 3. lpp.)

AR REVOLŪCIJU PRET REVOLŪCIJU

(Pārnesums no 3. lpp.)

Komūnistu pasaules iekaŗošanas plāni

Komūnistu mērķis ir un paliek pasaules iekaŗošana. Ļeņins teica: Sociālistiskā revolūcija, kas sagrāba varu Krievijā, ir tikai sākums pasaules revolūcijai. **Mūsu uzvara būs pilnīga tikai tad, kad būs pakļauta visa pasaule."** Arī metodes, kā to sasniegt, nav mainījušās. Komūnistu spiediens uz brīvo pasauli arvien pieaug. Viņu mērķis ir panākt un pārspēt ASV technoloģijā un bruņošanās kapacitātē, lai pēc tam to sagrautu. Savienotās Valstis ir brīvās pasaules stiprākais bastions un visgrūtāk uzvaramais. Lai to panāktu, komūnisti vispirms grib iekaŗot pārējo pasauli ,kur ir mazāka pretestība.

Brīvās pasaules rokās nonācis kāds komūnistu pasaules iekaŗošanas plāns, kas paredz:

1) JAPĀNA, INDIJA UN AUSTRUMĀZIJA. Līdz 1960. g. Ķīnas militārai, ekonomiskai un industriālai varai jābūt sasniegušai tādu pakāpi, ka tās spiedienā ar PSRS palīdzību Japānai būs jāpadodas, un revolūcijai tur jāpārņem vara. Indija padosies pati. Austrumāzija kritīs draudu iespaidā vai ar militāriem apvērsumiem.

2) VISAI AFRIKAI jābūt sagatavotai komūnistu varas pārņemšanai līdz 1965. g. Revolūciju vilnim jāveļas pāri visam Afrikas kontinentam, un imperiālisti un kolonisti jāietriec jūrā. Revolūcionārai kustībai jāsākas tur jau daudz agrāk.

3) VISAI EIROPAI jākrīt komūnistu rokās drīz pēc Afrikas pakļaušanas. Līdz ar Āzijas un Afrikas zaudēšanu Rietumeiropu sagaida ekonomisks sabrukums, un tā rezultātā kapitulācija neizbēgama.

4) NEBŪS KAŖA AR ASV LĪDZ 1970 g. ASV jāizolē, cik vien iespējams. Līdz tam laikam jācenšas visas lietas atrisināt miera ceļā, iegalvojot, ka ir iespējama koeksistence starp kapitālistiem un komūnistiem; jāuzmanās un jānovilcina par katru cenu, lai ASV nesāk kaŗu. PSRS un Ķīnai jābūt gatavām kaŗam līdz 1970. g.

5) KAPITĀLISTU ZEMĒM JĀSABRŪK EKONOMISKI. Šī mērķa sasniegšanai — jātur Āzijā labi sagatavota 25 milj. liela armija — kā ofensīvām, tā defensīvām vajadzībām. Tā piespiedīs kapitālistu zemes nemitīgi palielināt bruņošanās izdevumus, līdz beidzot tās kritīs ekonomiska sabrukuma dēļ.

Komūnistu taktika

Lai slēptu savus patiesos mērķus un maldinātu pasauli, komūnisti cenšas tos ietīt kādos solījumos par miermīlīgu koeksistenci, tirdznieciskiem darījumiem, kultūrālo apmaiņu u. c. **Komūnistu taktika ir izvairīties no atklātas cīņas un kaŗa, kas ir liels risks, bet gan sagraut brīvo pasauli no iekšienes ar piektās kolonnas palīdzību.** Komūnisti bieži vien nāk zem maskas. Kur vajadzīgs, tie ir „nacionāli", „progresīvi", „liberāļi", vai pat reakcionāri. Tādā veidā tos neapzinādamies atbalsta pat pretinieki.

Komūnistiem ir aktīva, agresīva, dinamiska, lokana politika, kamēr Rietumiem tādas nav, jo **demokratijas nav cīņas,** bet gan miera un labklājības zemes. Tāpēc komūnisms visu laiku ir ofensīvā, bet demokratijas atspiestas defensīvā. Visus pēckaŗa gadus pasaules politiku notec Maskava, un Rietumi nevar izņemt iniciātīvu no tās rokām.

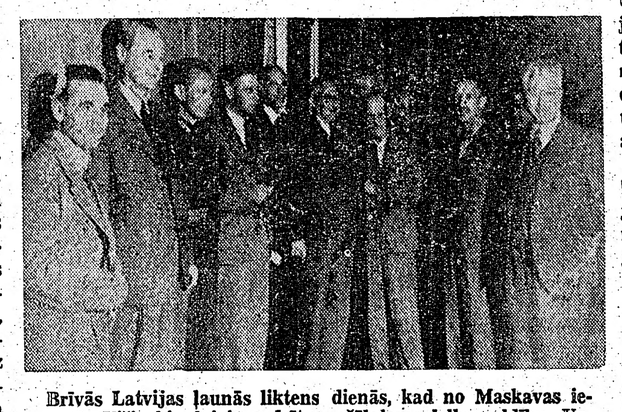

Brīvās Latvijas ļaunās liktens dienās, kad no Maskavas ieradās Višinskis, lai izraudzītu nožēlojamo leļļu valdību. Uzņēmumā vidū redzams Višinskis ar pirmo sarkano „ministru prezidentu" Kirchenšteinu, pa kr. V. Lācis, Br. Kalniņš, J. Lācis; pa labi P. Blauss, J. Pabērzs un citi komūnistu līdzskrējēji.

Cīņa ir nedalāma

Visi miera un samierināšanās ceļi ir izmēģināti, un tie nav devuši cerētos rezultātus, bet gan iestūrējuši vēl dziļāk purvā. **Tādēļ atliek tikai cīņa.** Šai cīņā ir iesaistīti visi, grib vai negrib, un katram jāveic sava daļa, jo šī cīņa ir totāla un nedalāma. Vienalga, kur tā notiek, Korejā, Formozā, Vidējos Austrumos, Berlinē vai Ungārijā, tā ir par vienu un to pašu mērķi.

Šī cīņa ir jākāpina, jāpaplašina; līdzšinējā Rietumu vienaldzības politika jāsakustina. Un tieši trimdiniekiem jākļūst par šīs cīņas avangardu, jo vājātie visos laikos ir bijuši aktīvākie politiskie cīnītāji.

Nevar gaidīt, kamēr imperiālistiskais komūnisms sabruks pats no sevis. Uz to miljoni jau velti gaidījuši četrus gadu desmitus. Tādēļ jāsāk aktīva rīcība. No līdzšinējās nevarīgās atgaiņāšanās un komūnisma sistoŗētu aizlāpīšanas politikas jāpāriet uz saskaņotu, mērķtiecīgu un neatlaidīgu ofensīvu.

Mūsu labākie un uzticamākie sabiedrotie ir apspiesto tautu masas pašā Padomju Savienības iekšienē, jo nekas tā nenīst boļševismu un neilgojas to nokratīt kā šie vergu miljoni. **Idejas dzimst aiz cietumu mūriem un dzeļondrātīm, bet nekad kurortu saulē un greznajos parketos. Idejas izaug no maizes un ūdens, bet nekad no tauku podiem.**

Tikai šos mūsu uzticamos sabiedrotos nedrīkst pamest vienus savam liktenim, kā tas bija ar ungāru varoņiem. Ja Ungārijas revolūcija būtu atbalstīta, paplašināta un izmantota, tad jau sen pāri visai Austrumeiropai būtu plivojuši brīvības karogi.

Tādēļ mēs prasām:

1) Revolūcionāru pagriezienu Rietumu ārpolitikā. Nevis samierināšanos, bet aktīvu, dinamisku ārpolitiku.

2) Visiem iespējamiem līdzekļiem atbalstāma pretkomūnistiskā cīņa, sacelšanās un revolūcijas ,kas notiek aiz dzelzs aizkara.

3) Rietumiem jāmaina taktika ,kas dibināta tikai uz komūnisma sakaušanu atklātā kaŗā. Uz šo cīņu gaidot, Rietumi ir jau daudz nokavējuši. Komūnistu cīņas paņēmiens ir apvērsumi, revolūcijas, infiltrācija, tādēļ arī mums būtu jāatbild ar to pašu taktiku. Revolūciju var apkaŗot tikai ar kontrrevolūciju.

Mums ir vajadzīgas idejas, jo ideju var apkaŗot tikai ar ideju. Ar atombumbām un dolaru maisiem grūti cīnīties pret idejām.

Nākotnes izredzes

Nākotne pieder tiem, kas par to cīnās. Cīņa ir iegājusi izšķirējā periodā. Tuvākie gadi nesīs rezultātus. Bet līdz tam **mums vēl vajadzīgi cīnītāji, idejiski, fanātiski, revolūcionāri un drosmīgi cīnītāji, kas iededzinātu uguni ļaužu masās, kas aizrautu miljonus. Tautas ir mūsu pusē, mums vajadzīgi tikai cīņas vadoņi ,nevis ierēdņi un kabinetu vīri.**

Mēs esam atbildīgi nākošo paaudžu priekšā. Tikai vēsture pateiks, vai izšķirīgajā stundā mēs darījām savu pienākumu.

Padomju Savienība atrodas revolūcijas priekšvakarā. Faktiski tā ir jau sākusies, bet pagaidām tā vēl ir garīga revolūcija. Rakstnieki, studenti, intelligence saceļas pret komūnistu partiju. Tās ir pirmās dzirkstis, kas var aizdedzināt lielu ugunsgrēku. Ja Ungārijas revolūcija bija nacionāla, tad nākošā būs internacionāla. Tuvākajos gados pasaules politiskā karte izskatīsies pavisam citāda. Tur būs vieta arī brīvai Latvijai.

Bet tagad atliek tikai cīņa. Cīņa par brīvību ir arī cīņa par Latviju.

Uzvara būs mūsu!

6000 KILOMETRU KAŖA SOLĪ CAURI SIBIRIJAI

Piezīmes par pirmā Latvijas Atbrīvošanas bataljona, vēlāk pulka, gaitām Sibirijā

dzāns mūsu līdzstrādniekam gadu atceri, pulkvedis P. Dzāns mūsu līdzstrādniekam pastāstīja par pulka gaitām, kuŗas viņš, kā līdzgaitnieks, pats pieredzējis.

Latviešu strēlnieku vienības Sibirijā 1918., 1919. un 1920. gados nav radušās neatkarīgi, bet gan ciešā saistībā ar Veco latviešu strēlnieku pulkiem kā izcelsmes un sastāva, tā arī idejas ziņā.

Kā vienu, tā otru pamatos bija likta ideja par Latvijas atbrīvošanu no vācu jūga, tikai ar to starpību, ka Sibirijas pulkos ideja par Latviju kā patstāvīgu valsti jau bija pilnīgi noteikta un nebija ierobežota ne ar kādām autonomijas vai citām normām, kas Latviju kaut kā varētu saistīt pie Krievijas.

Pēc 1917. gada oktobra boļševiku apvērsuma veco latviešu strēlnieku stāvoklis Krievijā bija neapskaužams. Dzimtene bija ienaidnieka okupēta un atgriešanās turp bija saistīta ar lielām grūtībām un risku. Bija jau arī tā, ka daudzus tur neviens vairs negaidīja.

Atstājot krievu armiju, lielākai strēlnieku daļai nebija kur palikt, un darba iespēju tikpat kā nekādu, kādēļ viegli izskaidrojams tas apstāklis, ka daļa strēlnieku palika pulkos un turpināja kalpot boļševikiem, jo vairāk tādēļ, ka boļševiki mazajām nācijām solīja patstāvību. Liela nozīme bija arī tam, ka latviešu sociāldemokratu partija daudzās lietās solidarizējās ar boļševikiem, un sociāldemokratu strēlnieku rindās nebija mazums. Tā, piemēram, 1917. gada 17. maija rezolūcija tika pieņemta ar Paula Kalniņa un citu sociāldemokratu balsīm.

Tomēr liela daļa strēlnieku un virsnieku negribēja iet ar boļševikiem kopsolī, — pie pirmās izdevības demobilizējās un pameta strēlnieku pulkus.

Pulkvedis Briedis, būdams 1918. gada pavasarī Maskavā, daudziem strēlniekiem palīdzēja tikt uz Sibiriju, kur bija lielas latviešu kolonijas un daudz latviešu kaŗa bēgļu. Daļa no vēlāko Troickas un Imantas pulku sastāva komplektējās no šiem ļaudīm.

Kad čechu leģionāri, cenzdamies izlauzties cauri Krievijai uz savu dzimteni, 1918. gadā nonāca pie Volgas līnijas, latviešu kolonija Samārā nolēma formēt latviešu kaŗaspēka daļas savas dzimtenes atbrīvošanai no vācu jūga. Attiecīga komitejā stājās sakaros ar čechu centru un krievu pagaidu valdību Ufā, kur tiem izdevās noslēgt līgumu par latviešu kaŗaspēka daļu dibināšanu pie krievu tautas armijas.

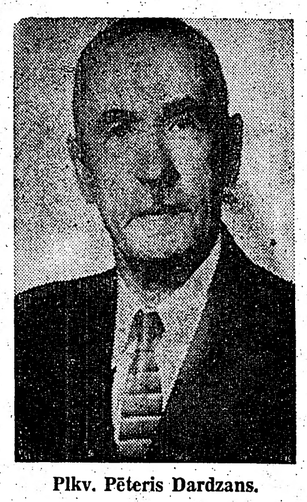

Plkv. Pēteris Dardzans.

Latvieši cīnās pret komūnismu ir piedalījušies izcilā kārtā, un ja šī cīņa ārpus Latvijas robežām nav devusi paliekošus rezultātus, tad tur vainojama krievu, sevišķi lielkrievu nevēlēšanās apkaŗot boļševikus.

Vai nav pārsteidzošs fakts, ka visos 40 boļševiku valdīšanas gados lielkrievi nav nekur izrādījuši nopietnu pretestību? Katram vēstures pētniekam jāievēro, ka lielkrievi no laika gala ir bijuši naidīgi Vakareiropas kultūrai. Ir bijušas sacelšanās pret komūnistiem Ukrainā, Kaukazā, Baltkrievijā, Turkestanā, Kazaku provincēs, bet nekad Lielkrievijā. Jaroslavas, Kazaņas un Archangeļskas sacelšanās 1918. gadā nevar piedēvēt lielkrieviem. Jaroslavas sacelšanās dvēsele bija latviešu pulkvedis, vēlāk ģenerālis, Goppers ar grupu latviešu veco strēlnieku. Kazaņas sacelšanās aizmugurē bija čechi, un Archangeļskas savukārt angļi. Tātad visas šīs sacelšanās ir vadījuši vai iedvesmojuši cittautieši.

Kazaņas sacelšanās darbos jo dzīvi piedalījās plkv. Fridrichs Briedis. Arī mani viņš pārliecināja šinī akcijā piedalīties. Starp citiem daudziem latviešu strēlniekiem tur piedalījās vēl kapteinis Pinka un poručiks Caune. Pēdējais krita kādā sadursmē Kazaņas apkārtnē. Kapteini Pinku, kā Ufas pagaidu valdības atbalstītāju, vēlāk noslepkavoja Kolčaka varas vīri Omskā. Pēc noorganizēšanas darbu veikšanas Briedis devās atpakaļ uz Maskavu, kur Čeka viņam bija nākusi uz nēdām un noslepkavoja. Tā krievu purvā aizgāja bojā redzamākais latviešu veco strēlnieku vadonis.

Kaujas ap Kazanu ilga kādu mēnesi. Čechi, serbi, latvieši u.c. sveštautieši karoja frontē, bet krievi paši ne Kazanu nodevās izpriecām.

Frontē bija vāji un nesagatavoti spēki. Kad augusta beigās, boļševiku pārspēkam uzbrūkot, Kazaņa bija jāatstāj, tad ne mazāk kā 40.000 ieročus nest spējīgiem vīriešiem privātos tērpos kopā ar kaŗaspēku no Kazaņas bija jāatiet uz Sibiriju.

Arī Kolčaka armijā latvieši ieņēma ļoti atbildīgus posteņus. Tā Ufas frontē korpusu un pēc tam armijas grupu komandēja mūsu ģenerālis Bangerskis. Dienvidu spārnā kādu Jaickas korpusa divīziju komandēja latviešu strēlnieku pulkvedis Goppers. Centra armiju Urālos komandēja Pēteris Grīviņš — Pjotr Petrovič Griviņ (mans radinieks), ko vēlāk kādā strīdū ģenerālis Voicechovskis nošāva.

Latviešu Nacionālā Padome par jaunformējamā 1. Latvijas atbrīvošanas bataljona komandieri izraudzīja mani, un krievu Tautas armijas virspavēlnieks par šī bataljona formēšanas vietu nozīmēja Troickas pilsētu Orenburgas guberņā.

Bataljona pirmā pavēle datēta ar 1918. 15. oktobri. Tātad pirmā patstāvīgā Latvijas armijas daļa ir sākta formēt vairāk kā mēnesi pirms Latvijas valsts proklamēšanas.

Kad admirālis Kolčaks pārņēma varu, bataljona stāvoklis kluva nedrošs. Kolčaka valdībai nepatika nacionālas vienības, un tā centās bataljonu vēl negatavā stāvoklī nosūtīt uz fronti, saprotams, lai to tur varētu izformēt un sadalīt pa citām daļām. Palīdzīgu roku šoreiz sniedza čechu leģiona vadība ar ģen. Šokorova atbalstu. Mūs pārskaitīja čechu leģiona apgādē, kādēļ ne naudas, ne uztura ziņā mēs vairs nebijām atkarīgi no Kolčaka. Tomēr stāvoklis nebija stabils, jo operātīvā rīcība par mums arvien vēl palika Kolčaka rokās. Tikai ar franču ģenerāļa Žanēna ierašanos Sibirijā, kur viņš pārņēma visu nekrievu kaŗaspēka daļu virsvadību, bataljonu ieskaitīja franču stāba virspārziņā. Bataljona operātīvā virsvadība tomēr palika Jaickas korpusa stāba priekšniekam, kas bija mūsu Goppers. Skaidrs, ka līdz ar to bija izslēgti dažādi negaidīti sarežģījumi no krievu puses. Franču militārā misija mūs dēvēja par „Detachement de Troitck", kādēļ arī pirmo Latvijas atbrīvošanas bataljonu sāka saukt par Troickas bataljonu, vēlāk Troickas pulku.

1919. gada pavasarī Turgajas stepju apgabalā parādījās ievērojamas boļševiku bandas. Pienāca pavēle bataljonam izsūtīt dažus simtus (bataljonā rotas dēvēja par simtiem) šo bandu likvidēšanai. Tika sastādīta atbilstīga labi apbruņota vienība; tās vadītājs bija kapteinis Briesma. Šī vienība aizbrauca pa dzelzceļu līdz Kustonajas stacijai un pēc tam ar pajūgiem devās Turgajas stepes iekšienē, lai iznīcinātu minētās bandas. Tās cīnā tomēr neielaidās un pēc vairāku simtu kilometru vajāšanas bija devušās tuksnesī, kas šķir Turgajas stepi no Turkestanas. Saprotamu iemeslu dēļ kapt. Briesma atturējās no sekošanas bandām tuksnesī un pēc dažām nedēļām atgriezās Troickā.

Ar to vien tomēr šī lieta nebeidzās, jo kazaku atamans Volkovs apsūdzēja kapt. Briesmas vadīto nodaļu par dažādām it kā iedzīvotājiem nodaritām pārestībām un pieprasīja, lai bataljons tiktu izformēts. Saprotams, ka apsūdzības īstais iemesls bija Kolčaka vēlēšanās panākt bataljona izformēšanu. Šinīs kritiskajos apstākļos palīgā nāca ģen. Žanēns, uzdodot lietu izmeklēt sava štāba pulkv.-leitnantam Legras. Pēdējais, panesdams visādas grūtības, personiski izsekoja bataljona gaitām pa Turgajas stepi, nopratināja daudzu sādžu iedzīvotājus par kareivju izturēšanos un spīdoši apgāza atamana Volkova apvainojumus, uz kuŗu pamata tika prasīta bataljona izformēšana. (Turpinājums sekos)

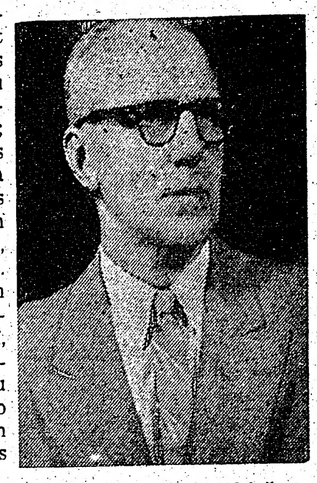

Adjutants Kārlis Alsiņš.